

T.C.
HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**EŞCİNSEL BİSEKSÜEL VE HETEROSEKSÜEL BİREYLERİN EBEVEYN
TUTUMU ALGILARININ KARŞILAŞTIRILMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN
KÜBRA ASTAN

GAZİANTEP- 2019

T.C.
HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**EŞCİNSEL BİSEKSÜEL VE HETEROSEKSÜEL BİREYLERİN EBEVEYN
TUTUMU ALGILARININ KARŞILAŞTIRILMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN

KÜBRA ASTAN

TEZ DANIŞMANI

PROF. DR. M. HAKAN TÜRKÇAPAR

GAZİANTEP, 2019

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE YÜKSEK LİSANS KABUL VE ONAY FORMU

Klinik Psikoloji Anabilim Dalı **Klinik Psikoloji** Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi **Kübra ASTAN** tarafından hazırlanan “**Eşcinsel, Biseksüel ve Heteroseksüel Bireylerin Algılanan Ebeveyn Tutumları**” başlıklı tez, **11/01/2019** tarihinde yapılan savunma sınavı sonucu **başarılı** bulunarak jürimiz tarafından **Yüksek Lisans Tezi** olarak kabul edilmiştir.

Görevi

Unvanı, Adı ve Soyadı

İmzası:

Kurumu/Üniversitesi

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Mehmet Hakan
TÜRKÇAPAR

Jüri Başkanı

Hasan Kalyoncu Üniversitesi

Jüri Üyesi

Prof. Dr. Levent SÜTÇİGİL
Hasan Kalyoncu Üniversitesi

Jüri Üyesi

Prof. Dr. Selçuk ASLAN
Gazi Üniversitesi

Bu tez Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulu kararı ile onaylanmıştır.

Prof. Dr. Mazlum ÇELİK
Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Bu çalışma sürecinde desteklerini esirgemeyen, bilgisiyle, donanımıyla, bitmeyen enerjisiyle eğitimler düzenleyen, psikoterapist olmak sürecinde hem bana hem bu alana gönül koyan her insana ilham kaynağı olan çok değerli, saygıdeğer tez danışmanım Prof. Dr. M. Hakan TÜRKCAPAR'a,

Hayatım boyunca eğitimin gerekliliğine inanan, maddi manevi daima destek olan, şu an bu tezi yazabilecek eğitim seviyesinde olmamda büyük emeği geçen annem Nurhan ASTAN ve Babam Mahmut ASTAN'a,

İyi bir psikolojik danışman olma yolunda ilerleyen, motive kaynağım kardeşim ve meslektaşım Latif'e, sevgilerini ve emeklerini daima hissettiğim ablalarım Ayşe ve Aysun'a,

Tezimi yazma sürecimde en yorulduğum zamanlarda bile, sabırla destek olan klinik psikolog Mehmet YALÇIN ve tezimi yazarken bilgisinden faydalandığım klinik psikolog Ercan AKIN'a,

Lisans eğitimimi aldığım İnönü Üniversitesi ve yüksek lisans eğitimini aldığım Hasan Kalyoncu Üniversitesi'nin üzerimde sonsuz emeği olan tüm değerli hocalarıma,

SONSUZ TEŞEKKÜRLERİMİ SUNARIM.

Gaziantep, 2019

Kübra ASTAN

ÖZET

Bu çalışmada eşcinsel, biseksüel ve heteroseksüel bireylerin ebeveyn tutumlarının karşılaştırılması amaçlanmıştır. Kartopu örnekleme yöntemi kullanılarak 30, eşcinsel, 30 biseksüel ve 30 heteroseksüel bireye ulaşılmıştır. Bu araştırmada Young Ebeveyn Ölçeği (YEBÖ) kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre, kendisini eşcinsel olarak ifade eden katılımcıların Küçümseyici/Kusur Bulucu, Aşırı İzin Verici/Sınırsız ve Cezalandırıcı Baba Tutumu puan ortalamaları, kendisini heteroseksüel olarak ifade eden katılımcıların puan ortalamalarından yüksek bulunmuştur. Kendisini eşcinsel ve biseksüel olarak ifade eden katılımcıların Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı Baba Tutumu puan ortalamaları, kendisini heteroseksüel olarak ifade eden katılımcıların puan ortalamalarından yüksek bulunmuştur. Aynı zamanda eşcinsel ve biseksüel bireyler, heteroseksüel bireylere oranla daha fazla ruhsal rahatsızlık bildirmişlerdir. “Eşcinsellik nedir?” sorusuna heteroseksüel bireylerin %40’ı “ tercihtir”, eşcinsel bireylerin %96.7’si ve biseksüel bireylerin %93.3’ü “doğal bir yönelimdir” cevabını vermişlerdir. İntihar girişimive travmatik yaşantı sıklığı açısından cinsel yönelim grupları arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Eşcinsel, heteroseksüel, biseksüel, cinsel yönelim, ebeveyn tutumu

ABSTRACT

The aim of this study is to compare parenting attitudes of homosexual, bisexual and heterosexual individuals. Snowball sampling was used and 30 homosexual, 30 bisexual and 30 heterosexual individuals were included in the study. Young Parenting Questionnaire was administered. Study results were indicated that belittling, overpermissive/boundless and punitive father parenting scores were higher in homosexual individuals compared to heterosexual individuals. Emotionally depriving father parenting scores were significantly higher in homosexual and bisexual individuals compared to heterosexual individuals. Homosexual and bisexual individuals reported more mental disorders than heterosexual individuals. Although 40% of heterosexual individuals answered the question that asks “what homosexuality is?” as a choice, 96.7% of homosexual and 93.3% of bisexual individuals answered it as a natural orientation. There was not a statistically significant difference among groups in terms of the suicide attempt frequency and having traumatic experiences.

Keywords: Homosexual, bisexual, heterosexual, sexual orientation, parenting attitude

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No.
ÖNSÖZ	i
ÖZET	ii
ABSTRACT	iii
TABLO LİSTESİ	viii
KISALTMALAR	xi
BİRİNCİ BÖLÜM	
GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Problem Cümlesi ve Alt Problemler.....	4
1.2. Araştırmanın Amacı.....	4
1.3. Araştırmanın Önemi	4
1.4. Araştırmanın Varsayımları.....	5
1.5. Araştırmanın Kısıtlılıkları	5
İKİNCİ BÖLÜM	
KAVRAMSAL ÇERÇEVE	6
2.1. Cinsel Yönelim.....	6
2.2. Cinsiyet Rolü.....	6
2.3. Cinsel Kimlik.....	7
2.4. Cinsel Yönelimi Açıklayan Kuramlar.....	8
2.4.1. Evrimsel Görüş.....	8
2.4.2. Psikanalitik Kuram.....	8
2.4.3. Sosyal Öğrenme Kuramı.....	9
2.4.4. Etkileşimci Kuram.....	10
2.4.5. Biyolojik Yaklaşımlar	10
2.4.6. Psikososyal Yaklaşımlar.....	12
2.5. Cinsel Yönelimin Tarihçesi.....	14
2.6. Eşcinsel ve Biseksüel Bireyler ve Toplumsal Sorunlar.....	15
2.7. Eşcinsel ve Biseksüel Bireylerin Yaşadığı Psikolojik Sıkıntılar	16
2.8. Eşcinsel ve Biseksüel Bireylerin Algılanan Ebeveyn Tutumları ve Ailesel Sorunlar	17
2.9. Cinsel Yönelim ve Algılanan Ebeveyn Tutumları ile İlgili Yurt Dışı Çalışmaları.....	19
2.10. Cinsel Yönelim ve Algılanan Ebeveyn Tutumları ile İlgili Yurt İçi Çalışmaları.....	23

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM.....	24
3.1. Araştırmanın Modeli	24
3.2. Evren ve Örneklem.....	24
3.3. Kullanılan Veri Toplama Araçları	24
3.3.1. Sosyo- Demografik Bilgi Formu.....	24
3.3.2. Young Ebeveynlik Ölçeği (YEBÖ).....	24
3.4. Verilerin Analizi.....	26

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM.....	27
4.1. Örnekleme Dair Sosyo- Demografik Bilgiler.....	27
4.2. Cinsel Yönelim ile Cinsiyet Değişkenine Ait Bulgular.....	31
4.3. Cinsel Yönelim ile İntihar Girişimi Değişkenine Ait Bulgular.....	31
4.4. Cinsel Yönelim ile Ruhsal Rahatsızlık Değişkenine Ait Bulgular.....	32
4.5. Cinsel Yönelim ile Çocukluk ya da Ergenlik Çağındaki Travmatik Yaşantı Değişkeni Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular	32
4.6. Cinsel Yönelim ile “ Eşcinsellik Sizce Nedir?” Sorusuna Verilen Cevaplar Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular.....	33
4.7. Kuralcı/Kalıplayıcı Alt Ölçek Puanlarının Bireylerin Cinsel Yönelim, Cinsiyet ve Cinsel Yönelim/Cinsiyet Birlikteliğine Göre Karşılaştırılması.....	34
4.8. Küçümseyici/Kusur Bulucu Alt Ölçek Puanlarının Bireylerin Cinsel Yönelim, Cinsiyet ve Cinsel Yönelim/Cinsiyetine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bulgular.....	36
4.9. Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı Alt Ölçek Puanlarının Bireylerin Cinsel Yönelim, Cinsiyet ve Cinsel Yönelim/Cinsiyetine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bulgular.....	39
4.10. Sömürücü/İstismar Edici Alt Ölçek Puanlarının Bireylerin Cinsel Yönelim, Cinsiyet ve Cinsel Yönelim/Cinsiyetine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bulgular.....	42
4.11. Aşırı Koruyucu/Evhamlı Alt Ölçek Puanlarının Bireylerin Cinsel Yönelim, Cinsiyet ve Cinsel Yönelim/Cinsiyetine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bulgular.....	43
4.12. Koşullu/Başarı Odaklı Alt Ölçek Puanlarının Bireylerin Cinsel Yönelim, Cinsiyet ve Cinsel Yönelim/Cinsiyetine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin	

Bulgular.....	45
4.13. Aşırı İzin Verici/Sınırsız Alt Ölçek Puanlarının Bireylerin Cinsel Yönelim, Cinsiyet ve Cinsel Yönelim/Cinsiyetine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bulgular.....	46
4.14. Kötümser/Endişeli Alt Ölçek Puanlarının Bireylerin Cinsel Yönelim, Cinsiyet ve Cinsel Yönelim/Cinsiyetine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bulgular.....	49
4.15. Cezalandırıcı Alt Ölçek Puanlarının Bireylerin Cinsel Yönelim, Cinsiyet ve Cinsel Yönelim/Cinsiyetine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bulgular.....	50
4.16. Değişime Kapalı/Duyguları Bastıran Alt Ölçek Puanlarının Bireylerin Cinsel Yönelim, Cinsiyet ve Cinsel Yönelim/Cinsiyetine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bulgular.....	51
4.17. YEBÖ Anne Alt Ölçekleri Puan Ortalamalarının Cinsel Yönelim Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular.....	53
4.18. YEBÖ Baba Alt Ölçekleri Puan Ortalamalarının Cinsel Yönelim Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular.....	55
BEŞİNCİ BÖLÜM	
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	58
5.1. Cinsel Yönelim, Cinsiyet ve Cinsiyet/Cinsel Yönelim Etkileşimi ile Algılanan Anne Tutumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	58
5.2. Cinsel Yönelim, Cinsiyet ve Cinsiyet/Cinsel Yönelim Etkileşimi ile Algılanan Baba Tutumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.....	60
5.3. Cinsel Yönelim ile Ruhsal Rahatsızlık Değişkeni Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.....	64
5.4. Cinsel Yönelim ile İntihar Girişimi Değişkeni Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	65
5.5. Cinsel Yönelim ile Çocukluk ya da Ergenlik Döneminde Travmatik Yaşantı Değişkeni Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.....	66
5.6. Cinsel Yönelim ile “Eşcinsellik Sizce Nedir?” Sorusuna Verilen Cevaplar Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.....	66
5.7. Sonuç ve Öneriler.....	67
KAYNAKÇA.....	68
EKLER.....	84
Ek 1. Sosyo- Demografik Bilgi Formu.....	84
Ek.2.Young Ebeveyn Ölçeği (YEBÖ).....	86

TABLolar LİSTESİ

Sayfa No.

Tablo 1: Örneklemin Sosyodemografik Bilgileri.....	30
Tablo 2: Cinsel Yönelim ile Cinsiyet Değişkeni Arasındaki İlişkiye Dair Ki-Kare Analizi Sonuçları.....	31
Tablo 3: Cinsel Yönelim ile İntihar Girişimi Değişkeni Arasındaki İlişkiye Dair Ki-Kare Analizi Sonuçları.....	31
Tablo 4: Cinsel Yönelim ile Ruhsal Rahatsızlık Değişkeni Arasındaki İlişkiye Dair Ki-Kare Analizi Sonuçları.....	32
Tablo 5: Cinsel Yönelim ile Çocukluk ya da Ergenlik Döneminde Travmatik Yaşantı Değişkeni Arasındaki İlişkiye Dair Ki-Kare Analizi Sonuçları.....	33
Tablo 6: Cinsel Yönelim ile “Eşcinsellik Sizce Nedir?” Sorusuna Verilen Cevaplar Arasındaki İlişkiye Dair Ki-Kare Analizi Sonuçları.....	34
Tablo 7: Bireylerin Cinsel Yönelimi ve Cinsiyetlerine Göre Anne-Baba Kuralcı/Kalıplayıcı Tutumu Puanları ve Standart Sapmaları.....	35
Tablo 8: Bireylerin Cinsel Yönelimi ve Cinsiyetine Göre Anne ve Babanın Kuralcı/Kalıplayıcı tutum puan ortalamalarına İlişkin MANOVA Sonuçları.....	35
Tablo 9: Bireylerin Cinsel Yönelimi ve Cinsiyetlerine Göre Anne-Baba Küçümseyici/Kusur Bulucu Tutumu Puanları ve Standart Sapmaları.....	36
Tablo 10: Bireylerin Cinsel Yönelimi ve Cinsiyetine Göre Anne ve Babanın Küçümseyici/Kusur Bulucu tutum puan ortalamalarına İlişkin MANOVA Sonuçları.....	37
Tablo 11: Bireylerin Cinsel Yönelim, Cinsiyet ve Cinsel Yönelim/Cinsiyet Etkileşimine Göre Anne ve Baba Küçümseyici/Kusur Bulucu Alt Ölçek Puanlarına Uygulanan Varyans Analizi Sonuçları.....	38
Tablo 12: Bireylerin Cinsel Yönelimi ve Cinsiyetlerine Göre Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı Anne ve Baba Tutumu Puanları ve Standart Sapmaları.....	39
Tablo 13: Bireylerin Cinsel Yönelimi ve Cinsiyetine Göre Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı Anne ve Baba Tutumu puan ortalamalarına İlişkin MANOVA Sonuçları.....	40
Tablo 14: Bireylerin Cinsel Yönelim, Cinsiyet ve Cinsel Yönelim/Cinsiyet Etkileşimine Göre Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı Anne ve Baba Tutumu Puanlarına Uygulanan Varyans Analizi Sonuçları.....	41
Tablo 15: Bireylerin Cinsel Yönelimi ve Cinsiyetlerine Göre Sömürücü/İstismar Edici	

Anne ve Baba Tutumu Puanları ve Standart Sapmaları.....	42
Tablo 16: Bireylerin Cinsel Yönelimi ve Cinsiyetine Göre Sömürücü/İstismar Edici	
Anne ve Baba Tutumu puan ortalamalarına İlişkin MANOVA Sonuçları.....	43
Tablo 17: Bireylerin Cinsel Yönelimi ve Cinsiyetlerine Göre Aşırı Koruyucu/Evhamlı	
Anne ve Baba Tutumu Puanları ve Standart Sapmaları.....	44
Tablo 18: Bireylerin Cinsel Yönelimi ve Cinsiyetine Göre Aşırı Koruyucu/Evhamlı	
Anne ve Baba Tutumu puan ortalamalarına İlişkin MANOVA Sonuçları.....	44
Tablo 19: Bireylerin Cinsel Yönelimi ve Cinsiyetlerine Göre Koşullu/Başarı Odaklı	
Anne ve Baba Tutumu Puanları ve Standart Sapmaları.....	45
Tablo 20: Bireylerin Cinsel Yönelimi ve Cinsiyetine Göre Koşullu/Başarı Odaklı	
Anne ve Baba Tutumu puan ortalamalarına İlişkin MANOVA Sonuçları.....	45
Tablo 21: Bireylerin Cinsel Yönelimi ve Cinsiyetlerine Göre Aşırı İzin Verici/Sınırsız	
Anne ve Baba Tutumu Puanları ve Standart Sapmaları.....	46
Tablo 22: Bireylerin Cinsel Yönelimi ve Cinsiyetine Göre Aşırı İzin Verici/Sınırsız	
Anne ve Baba Tutumu puan ortalamalarına İlişkin MANOVA Sonuçları.....	47
Tablo 23: Bireylerin Cinsel Yönelim, Cinsiyet ve Cinsel Yönelim/Cinsiyet Etkileşimine Göre Aşırı İzin Verici/Sınırsız Anne ve Baba Tutumu Puanlarına Uygulanan Varyans Analizi Sonuçları.....	48
Tablo 24: Bireylerin Cinsel Yönelimi ve Cinsiyetlerine Göre Kötümser/Endişeli Anne ve Baba Tutumu Puanları ve Standart Sapmaları.....	49
Tablo 25: Bireylerin Cinsel Yönelimi ve Cinsiyetine Göre Kötümser/Endişeli Anne ve Baba Tutumu puan ortalamalarına İlişkin MANOVA Sonuçları.....	49
Tablo 26: Bireylerin Cinsel Yönelimi ve Cinsiyetlerine Göre Cezalandırıcı Anne ve Baba Tutumu Puanları ve Standart Sapmaları.....	50

Tablo 27: Bireylerin Cinsel Yönelimi ve Cinsiyetine Göre Cezalandırıcı Anne ve Baba Tutumu puan ortalamalarına İlişkin MANOVA Sonuçları.....	51
Tablo 28: Bireylerin Cinsel Yönelimi ve Cinsiyetlerine Göre Değişime Kapalı/Duyguları Bastıran Anne ve Baba Tutumu Puanları ve Standart Sapmaları.....	52
Tablo 29: Bireylerin Cinsel Yönelimi ve Cinsiyetine Göre Değişime Kapalı/Duyguları Bastıran Anne ve Baba Tutumu puan ortalamalarına İlişkin MANOVA Sonuçları.....	52
Tablo 30: Katılımcıların YEBÖ Anne Alt Ölçekleri Puan Ortalamalarının Cinsel Yönelim Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Sonuçları.....	54
Tablo 31: Katılımcıların YEBÖ Baba Alt Ölçekleri Puan Ortalamalarının Cinsel Yönelim Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Sonuçları.....	56

KISALTMALAR LİSTESİ

CETAD:	Cinsel Eğitim Tedavi ve Araştırma Derneği
DSM:	Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı
EBE:	Exotic Becomes Erotic
ICD:	International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems
LGBT:	Lezbiyen, Gey, Biseksüel, Transeksüel
N:	Örneklem
ORT:	Ortalama
SD:	Serbestlik Derecesi
SS:	Standart Sapma
UNAIDS:	Birleşmiş Milletler HIV/AIDS Programı
YEBÖ:	Young Ebeveynlik Ölçeği
WHO:	Dünya Sağlık Örgütü

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Eşcinsellik insan cinselliğinin en çok merak edilen, araştırılan ve tartışılan konularından biri olmuştur. Eşcinselliğin, geçmişten günümüze, toplumdan topluma adlandırılışı ve yaşanışı farklılık göstermiştir (Erol, 2003). Eşcinsel davranışlar çağlar boyunca görülse de “eşcinsellik (homosexuality)” terimi Avrupa’da ilk kez 19. yüzyılda kullanılmıştır (Drescher, 2001). 1950’li yıllarda psikoloji ve psikiyatri biliminin eşcinsellik üzerine çeşitli görüşler bildirmesi ve 1970’li yıllarda eşcinsel özgürlük hareketlerinin güçlenmesiyle eşcinsellik ve cinsel yönelim ile ilgili araştırmalar hız kazanmıştır (Savcı, 2015).

Cinsel yönelim ile ilgili araştırmalar; cinsel yönelim, cinsel kimlik/cinsiyet kimliği ve cinsiyet rolü kavramları üzerine odaklanmaktadır. Cinsel kimlik, kişinin hangi cinsiyetle özdeşleştiğine dair öznel bir durumdur (Mert, 2009). Toplumsal cinsiyet-cinsiyet rolü, kadınlığa ve erkeklığe yüklenen kültürel özelliklerdir (Rosaldo, 1980). Cinsel yönelim ise bireyin hangi cinsiyete cinsel/romantik çekim duyduğu ile ilgilidir. Heteroseksüellik, bireyin karşı cinse cinsel/romantik çekim duyması; eşcinsellik, bireyin hemcinsine cinsel/romantik çekim duyması; biseksüellik ise bireyin her iki cinsiyete de cinsel/romantik ilgi duyması şeklinde tanımlanmaktadır (Kabacaoğlu, 2015).

Cinsel yönelimi açıklamaya çalışan kuramlar; evrimsel kuram, psikanalitik kuram, sosyal öğrenme kuramı, etkileşimci kuram, biyolojik kuram ve psikososyal yaklaşımlar başlıkları altında incelenebilir. Evrimsel kuramlar erkek eşcinsellerin, dolaylı yoldan topluma sağladıkları katkılardan dolayı evrimsel süreç içinde yok olmadıklarını savunmaktadır. Bununla birlikte kadın eşcinselliği ile ilgili açıklamalara yer verilmemektedir (Yeşiler, 2010). Psikanaliz açıklamaları daha çok erkek eşcinselliğine odaklanmış ve erkek eşcinselliğini yetersiz baba figürünün varlığı veya babayla olumsuz ilişkinin bir sonucu olarak görmüştür (Freund, Langevin, Y. Zajak, Steiner, A. Zajak, 1974). Freud, eşcinselliğin avantaj olmadığını ama hastalık da sayılamayacağını belirtmiştir (Drescher,2001). Freud’dan sonra psikanaliz camiası eşcinselliği hastalık olarak sınıflandırmıştır (Eissler, 1953). Psikanalitik görüşe göre, hem kız hem erkek çocuklarının cinsiyete özgü davranışlar geliştirmesinde çocuk-baba ilişkisi daha fazla önem taşımaktadır (Johnson, Stockard, Rothbart ve Friedman, 1981). Sosyal öğrenme kuramı ise öğrenme ve koşullandırma sürecinin eşcinsellik ile ilişkisini açıklamaya çalışmıştır (Ummak, 2012). Etkileşimci kuram; Bem’in (1996) “ Egzotik Olan Erotik Olur” (Exotic Becomes Erotic) kuramıdır. Bu kurama göre “ cinsiyet-uyumlu” (gender-conforming) çocuklar, karşı cins akranlarını yabancı ve alışılmadık algılarla. “Cinsiyet-uyumsuz” (gender-

nonconforming) çocuklar ise hemcins akranlarını farklı ve alışılmadık algılamaktadır. Çocukluktaki bu egzotik çekim ileriki yaşlarda cinsel ve romantik bir çekime dönüşmektedir (Bem, 1996). Cinsel yönelimi açıklamaya çalışan biyolojik yaklaşımlar; genetik çalışmalar, hormonal yapı ve beyin fonksiyonlarının incelenmesi üzerine yoğunlaşmaktadır (Baydar, 2015). Psikososyal yaklaşımlar ise cinsel yönelim ile cinsiyet rolü uyumsuzluğu arasındaki ilişkiye dikkat çekmektedirler (Yeşiler, 2010).

Cinsel yönelim ile ilgili kuramsal görüşlerin yanında; dinlerin, geleneklerin ve kültürlerin de bakış açıları geçmişten günümüze değişim göstermektedir. Tek tanrılı dinler eşcinselliği yasaklamıştır (Candansayar, 2009). Avrupa’da 19. yüzyıl ve 20. yüzyıl başlarında eşcinsellik hastalık kabul edilmiş ve eşcinseller tedaviye zorlanmışlardır. Eşcinsellik 1973 yılında Amerikan Psikiyatri Birliği’nce hastalık kategorisinden çıkarılmıştır (Candansayar, 2009). 1992 yılında Dünya Sağlık Örgütü (WHO), eşcinselliği hastalık sınıfından çıkarmıştır (Köylü, 2016). Türkiye’de ise 90’lı yıllarda LGBT (Lezbiyen, Gey, Biseksüel, Transeksüel) dernekleri kurulmuş ve bu yıllarda cinsel yönelim ile ilgili çalışmalar hız kazanmıştır (Açıkgöz ve Saltan, 2011).

Yurt dışında yapılan çalışmalar eşcinsel ve biseksüel bireylerin cinsel yönelimleri nedeniyle toplum tarafından olumsuz tutuma ve etiketlenmeye maruz kaldıklarını göstermektedir (D’augelli, 2002; Herdt ve Van de Meer, 2003; Herek, 2007; Polimeni, Hardie ve Buzwell, 2000; Russel, Franz ve Driscoll, 2011). Ülkemizde eşcinsel ve biseksüel bireyler cinsel yönelimlerinden dolayı nefrete dayalı şiddete uğramaktadırlar (Kabacaoğlu, 2015; Sözen, 2009; Yavuz, Dalkanat, Gölge ve Müderrisoğlu, 2006).

Toplumun ve ailelerin eşcinsellik ve biseksüellik ile ilgili olumsuz tutum ve yargıları eşcinsel ve biseksüel bireylerin birtakım sosyolojik ve psikolojik problemler yaşamasına neden olmaktadır. Eşcinsel ve biseksüel bireyler daha fazla sözel ve fiziksel tacize maruz kalmaktadırlar (Berril, 1990; D’augelli, Grossman ve Starks, 2006; Herek, Gillis ve Cogan, 1999). Eşcinsel ve biseksüel bireyler ergenlik yıllarında akranları tarafından dışlanmakta ve aşağılanmaktadır (Göregenli, 2009). Eşcinsel bireyler daha fazla intihar davranışı ve psikolojik rahatsızlık bildirmektedir (Fergusson, Horwood, Ridder ve Beautrais, 2005; Gilman ve ark., 2001; Meyer, 2003).

Eşcinsel ve biseksüel bireylerin maruz kaldıkları olumsuz tutum ailede başlamaktadır (Kabacaoğlu, 2015). Literatüre bakıldığında eşcinsel bireylerin aileleriyle ilgili yapılan çalışmalar göstermektedir ki, eşcinsel ve biseksüel bireyler çocukluk çağında olumsuz ebeveyn tutumlarına maruz kalmaktadırlar (Balsam, Rothblum ve Beauchaine, 2005; Corliss,

Cochran ve Mays, 2002; D'augelli, Hershberger ve Pilkington, 1998; Kabacaoğlu, 2015; Milic ve Crowne, 1986). Cinsel yönelimlerini ailelerine açıklayan eşcinsel ve biseksüel bireyler aileleri tarafından tehdide, sözel ve fiziksel tacize maruzkalmaktadırlar (D'augelli ve ark., 1998; Kabacaoğlu, 2015).Çocukluk yıllarında ise eşcinsel ve biseksüel bireyler daha fazla aile içi istismar öyküsü bildirmektedirler (Corliss ve ark., 2002; Harry, 1989).

Eşcinsel ve biseksüel bireylerin olumsuz ebeveyn ilişkisi bildirmesi cinsiyet rolü uyumsuzluğu ile açıklanmaya çalışılmıştır (Bailey ve Zucker, 1995; Evans, 1969; Freund ve Blanchard, 1983; Harry, 1989). Ebeveynler çocuklarının cinsiyet rollerine uygun davranmalarını beklemektedirler (Johnson ve ark., 1981). Anne-babalar çocuklarındaki karşı cinse özgü davranışlara hoşgörü ile yaklaşmamaktadırlar (D'augelli ve ark., 2006). Karşı cinse özgü davranan eşcinsel ve biseksüel bireyler hem aileleri hem de çevreleri tarafından olumsuz tutuma maruz kalmakta ve daha fazla psikolojik sorun bildirmektedirler (D'augelli ve ark., 2006).

Başta bağlanma kuramı olmak üzere pek çok kuramın da belirttiği gibi çocuğun çevresi ile ilgili temsilleri ailede başlamaktadır. Bu açıdan aileyle ilgili erken yaşantılar önem kazanmaktadır. Olumsuz ebeveyn tutumları erken yaşlarda olumsuz şemaların gelişiminde rol oynamaktadır (Nematy, Khosravi ve Khodabakhsh, 2014; Soygüt, Çakır ve Karaosmanoğlu, 2008). Erken dönem olumsuz şemaların kökleri geçmişte olduğundan değişiminin güç olduğu bilinmektedir (Türkçapar, 2015). Bu anlamda eşcinsel ve biseksüel bireylerin aileleriyle erken dönem olumsuz yaşantıları tüm yaşamlarını etkileyecek olumsuz şemaların gelişiminde rol oynamaktadır (Nematy ve ark., 2014). Eşcinsel bireylerin maruz kaldıkları olumsuz ebeveyn tutumları, eşcinsel bireylerin ailelerine açılmalarını engellemekte ve özgüven kaybı yaşamalarına neden olmaktadır (Kabacaoğlu, 2015). Yapılan araştırmalar göstermektedir ki çocukluk çağında aileleri tarafından reddedilen, ihmal edilen, yeterince ilgi göremeyen bireylerin ilerde depresyon ve anksiyete gibi psikolojik sıkıntıları yaşama ihtimalleri daha yüksektir (McGinn, Cukor ve Sanderson, 2011).

Son zamanlarda cinsel yönelim ile ilgili yapılan çalışmalar, eşcinsellerin aile ilişkilerine, arkadaş ilişkilerine, romantik ilişkilerine ve çalışma ortamlarına odaklanmaktadır (Bolak- Boratav, 2009). Gerek yurt içinde gerekse yurt dışında yapılan çalışmalar eşcinsel erkeklere odaklanmakta, literatürde eşcinsel kadınlar ve biseksüel bireylerle ilgili az sayıda çalışma yer almaktadır (Kaye ve ark., 1967; Kenyon, 1968; Nematy ve ark., 2014). Aynı zamanda Türkiye'de cinsel yönelim ve aile ilişkileri adı altında çok az kaynağa ulaşılmıştır. Bu anlamda yapılan bu çalışmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Eşcinsel ve

biseksüel bireylerin aile içi yaşantılarının ve ebeveyn ilişkilerinin bilinmesinin, ruh sağlığı alanında bu bireylere hizmet veren uzmanlar için faydalı olabileceği düşünülmektedir.

1.1. Araştırmanın Problem Cümlesi ve Alt Problemler

Bu araştırma, eşcinsel, biseksüel ve heteroseksüel bireylerin algılanan ebeveyn tutumları arasında fark var mıdır sorusuna cevap aramaktadır. Araştırmada aşağıdaki alt problemlere yanıt aranmıştır:

1. Cinsel yönelim değişkenine göre algılanan ebeveyn tutumları arasında fark var mıdır?
2. İntihar girişiminde bulunma cinsel yönelime göre farklı mıdır?
3. Ruhsal rahatsızlık öyküsü cinsel yönelime göre farklı mıdır?
4. Çocuklukta veya ergenlikte travmatik yaşantı sıklığında cinsel yönelime göre farkvar mıdır?
5. “Eşcinsellik nedir?” sorusuna verilen cevaplar cinsel yönelime göre farklı mıdır?

1.2. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı; eşcinsel, biseksüel ve heteroseksüel bireylerin ebeveyn tutumu algılarını karşılaştırmaktır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Yapılan araştırmalar eşcinsel ve biseksüel bireylerin çocukluk döneminde olumsuz ebeveyn tutumuna maruz kaldıklarını göstermektedir (Kabacaoğlu, 2015). Eşcinsel ve biseksüel bireylerin aile ve çevreleri tarafından olumsuz tutuma maruz kalmaları birçok psikolojik ve toplumsal sorun yaşamalarına neden olmaktadır. Yurt içinde yapılan çalışmalara bakıldığında eşcinsel bireylerin aile yapılarını incelemeye yönelik çok az çalışma yer almaktadır. Gerek yurt içinde gerekse yurt dışında yapılan çalışmalar eşcinsel erkeklere odaklanmakta, eşcinsel kadınlar ve biseksüel bireyler gözardı edilmektedir (Kaye ve ark., 1967; Kenyon, 1968; Nematy ve ark., 2014). Bu anlamda bu çalışmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.4. Araştırmanın Varsayımları

1. Bu araştırmada katılımcılın sosyo-demografik bilgi formundaki ve ölçekteki sorulara içten ve samimi yanıtlar vermiş oldukları varsayılmaktadır.

2. Bu araştırma kullanılan Young Ebeveyn Ölçeği'nin (YEBÖ), katılımcıların ebeveyn tutumu algılarını araştırmanın amacına uygun ölçtüğü varsayılmaktadır.

1.5. Araştırmanın Kısıtlılıkları

1. Bu çalışma, 2017-2018 yılları arasında alınan verilerle sınırlıdır.
2. Bu çalışma, uygun örnekleme ve kartopu örnekleme yoluyla ulaşılan 30 eşcinsel, 30 heteroseksüel ve 30 biseksüel katılımcıdan alınan bilgiler ile sınırlıdır.

İKİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Cinsel Yönelim

Cinsel yönelim; belli bir cinsiyetteki kişiye karşı oluşan duygusal, romantik, cinsel çekimdir (Köylü, 2016). Eşcinsellik, aynı cinsiyetteki bireylerin kurduğu cinsel nitelikli bedensel ve duygusal bağıdır (Karadağ, 2011). Heteroseksüellik, kişinin karşı cinsiyetten birine yönelmesini ifade ederken, biseksüellik kişinin her iki cinsiyete de yönelmesini ifade eder (Köylü, 2016). Gey kavramı erkek eşcinselleri ifade eder. Türkiye’de eşcinsel hareketin başlamasıyla kullanılmaya başlayan gey sözcüğü başlangıçta eşcinsel kadın ve erkekleri ifade ederken, daha sonraları sadece erkek eşcinselleri tanımlamak için kullanılmıştır (Köylü, 2016). Lezbiyen sözcüğü, kadın eşcinseli ifade eder. Sözcüğün kökeni M.Ö. 6. yüzyılda yaşamış Yunan kadın şair Sappho’nun yaşadığı Lesbos (Midilli) adasından gelmektedir (Köylü, 2016). Homoseksüellik kavramı ise Avrupa’da 19. yüzyılda erkek eşcinselliğini tanımlamak için kullanılmıştır. 20. yüzyıla doğru bu kavram kadınlar için de kullanılmaya başlanmıştır (King ve Barlett, 1999).

Alanko ve ark., göre (2009), bireylerin kendilerini eşcinsel veya biseksüel olarak tanımlamaları yaklaşık 14 yaş civarında oluşmaktadır.

Eşcinsel ve biseksüel yönelimin yaygınlığını araştıran çalışmalara bakıldığında, eşcinsel ve biseksüel yönelimini yaygınlığının düşük olduğu görülmektedir. Ülkemizde Yeşiler’in (2010) 731 üniversite öğrencisiyle yaptığı çalışmada, katılımcıların %3.6’sı kendisini eşcinsel olarak nitelendirirken; %2.6’sı kendisini biseksüel olarak nitelendirmiştir (Yeşiler, 2010). Eskin, Kaynak-Demir ve Demir’in (2005) 1262 üniversite öğrencisiyle yaptığı çalışmada kendisini eşcinsel veya biseksüel olarak görenlerin sayısı %1.9 olarak bulunmuştur.

2.2. Cinsel Kimlik

Cinsel kimlik, kişinin bir cinsten veya öbüründen olmaya dair farkındalığı ve iç yaşantısıdır (Gander ve Gardiner, 1993). Cinsiyet kimliği, kişinin cinsiyetine dair derinden hissettiği içsel tecrübesidir (Köylü, 2016). Bu durum doğumda atanan cinsiyete özgü olmayabilir. Kişiler davranışları, konuşmaları, kılık kıyafet tercihleri ile benimsedikleri cinsiyeti yaşarlar (Köylü, 2016). Biyolojik cinsiyet; bireylerin genetik, fizyolojik ve biyolojik özellikleri üzerinden “kadın“ veya “erkek” olarak tanımlanmasıdır (Köylü, 2016). Kendisini doğumunda atanan cinsiyetten farklı olarak, karşı cinsten biri olarak tanımlayan kadın ve

erkekler için transseksüel kavramı kullanılır (Köylü, 2016). İnterseks durumu ise modern tıbbın anatomik cinsiyet ve kromozom verilerine dayanarak belirlediği kadın ve erkek beden normlarına göre herhangi bir sınıfa ait olmayan bireyleri ifade eder (Köylü, 2016).

2.3.Cinsiyet Rolü

Cinsiyet rolü; eril ya da dişil olarak etiketlenebilecek davranışlar, değerler, tutum ve düşünce biçimlerini ifade eder (Gander ve Gandiner, 1993). Toplumsal cinsiyet, belli bir tarihsel dönemde belli bir kültürde erkeksi ya da kadınsı kabul edilen davranışlardır (Köylü, 2016). Bu özellikler saç şekli ve giyim stilinden, duyguların ifade edilme tarzı ve mesleklere kadar uzanan çeşitliliği kapsar (Köylü, 2016). Birçok kültürde erkek ve kadınların nasıl davranacakları açık olarak belirlenmiştir. (Gander ve Gardiner, 1993). Sıcakkanlılık, yumuşak huyluluk, duygusallık ve bağımlılık kadınsı cinsiyet rolü olarak kabul edilirken; kendine güvenen, rekabetçi, baskın kişilik özellikleri erkeksi cinsiyet rolü olarak tanımlanmaktadır (Bem, 1974).

Bir çocuğun psikolojik bakımdan kadın ya da erkek olması sürecini açıklamaya çalışan pek çok kuram vardır. Bu kuramlar; psikanalitik kuram, toplumsal öğrenme kuramı, bilişsel gelişim kuramı ve cinsiyet şema kuramı olarak 4 ana başlıkta incelenebilirler (Onur, 2008).

Psikanalitik kurama göre, çocuklar psikolojik olarak iki cinsli doğarlar. Freud, çocukların cinse bağlı kimliklerini zamanla ana-babalarıyla ilişkilerindeki sevgi ve kıskançlık duygularını çözümlenerek kazanmakta olduklarını söylemiştir (Onur, 2008).

Toplumsal öğrenme kuramına göre, biyolojik farklılıklarına rağmen çocuklar tarafsız doğarlar. Çocuklar aynı cins ebeveyninin davranışını taklit ederek ödüllendirilmektedir. Toplum da bu davranışları sistemli ödül ve cezalarla pekiştirmektedir. Peğiştirilmeyle birlikte gözlemsel öğrenme de cinse özgü davranışları kazanmada etkili bir yol kabul edilmektedir. (Onur, 2008).

Bilişsel gelişim kuramına göre, çocuklar kendilerini erkek ya da dişi olarak nitelendirmeyi öğrenirler ve kendi cinsine uygun davranışları kazanmaya yönelirler. Bilişsel gelişim kuramında bu evre “kendi kendini toplumsallaştırma” (self-socialization) olarak adlandırılır. Bu kurama göre, cinsel kimliğin kazanılması 3 evrede gerçekleşir. Birinci evrede (cinsin özdeşliği), yaklaşık 3 yaşlarında bir çocuk kendi ve etrafındaki insanların cinsiyetini söyleyebilir. İkinci evrede (cinsin kararlılığı), yaklaşık 4 yaş civarında çocuk cinsin değişmezliğini kesin olmamakla birlikte görmeye başlar. Üçüncü evrede (cinsin tutarlılığı), 6

yaş civarında çocuk cinsin değişmezliğini anlamaya başlar. Kohlberg, çocukların 5 yaşından önce kesin cinsle ilgili cinsel kimlik oluşturmadıklarını belirtmiştir. Bu yaştan sonra cinsin sürekliliği kavramı anlaşılır ve çocuklar kendilerini kız ya erkek olarak nitelemeye başlarlar (Onur, 2008).

Toplumsal cinsiyet şema kuramı ise Bem (1981) tarafından geliştirilmiştir. Bu kuram cinsle özgü davranışların kazanımında bireyin toplumsal öğrenme ve bilişsel gelişim sürecini kabul etmekle birlikte bu süreçte kültürel etkenlerin de rol oynadığına vurgu yapmaktadır. Bu kurama göre, çocuk bilgiyi kodlarken ve örgütlerken, içinde bulunduğu kültürün cinsiyet rolü tanımlamalarını da dikkate almaktadır. Çocuk, kültürün erkekler ve kadınlar arasında yaptığı ayrımı gözlemler ve cinsiyete bağlı ayrımın önemini öğrenir. Böylece cinsiyete bağlı şemaları işler. Bu süreç sonucunda cinsiyet tipleşmesi (sextyping) ortaya çıkmaktadır (Bem, 1981).

Gelişim sürecinde çocuklardan kendi toplumuna özgü cinsiyet rolü davranışlarını kazanmaları beklenmektedir. Bu anlamda anne-baba, öğretmen ve toplum çocuklara cinsiyetlerine göre farklı davranarak, çocukların cinsiyet rollerine uygun davranmalarını sağlamaya çalışmaktadırlar (Gander ve Gardiner, 1993).

2.4. Cinsel Yönelimi Açıklayan Kuramlar

2.4.1. Evrimsel Görüş

Evrimsel açıdan bakıldığında üremeyi sağladığı için heteroseksüel ilişkilerin varlığı kaçınılmazdır. Eşcinsel ilişkilerde ise üreme olayı gerçekleşmediği için bu ilişkilerin evrimsel süreçte kaybolmayıp varlığını sürdürmesi merak konusu olmaktadır (Yeşiler, 2010). Bu duruma açıklık getirmeye çalışan görüşlerden biri, eşcinsellerin kardeşlerine onların çocukları için gerekli yardımı sağladıkları ve kardeşlerinin ihtiyaç duyduğu kaynakları ve ortamı sağlayarak üreme davranışını gerçekleştirmelerinde katkılarının olduğudur (Rahman ve Wilson, 2003). Bu şekilde eşcinsellikten sorumlu genler kardeşler ve onların çocukları yoluyla nesilden nesile aktarılmaktadır (Yeşiler, 2010).

Miller'ın (2000) öne sürdüğü Kadın Tercihi- Dengeli Çok Biçimlilik Kuramı'na göre, eşcinsel erkeklerin daha empatik ve daha az agresif davranışları kadınlar tarafından tercih edilmelerini sağlamaktadır.

Kirkpatrick (2000) ve Muscarella'nın (1999) görüşüne göre, eşcinsel erkekler empatiklik ve naziklik gibi kadınsı kabul edilen davranışlara sahip oldukları için çatışmadurumlarında arabuluculuk görevi üstlenebilmekte ve böylece eşcinsel davranışın evrimsel devamını sağlayabilmektedirler.

2.4.2. Psikanalitik Kuram

Freud'un eşcinsellik ile ilgili görüşlerinin tutarsız olduğu bazı araştırmacılar tarafından ileri sürülmüştür (Friedman ve Downey,1998; King ve Bartlett, 1999). Freud Amerikalı bir eşcinselin annesine yazdığı mektupta, eşcinselliğin insan cinselliğinin gelişiminde bir duraklama sonucu oluştuğunu ve bir hastalık olmadığını yazmıştır (Friedman, 1991). Diğer taraftan Freud, paranoid psikotik sendromların bilinçdışı eşcinsel isteklere karşı bir savunma olarak ortaya çıktığını savunmuştur (King ve Barlett, 1999).

Aksoy'a (2009) göre ise Freud'un görüşleri tutarsız olmaktan çok tamamlanmamıştır. Kirby'nin (2008) aktardığına göre Freud, yaşamı boyunca eşcinsellik ile ilgili farklı kuramlar öne sürmüştür. Freud, yetişkin eşcinselliğini farklı psikogelişimsel aşamaları inceleyerek anlamaya çalışmıştır (Drescher, 2002). Psikoanalitik kuramın hipotezleri daha çok erkek eşcinselliğini anlamaya yöneliktir (Baydar, 2015).

Freud'un kuramlarından biri, eşcinsel davranışın gelişimini, erkek çocuğun ödipal dönemde annesinin iğdiş edildiğini keşfetmesi ile iğdiş edilme anksiyetesinin artması sonucu "penisi olan bir kadına" yönelmesi ile açıklamaktadır (Kirby, 2008). Freud'un erkek eşcinselliği ile ilgili başka bir yorumu, çocuğun annesine nesne olarak saplanması sonucunda kadın cinsiyeti ile özdeşim kurması ve aşk nesnesi olarak kendisini görmeye başladığı yönündedir (Aksoy, 2009). Başka bir kuramında Freud erkek çocuğun annesiyle özdeşim kurarak "tersine çevrilmiş Oedipus çatışması" yaşaması, anal erotizme geri dönmesi ve babasının sevgisini kazanmaya çalışma sonucunda eşcinsel yönelimin oluştuğunu ifade etmiştir (Aksoy, 2009). Freud'un başka bir düşüncesine göre, babaya ve erkek kardeşlere olan kıskançlık diğer erkekleri sevmeye dönüşmektedir (Kirby, 2008).

Freud'dan sonra psikanaliz camiası eşcinselliği "patolojik bir sapkınlık" olarak görmeye başlamıştır (Aksoy, 2009).

2.4.3. Sosyal Öğrenme Kuramı

Sosyal öğrenme kuramları, öğrenme ve koşullandırma gibi süreçlerin eşcinselliğe neden olabileceğini savunmaktadır (Amanat, 2011). Sosyal öğrenme kuramı, eşcinselliği açıklamak için baştan çıkarma ve maruz kalma/taklit etme hipotezlerini öne sürmektedir. Baştan çıkarma hipotezine göre, erken yıllarda yaşanan eşcinsel deneyimler, ilerde eşcinsel olma olasılığını artırmaktadır. Maruz kalma/taklit hipotezine göre ise eşcinsel bireyler, eşcinsel rol modelleri taklit etmektedirler (Yeşiler, 2010).

Yapılan çalışmalar, sosyal öğrenme kuramının eşcinsellerin eşcinsel rol modellere maruz kaldığını kanıtlar nitelikte değildir. Çalışmaların sonuçlarına göre eşcinsel bireylerin ebeveynleri heteroseksüel olabilmekte ve eşcinsel ebeveynlerin çocukları heteroseksüel olabilmektedir (Anderssen, Amlie ve Ytteøy, 2002; Bailey ve Zucker 1995; Golombok ve Tasker, 1996).

2.4.4. Etkileşimci Kuram

Bireylerin kendi cinsine ya da karşı cinse yönelmelerini açıklamaya çalışan kuramlardan biri de Bem'in (1996) Exotic Becomes Erotic (EBE) kuramıdır. Bu kurama göre, bireyler çocukluklarında kendilerine farklı gelen bireyler grubuna erotik çekim duymaktadırlar. Bem'in kuramı, çocukların mizaç farklarını da genler ve hormonal farklılıklar ile açıklamaktadır. Bazı çocuklar mücadele gerektiren daha sert oyun etkinliklerine yönelirken, kimisi daha sakin oyunları tercih etmektedir. Ayrıca çocuklar oyun zevki kendilerine yakın çocuklarla oynamayı tercih etmektedirler (Bem, 1996).

Bem'in EBE kuramı, cinsel yönelim farklılığını açıklayabilmek için cinsiyete özgü rol davranışları ve oyun arkadaşını seçme sürecini incelemiştir. Cinsiyet rolü uyumsuzluğu yaşamayan çocuklar, cinsiyete özgü oyunları hemcinsleriyle oynamayı tercih ederken, cinsiyet rolü uyumsuzluğu yaşayan çocuklar karşı cinse özgü oyunları karşı cinsle oynamayı tercih etmektedir (Bem, 1996). Cinsiyet rolü uyumsuzluğu yaşamayan çocuklar karşı cinsi farklı görürken, cinsiyet rolü uyumsuzluğu yaşayan çocuklar kendi cinslerini farklı görmektedirler. Bu farklı hissetme duygusu giderek fizyolojik uyarılmayı tetiklemektedir (Bem, 1996). Bu kuramı, eşcinsel bireylerin kendi cinslerine erotik ilgi duymalarını kendi cinslerini farklı görmeleri ile özetleyebiliriz (Baydar, 2015).

2.4.5. Biyolojik Yaklaşımlar

Cinsel yönelim ile ilgili biyolojik araştırmalar genetik çalışmalar, doğum öncesi seks hormonlarının incelenmesi ve beyin fonksiyonları üzerinde yoğunlaşmaktadır (Baydar, 2015).

Genetik çalışmalarla ilgili en güçlü kanıtlar aile ve ikiz çalışmalarından gelmektedir (Baydar, 2015). Tek yumurta ve çift yumurta ikizleri ile ilgili yapılan bir çalışmada, erkek eşcinsel bireylerin çift yumurta ikizlerinin eşcinsel veya biseksüel olma oranı %22 iken, tekyumurta ikizlerinde bu oranın %52 olduğu görülmektedir (Bailey ve Pillard, 1991). Tek ve çift yumurta ikizi kadın eşcinsellerin incelendiği başka bir araştırmada, tek yumurta ikizleri için %48, çift yumurta ikizleri için % 16 oranında benzerlik olduğu görülmüştür (Bailey, Pillard, Neale ve Agyei, 1993). 3000 kişiyle yapılan başka bir çalışmada ise heteroseksüel

olmayan cinsel yönelim uyumu % 32 iken, çift yumurta ikizlerinde diğer ikizin eşcinsel ya da biseksüel olma oranı %13 bulunmuştur (Kendler, Thornton, Gilman ve Kessler, 2000). Ailelerin incelendiği bir çalışmada, 24 heteroseksüel birey, akrabaları arasında 2 eşcinsel bildirmişken, 28 eşcinsel birey akrabaları arasından 17 kişiyi eşcinsel olarak bildirmişlerdir (Margolese ve Janiger, 1973).

Cinsel yönelimin biyolojik kökenlerini açıklamak için kullanılan başka bir yöntem kromozom analizleridir (Baydar, 2015). Hamer, S.Hu, Magnuson, N.Hu ve Pattatucci 'nin (1993) yaptığı bir çalışmada 40 çift erkek eşcinsel kardeş incelenmiştir. Çalışma sonucunda X kromozomunun Xq28 bölgesinin anlamlı derecede belirleyici olduğu ve 40 çift eşcinsel kardeşin 33'ünün bu örüntüyü paylaştığı bulunmuştur. Turner (1995) yaptığı çalışmada da eşcinsellik ile Xq28 bölgesindeki genler arasında kısmen baskın genetik fenomen olduğunu bulmuştur.

Ellis, Ficek, Burke ve Das (2008) tarafından yapılan bir araştırmada 7000'in üzerinde eşcinsel ve heteroseksüel birey incelenmiştir. Bu araştırmada heteroseksüellerin ve eşcinsellerin göz rengi, saç rengi, kan grubu ve Rh faktörünün farklılaşp farklılaşmadığına bakılmıştır. Çalışma sonuçlarına bakıldığında, eşcinseller ve heteroseksüeller arasında saç rengi ve göz rengi bakımından anlamlı bir fark bulunamazken, A kan grubu eşcinsel erkeklerde daha düşük, eşcinsel kadınlarda ise daha yüksek bulunmuştur. Rh faktörüne bakıldığında eşcinsel erkek ve kadınların , heteroseksüel erkek ve kadınlardan daha fazla Rh (-) kan grubuna sahip oldukları görülmüştür (Ellis ve ark.,2008).

Sinir sistemi ile ilgili yapılan çalışmalar eşcinsel kadın ve erkekler ile heteroseksüel kadın ve erkeklerin beyin yapılarında yapısal farklılıkların olduğunu göstermiştir (Baydar, 2015). Swaab ve Hoffman (1990), yaptıkları bir çalışmada, suprakiazmatik çekirdek beyin bölgesinin eşcinsel erkeklerde heteroseksüel erkeklere nazaran daha büyük olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Yapılan başka bir çalışmada ise cinsel açıdan disformik çekirdeğin (INAH3) eşcinsel erkeklerde daha küçük olduğu saptanmıştır (Leway, 1991). Allen ve Gorski'nin (1992) çalışmalarında ise ön komissürün eşcinsel erkeklerde heteroseksüel kadın ve erkeklere nazaran daha büyük olduğu bulunmuştur. Korpuskallosumun incelendiği bir çalışmada ise eşcinsel erkeklerin korpuskallosumu heteroseksüel erkeklerden fazla bulunmuştur (Witelson ve ark.,2008).

Cinsel yönelim ve cinsiyet araştırmalarının yöneldiği bir diğer alan nöroendokrin teorisiidir. Bu teoriye göre androjen ve ilgili hormonlar çocukluk dönemindeki cinsiyete özgü davranışlar ve cinsel yönelimin gelişiminden sorumludur (Baydar, 2015). Bu alanda yapılan

araştırmalar hormonal yapının cinsel gelişimi etkilediği yönündedir (Bailey ve Zucker, 1995). Kadın ve erkeklerde cinsel yönelim ve erinliğin başlama yaşının araştırıldığı 3432 kişiyle yapılan bir araştırmada, eşcinsel erkeklerin heteroseksüel erkeklerden daha erken erinliğe girdikleri bulunmuştur. Aynı çalışmada kadın eşcinseller ile heteroseksüeller arasında erinliğe giriş yaşı açısından fark bulunmamıştır (Bogaert, Friesen ve Klentrou, 2002). Kadın eşcinselliği ve erinlik ile ilgili yapılan diğer çalışmalarda ise lezbiyen kadınlar heteroseksüel kadınlara göre daha erken yaşlarda cinsel uyarılma hatırladıklarını bildirmiştir (Bogaert ve Friesen, 2002; Ostawich ve Sabini, 2005).

Erkek eşcinselliği ile ilgili dikkat çeken başka bir fenomen kardeş doğum sırasıdır. Ellis ve Blanchard'a (2001) göre kendisinden önce doğan erkek kardeşin sayısı ile erkeklerde eşcinsel davranış arasında ilişki vardır. Bu durumun nedeni olarak annelerin her erkek fetüs sonrasında erkeklere özgü antijenlere bağışıklık kazanması ve beynin cinsel farklılaşması üzerinde erkek karşıtı antikorlarında giderek artış olması gösterilmiştir. Böylelikle kendisinden önce erkek kardeşin sayısına oranla erkeklerde eşcinsel olma olasılığı artmaktadır (Ellis ve Blanchard, 2001).

Eşcinsellik ile ilgisi olduğu düşünülen başka bir çalışma ise, sağ ya da sol el kullanımı ile cinsel yönelim arasındaki ilişkidir. Eşcinsel erkeklerde ağırlıklı sol el kullanma oranı heteroseksüel erkeklerden yüksek bulunmuştur (Gtestam, Coates ve Ekstrand, 1992; Witelson ve ark.,2008). Başka bir çalışmada eşcinsel erkek ve kadınların, heteroseksüel erkek ve kadınlara göre solak olma durumu %39 fazla bulunmuştur (Lalumire, Blanchard ve Zucker, 2000).

2.4.6. Psikososyal Yaklaşımlar

Psikososyal yaklaşımlar cinsel yönelimin oluşmasında cinsiyete özgü davranışlar gösterip göstermeme, oyun ve arkadaş seçimi gibi faktörlerin etkili olduğunu ileri sürmektedirler (Bem, 2006).

Cinsiyete özgü davranışlar ve cinsel yönelim arasındaki ilişkiyi Ayrımsal Pekiştirme Kuramı açıklamaya çalışmıştır (Baydar, 2015).Ayrımsal Pekiştirme Kuramı'na göre, cinsiyete özgü olan veya olmayan davranışlar, ebeveynlerin davranış pekiştirme süreciyle ilgilidir (Bailey ve Zucker, 1995). Bu kurama göre, cinsiyete özgü davranışları pekiştirilen çocuklar, daha sonra kendi cinsiyetlerine uygun davranışlar geliştirmektedir ve bu çocukların heteroseksüel yönelime sahip olma ihtimali artmaktadır. Aynı Şekilde cinsiyete özgü

davranışları yeterince pekiştirilmeyen ebeveyn çocukları ise ilerde eşcinsel davranışlara yatkın olmaktadır (Lippa, 2002).

Cinsiyete özgü davranışlar ve eşcinselliğin incelendiği araştırmalar hem ileriye dönük ve geriye dönük yapılmıştır ve bulunan sonuçlar cinsiyete özgü olmayan davranışların eşcinselliği yordayabildiği yönündedir (Bailey ve Zucker, 1995). Farklı kültürlerde yapılan çalışmalarda da cinsel yönelim ve cinsiyet rolü uyumsuzluğu arasındaki ilişki güçlü bulunmuştur (Lippa ve Tan, 2001; Whitham, 1983; Whitham ve Mathy, 1991). Bailey ve Zucker (1995) ise, cinsiyet rolü uyumsuzluğunun erkek eşcinseller için dahayordayıcı olduğunu bulmuştur. Erkek eşcinsellerin erkek heteroseksüellerden daha kadınsı davrandıkları ile ilgili bulgular mevcuttur (Dunne, Bailey, Kirk ve Martin, 2000; Lippa, 2000; Lippa, 2002; Thompson, Schwartz, McCandless ve Edwards, 1973). D'augelli, Grossman ve Starks (2008), eşcinsel ve biseksüel bireylerin ortalama sekiz yaşlarında cinsiyet rolü uyumsuzluğuna bağlı olarak farklı hissetmeye başladıklarını bulmuştur. Frederick, Whitam, Robin ve Mathy, (1991) eşcinsel kadınların çocukluk yıllarında erkek oyuncakları ve erkek kıyafetlerini tercih etme davranışları olduğunu bulmuştur. Erkek eşcinsel bireyler, çocukken kızlarla oynamayı tercih ettiklerini, yarışmayı gerektiren spor oyunlarından hoşlanmadıklarını dile getirmişlerdir (Evans, 1969).

Cinsiyet rolü uyumsuzluğunun hormonal sebeplerinin incelendiği araştırmalarda doğum öncesi dönemde yüksek düzeyde androjene maruz kalıp, konjenital adrenal hiperplazisi geliştiren kadınların daha eril davranışlar sergilediği ve eşcinsel veya biseksüel olma ihtimallerinin fazla olduğu bulunmuştur (Berenbaum ve Hins, 1992; Meyer-Bahlburg, Dolezal, Baker ve New, 2008).

Bailey ve Zucker'e göre (1995), eşcinsel erkekler çocukluk çağında baba yerine anne ile özdeşim kurması sonucunda karşı cinsiyete özgü davranışlar geliştirmektedirler. Psikanalistler ise olumsuz baba-oğul ilişkisinin veya babanın yeteri kadar model olmasının erkek eşcinselliği ile ilgili olabileceğini düşünmüşlerdir (Freund ve ark, 1974).

Bradley ve Zucker'e göre (1990), olumsuz ebeveyn tutumlarının, çocuklarda cinsiyet rolü uyumsuzluğunun nedeni olabileceği ihtimalinin göz ardı edilmemesi gerekir. Bradley ve Zucker (1990) çocuklarda cinsel kimlik bozukluğu, cinsiyet rolü uyumsuzluğu gibi durumların ailevi faktörlere bağlı oluşan anksiyeteye karşı geliştirilen bir tepki olabileceğine vurgu yapmıştır.

Bailey ve Zucker ise (1995), eşcinsel bireylerin çocukluk ve yetişkinlik yıllarında gösterdikleri cinsiyet rolü uyumsuzluğunun, aileleri tarafından maruz kaldıkları olumsuz tutumun nedenleri arasında gösterilebileceğini düşünmektedirler. Yüksek feminen davranışlar gösteren heteroseksüel ve eşcinsel erkekler ile düşük feminen davranışlar gösteren heteroseksüel ve eşcinsel erkeklerin karşılaştırıldığı bir araştırmada, düşük feminen davranışlar gösteren erkeklerin çeşitli uyum puanları daha yüksek bulunmuştur (Siegelman, 1978). Finlandiya’da yapılan bir araştırmada, ailelerin karşı cinse özgü davranan kız çocuklarını, karşı cinse özgü davranan erkek çocuklarına göre daha fazla kabul etmeye meyilli oldukları bulunmuştur (Alanko ve ark., 2009).

2.5. Cinsel Yönelimin Tarihçesi

Eşcinsel davranışların insanlığın varoluşundan bu yana olduğu düşünülmektedir (Kahramanoğlu, 2009). Tarih boyunca eşcinsellik, kimi zaman “günah, ahlaksızlık, suç” sayılan kimi zaman “hoşgörü” ile karşılanan, üzerinde çokça tartışılan belirsiz bir alan olmuştur (Çabuk, 2010).

Dinler tarihi incelendiğinde genel olarak tek tanrılı dinlerin (İslamiyet, Yahudilik ve Hıristiyanlık), eşcinsel davranışlara olumsuz tutum takınabildiği görülmektedir. Günümüzde ise eşcinselliğe karşı tutum ülkeler ve kültürlere göre farklılaşmaktadır. Güney ve Doğu Asya’daki Endonezya, Malezya gibi müslüman ülkelerde eşcinsellik fiziksel cezalarla yargılanmamaktadır. Afganistan, Suudi Arabistan, İran gibi ülkelerde eşcinselliğin cezası ölümdür. Cezayir’de ise eşcinsellik para ve hapis cezası ile yargılanmaktadır (Dinç, 2011).

Birleşmiş Milletler HIV/AIDS Programı (UNAIDS) Raporu’na göre, 78 ülke eşcinselliği suç olarak görmektedir. Senegal ve Kenya’da eşcinsel cinsel aktiviteler 10 yıl hapis cezasına kadar cezalandırılabilirken, Nijerya, Sudan, Suudi Arabistan ve İran gibi ülkelerde eşcinsellik idam ile cezalandırılabilir (Clark, 2014).

Cinsel yönelimin heteroseksüellik dışındaki her bir türü uzun yıllar ruh sağlığı alanında patolojik kabul edilmiştir (Bringaze ve White, 2001; Bobbe, 2002). King ve Barlett (1999), LGBT bireylere 12. yüzyıl ikinci yarısında Avrupa’da başlayan düşmanca tutumların, 13. ve 14. yüzyıllarda zirveye ulaştığını belirtmektedir. 18. yüzyıl ortalarında Avrupa’da eşcinselliğin anatomik, hormonal ve genetik temellerinin incelenmesine yönelik ilgi artmıştır (King ve Barlett, 1999). 1952 yılında ilk versiyonu yayınlanan Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı’nda (DSM), eşcinsellik “sosyopatik kişilik bozukluğu” olarak sınıflandırılmıştır. 1968 basımlı DSM II’de ise eşcinsellik, cinsel sapmalar başlığı altında

sınıflandırılmıştır (Sokolec ve Dentato, 2014). 1960'lı yılların sonunda heteroseksüellik dışındaki cinsel yönelimlerin patolojik durumlara neden olmadığı ile ilgili araştırma sonuçlarına ulaşılmıştır (Bobbe, 2002). 1970' li yıllarda cinsel yönelim ayrımcılığına dikkat çeken eylemler yapılmaya başlanmıştır. 1973 yılında Amerikan Psikiyatri Birliği, eşcinselliği DSM II sınıflandırmasından çıkarıp, yerine “ Cinsel Yönelim Bozukluğu“ tanısını getirmiştir (Mendelson, 2003). 1975 yılında da Amerika Psikoloji Birliği, eşcinselliği heteroseksüelliğe alternatif bir cinsel yönelim kabul ederek, ruh sağlığı sorunları sınıflandırmasından çıkarmıştır (Mendelson, 2003). 1976 yılında yürürlüğe giren Birleşmiş Milletler Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşmesi'nde cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği ayrımcılığı yasaklanmıştır. Söz konusu sözleşmeyi Türkiye 2003 yılında onaylamıştır (Köylü, 2016). Dünya Sağlık Örgütü'nün (WHO) hastalıkları sınıflandırmak için 1978 yılında yayınladığı ICD 9'da (International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems), eşcinsellik ayrı bir tanı olarak yer alırken; ICD 10'da eşcinsellik tanı olarak yer almamıştır (Mendelson, 2003). 1980 yılında yayınlanan DSM-III'de eşcinsellik, “ego distonik homoseksüalite” olarak tanı grubunda yer almıştır (Eysenck, Wakefield ve Friedman, 1983). 1992 yılında Dünya Sağlık Örgütü (WHO) eşcinselliği hastalık sınıflandırmasından çıkarmıştır (Köylü, 2016). 2010 yılında Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğine yönelik ayrımcılık ile mücadele kapsamında alınacak önlemler ile ilgili üye devletlere tavsiye kararını onaylamıştır. 2015 yılında Birleşmiş Milletler eşcinsel, transseksüel, interseks çocuk, ergen ve yetişkinlere karşı zulmün ve ayrımcılığın sonlanması üzerine ortak bir çağrı yapmıştır (Köylü, 2016). DSM-5'de de eşcinsellik ile ilgili bir tanı bulunmamakta, cinsel işlev bozuklukları başlığı altında “cinsiyetinden yakınma (hoşnut olmama)“ tanısı yer almaktadır (DSM -5, 2014).

2.6. Eşcinsel, Biseksüel Bireyler ve Toplumsal Sorunlar

Yapılan araştırmalara bakıldığında eşcinsel ve biseksüel bireyler evde, okulda, akran gruplarında ve birçok yerde olumsuz tutuma maruz kalmaktadırlar (Herdt ve Van de Meer, 2003; Polimeni ve ark., 2000). Literatür incelendiğinde LGBT bireylerin birçok travmatik yaşantıya maruz kaldığı görülmektedir (Baydar, 2015).

Eşcinsel bireylerin davranışları, toplumda beklenen kadın ve erkek davranışlarına uyumlu olmadığı için toplum eşcinselliği toplumsal sistemin önemli ayağı olan cinsel kimlik algısına bir tehdit olarak görebilmektedir. Bu sebeple toplumun eşcinselliği dışladığı düşünülmektedir (Selek'ten aktaran Şah, 2009). Bu olumsuz tutumlar karşısında LGBT

bireyler yaşadıkları stresin etkisiyle yalnızlığa itilmekte ve toplumdan soyutlanmaktadır. (Biçmen ve Bekiroğulları, 2014).

2.7. Eşcinsel ve Biseksüel Bireylerin Yaşadığı Psikolojik Sıkıntılar

Yapılan araştırmalarda, eşcinsel ve biseksüel bireylerin birçok psikiyatrik sendrom bildirdikleri bulunmuştur (Alexander, 2002; Cochran, 2001 ve Meyer, 2003). Eşcinsel ve biseksüel bireyler heteroseksüel bireylere oranla daha fazla depresyon, anksiyete, madde kötüye kullanımı bildirmektedir (Bakker, Sanfort, Vanvesenbeeck, vanLindert ve Westert, 2006; Fergusson ve ark., 2005; Lewis, 2009). Cinsel yönelimin ve intiharın araştırıldığı bir araştırmalarda eşcinsel ve biseksüel bireylerin daha fazla intihar girişimi bildirdikleri bulunmuştur (Garofalo, Wolf, Wissow, Woods ve Goodman, 1999; Hatzenbuhler, 2011; Paul ve ark., 2002).

Türkiye’de ise Amanat’ın (2011) yaptığı çalışmada, eşcinsel erkeklerin heteroseksüel erkeklere oranla depresyon ve utanç düzeyleri daha yüksek bulunmuştur. Yalçınoğlu’nun (2013) yaptığı çalışmada, katılımcıların %21’inin intiharı düşündüğü , % 26,7’sinin ise intihar girişiminde bulunduğu bulgularına ulaşılmıştır. Baydar’ın (2015) Türk örnekleme ile yaptığı çalışmada ise eşcinsel ve biseksüel bireylerin psikolojik tedaviye başvurma oranı anlamlı ölçüde heteroseksüel bireylerden yüksek bulunmuştur.

Eşcinsel ve biseksüel bireylerin daha fazla psikiyatrik sendrom bildirmelerinin nedeni aile ve çevre tarafından cinsel yönelimleri dolayısıyla damgalanmaları ve olumsuz tutuma maruz kalmaları olabilir (Fergusson ve ark., 1999; Garofalo ve ark., 1999; Russel ve ark., 2002; Saewyc, Bearinger, Heinz, Blum ve Resnick, 1998). Bazı toplumlarda eşcinsellik kabul edilemez ve normal dışı görülmektedir. Yapılan baskılar sonucu eşcinsel ve biseksüel bireyler ailelerine açılmamakta, toplumun düşmanca tutumlarına maruz kalmakta, işlerini kaybetmekte ve baskı görmektedirler (Sakallı, 2002). Aileleri ve içinde buldukları toplum tarafından kabul edilmemeleri ve yeterli sosyal desteği alamamaları, eşcinsel ve biseksüel bireylerin daha fazla psikolojik sorun bildirmelerinin nedeni olabilir. Eşcinsel ve biseksüel bireylerin daha fazla psikolojik sorun yaşamalarının nedenlerinden biri de, cinsel yönelimlerini gizlemeleri olabilir. Eşcinsel ve biseksüel bireyler karşılaşacakları tepkiden korktukları için cinsel yönelimlerini gizlemektedirler. Kişilerin gizlenmelerinden kaynaklanan yalan söyleme, sır sıklama ve devamlı durumu örtbas etme davranışları uzun vadede eşcinsel ve biseksüel bireylerde utanç ve suçluluk duygularının oluşmasına neden olabilir (Bybee, Sullivan, Zielonka ve Moes, 2009).

2.8. Eşcinsel ve Biseksüel Bireylerin Algılanan Ebeveyn Tutumları ve Ailesel Sorunlar

Aile en küçük toplumsal kurum olarak tanımlanır (Yörükoğlu, 1986). Aile içinde bulunduğu toplumun değer yargılarını, gelenek-göreneklerini, inançlarını yansıtır (Yörükoğlu, 1986). Anne-babalar çocuklarının beslenme, barınma, sevilme, eğitime gibi gereksinimlerinden sorumludur (Yörükoğlu, 1986). Aile, anne-babanın ve çocukların birbirlerini karşılıklı etkiledikleri bir birimdir (Onur, 2008). Aile ilişkilerinin temelini anne-babanın birbirlerine ve çocuklarına karşı tutumu oluşturur (Yörükoğlu, 1986). Çocuklar yaş, cinsiyet, kişilik özelliklerine, anne-baba tutumu ve anne-baba beklentilerine göre ailede yerlerini alırlar (Yörükoğlu, 1986). Aile üyeleri arasındaki ilişkiler bireylerin özsayı ve kişilik gelişimlerini etkilemektedir (Sabirli, 2018). Anne-babanın çocuklarına karşı tutum ve davranışları çocuklar üzerinde derin ve kalıcı iz bırakmaktadır (Sabirli, 2018). Aile anlamlı ilişkilerin, duygusal doyumu ve gelişim olanaklarının kaynağı olarak görülse de ailelerde ciddi gerilimlerin ve çatışmaların yaşandığı da bir gerçektir (Onur, 2008). Depresyon gibi psikiyatrik hastalıklarının nedenleri arasında aile içi çatışmalar gösterilebilir (Türkçapar, 2013).

Toplumun yapı taşı ailelerdir; ailelerin yapı taşı ise aile içi ilişkilerdir (Sabirli, 2018). Eşcinsel ve biseksüel bireylerin karşılaştıkları toplumsal sorunların ve bununla ilişkili olarak yaşadıkları psikolojik problemlerin anlaşılabilmesi için, eşcinsel ve biseksüel bireylerin aile içi yaşantılarının incelenmesi önem taşımaktadır. Kendisini ergenlikte veya yetişkinlikte lezbiyen, gey ya da biseksüel olarak tanımlayan bireylerin çocukluk ve ergenlik yıllarında ebeveynleri tarafından kötü muameleye maruz kaldıkları ile ilgili bulgular mevcuttur (Balsam ve ark., 2005; Corliss ve ark., 2002; Kabacaoğlu, 2015; Tjaden, Thoennes ve Allison, 1999; Yüksel, 2009).

Eşcinsel bireylerin aile ilişkilerinin incelendiği çalışmalar eşcinsel erkeklerin baba-oğul veya anne-oğul ilişkilerine odaklanmaktadır. Eşcinsel kadınların ebeveyn algılarının incelendiği nispeten daha az kaynağa ulaşılmıştır. Yapılan araştırmalarda eşcinsel bireylerin ebeveynleriyle ilişkisi; yakın-uzak, reddedici-kabul edici, baskın-çekinik, aşırı koruyucu-İlgili kavramlarıyla açıklanmaya çalışılmıştır. Sömürücü/istismar edici ebeveyn tutumu ile cinsel yönelimi inceleyen araştırmalar, çocukluk çağı ihmal-istismarı ile aile içi fiziksel, duygusal ve sözel şiddet konularına odaklanmaktadır. Aile tutumu ve cinsel yönelimi inceleyen bazı araştırmalarda ise cinsel yönelim ve cinsiyete özgü davranma değişkenlerinin ebeveyn tutumuna etkisini incelemiştir.

Eşcinsel erkeklerin anneleri ve babalarıyla ilişkilerinin araştırıldığı araştırmalarda, eşcinsel erkeklerin anne-oğul ilişkileri sıcak ve yakın bulunurken, babalarıyla ilişkileri daha mesafeli bulunmuştur (Alanko ve ark.,2009; Evans, 1969; Freund ve Blanchard, 1983; Harry, 1989; Phelan, 1996). Bazı araştırmalarda ise eşcinsel erkekler hem anneleri hem babaları tarafından reddedici tutuma maruz kaldıklarını bildirmişlerdir (Milic ve Crowne, 1986; Siegelman, 1974b). Yapılan bazı çalışmalarda erkek eşcinsellerin annelerini aşırı koruyucu- ilgili babalarını ise reddedici-mesafeli algıladıkları bulunmuştur (Bene, 1965; Nash ve Hayes, 1965). Koenig (1979) çalışmasında eşcinsel erkeklerin annelerini daha baskın algıladıkları bulmuştur. Alanko ve ark.,(2009) araştırmasında eşcinsel erkekler annelerini aşırı koruyucu olarak ifade etmişlerdir. Evans'ın (1969) çalışmasında eşcinsel erkekler algıladıkları anne tutumunu; kendilerini babalarına karşı koruyan, kendilerini babalarına tercih eden ve kendilerindeki feminen davranışları destekleyen şekilde açıklamışlardır. Aynı çalışmada baba tutumunu ise uzak-mesafeli ve reddedici olarak açıklamışlardır (Evans, 1969). Harry'nin (1989) çalışmasında eşcinsel erkekler babaları tarafından fiziksel şiddet gördüklerini bildirmişlerdir.

Eşcinsel kadınların aile algıları ile ilgili yapılan araştırmalarda eşcinsel kadınların heteroseksüel kadınlara göre babalarıyla daha olumsuz ilişkileri olduğu ve her iki ebeveynle de mesafeli oldukları bulunmuştur (Alanko ve ark., 2009; Corliss ve ark., 2002;Kenyon, 1968; Thompson ve ark., 1973; Whitam, Daskalos ve Mathy, 1996). Kaye ve ark., (1967) çalışmasında eşcinsel kadınlar babalarını daha tutucu ve annelerini daha baskın algıladıklarını belirtmişlerdir. Johnson ve ark., (1981) yaptığı çalışmada heteroseksüel kadınların eşcinsel kadınlara göre babalarını daha şefkatli ve ilgili algıladıkları bulunmuştur. Newcomb (1985), yaptığı çalışmada eşcinsel kadınların heteroseksüel kadınlara göre annelerini daha baskın algıladıklarını bulmuştur.

Cinsiyet rolü uyumsuzluğu ve cinsel yönelimin ebeveyn tutumuna etkisinin incelendiği araştırmalarda, eşcinsel ya da cinsiyetine özgü davranışlar göstermeyen bireyler, heteroseksüel bireylere göre daha olumsuz ebeveyn ilişkisi bildirmişlerdir (D'augelli ve ark., 2008; Landolt, Bartholomew, Saffrey, Oram ve Perlman, 2004; McConaghy ve Silove, 1992; Milic ve Crowne, 1986). Aileler cinsiyete uygun davranmayan çocuklarını değiştirmeye çalışmaktadırlar (D'augelli ve ark., 2008).

Eşcinsel ve biseksüel bireylerin ebeveynleriyle ilişkisini inceleyen bazı çalışmalar, çocukluk çağı ihmal-istismarına maruz kalma ile cinsel yönelim arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Araştırmalar göstermektedir ki eşcinsel ve biseksüel bireyler aileleri tarafından

fiziksel ve duygusal istismara maruz kalmaktadırlar (Corliss ve ark., 2002; Doll ve ark., 1992; Myers, 1989; Trajen ve ark., 1999; Watkins ve Bentovim, 1992). Eşcinsel ve biseksüel bireyler aile içinde sözel istismar, tehdit ve fiziksel şiddet gibi olumsuz tutumlara maruz kalmaktadırlar (Şah,2009; Yüksel, 2009). Balsam ve ark., (2005) çalışmasında eşcinsel ve biseksüel bireylerin sözel, fiziksel ve cinsel şiddete uğradıkları bulunmuştur. Türkiye’de Eskin ve ark.,(2005) yaptıkları çalışmada eşcinsel davranış gösterme ile çocukluk çağı cinsel istismarına maruz kalma arasında anlamlı ilişki bulunmuştur.

Eşcinsel gençler ailelerinden görecekları tepkiden korktukları için cinsel yönelimlerini ailelerine açıklayamamaktadırlar (D’augelli ve Hershberger, 1993). Yapılan araştırmalar cinsel yönelimini gizleyen bireylerin daha fazla sözel ve fiziksel istismar korkusu bildirdiğini göstermiştir (D’augelli ve ark., 2006). Türkiye’de yapılan bir araştırmada eşcinsel ve biseksüel kadınların aileleri tarafından şiddet ve baskıya maruz kaldıkları bulunmuştur (Şenel, 2014).

Baydar’a (2015) göre LGBT bireylerin aileye açılma sürecinde yaşadıkları şiddet, reddedilme ve yok sayılma travmatik yaşantılara sebebiyet vermektedir. Ülkemizde, eşcinseller aileleri tarafından dışlanmakta ve aile içinde huzursuz hissetmektedirler (Sakallı, 2002).

2.9. Cinsel Yönelim ve Algılanan Ebeveyn Tutumu ile İlgili Yapılan Yurt Dışı Çalışmaları

Cinsel yönelim ve ebeveyn ilişkisinin incelendiği yurt dışı araştırmaları, eşcinsel ve biseksüel bireylerin anne-baba tutumu algıları, cinsiyet rolü uyumsuzluğu ve çocukluk çağı ihmal–istismar konularına odaklanmaktadır.

1962 yılında eşcinsel ve heteroseksüel bireylerin aile yapılarının psikanaliz yöntemiyle incelendiği bir çalışmada, baskın ve aşırı ilgili anne tutumu ile reddedici baba tutumunun eşcinsellik üzerinde etkisi olduğu iddia edilmiştir (Bieber ve ark., 1962).

1964 yılında yapılan bir çalışmanın sonuçlarına göre eşcinsel bireyler babalarıyla zayıf ilişki bildirmişlerdir. Aynı çalışmada eşcinsel bireylerin bazıları anneleriyle yoğun ilişki bazıları ise mesafeli ilişki bildirmişlerdir (O’connor, 1964).

1965 yılında yapılan bir çalışmada eşcinsel erkek katılımcıların % 40’ı annelerini aşırı koruyucu olarak tanımlamışlardır (Bene, 1965). Aynı katılımcılar aynı zamanda annelerinin diğer kardeşlerine göre kendilerine daha fazla aşırı koruyucu davrandığını bildirmişlerdir.

Aynı çalışmada erkek eşcinseller babalarını mesafeli ve reddedici olarak ifade etmişlerdir (Bene, 1965).

1965 yılında eşcinsel erkeklerin erken dönem anne-baba tutumları incelenmiştir. Yapılan çalışmada eşcinsel erkekler “pasif” ve “aktif” olarak iki gruba ayrılmış ve karşılaştırılmıştır. Çalışmanın bulgularına göre; her iki grup da anlamlı olarak annelerini endişeli olarak karakterize etmişlerdir (Nash ve Hayes, 1965). Aynı çalışmada her iki grup annelerine aşırı bağlı olduklarını ve anneleriyle ilişkilerinin iyi olduğunu ifade etmiştir. Babayla ilgili araştırma sonuçlarına göre kendisini “pasif” olarak tanımlayan eşcinsel erkekler kendilerini “aktif” olarak tanımlayanlara göre daha olumsuz, reddedici ve sevgi dolu olmayan baba ilişkisi bildirmişlerdir (Nash ve Hayes, 1965).

1967 yılında 24 eşcinsel ve 24 heteroseksüel kadının ebeveyn algılarının karşılaştırıldığı bir çalışmada, eşcinsel kadınların annelerini daha baskın babalarını ise daha tutucu algıladıkları bulunmuştur (Kaye ve ark., 1967).

1968 yılında yapılan bir çalışmada eşcinsel ve heteroseksüel kadınlar bazı değişkenler açısından karşılaştırılmıştır. Araştırmanın ebeveyn tutumu ile ilgili bulgularına göre, eşcinsel kadınlar heteroseksüel kadınlara göre daha olumsuz anne ve baba ilişkisi bildirmişlerdir (Kenyon, 1968). Ancak baskın ebeveynlik açısından iki grup arasında fark bulunmamıştır.

1969 yılında Amerika’da yapılan bir araştırmada 142 heteroseksüel ve 43 eşcinsel erkeğin anne-babaları ile ilişkileri araştırılmıştır (Evans, 1969). Çalışmanın bulgularına göre, eşcinsel erkekler annelerini erkeklere karşı mesafeli, tutucu, kendilerini babalarına tercih eden, kendilerini babalarına karşı savunan ve kendilerindeki feminen davranışları destekleyen olarak tanımlamışlardır. Babalarını ise kendilerindeki maskülen davranışları destekleyen, daha az zaman geçiren, fiziksel zarar vermesinden korktukları, reddeden olarak tanımlamışlardır.

1973 yılında, 84 eşcinsel kadın, 127 eşcinsel erkek, 94 heteroseksüel kadın ve 123 heteroseksüel erkek ebeveyn ilişkileri açısından karşılaştırılmıştır (Thompson ve ark., 1973). Araştırmanın bulgularına göre, eşcinsel kadınlar heteroseksüel kadınlara göre çocukluk yıllarında daha olumsuz baba ilişkisi bildirmişlerdir. Ayrıca eşcinsel kadınlar her iki ebeveynle de mesafeli olduklarını bildirmişlerdir. Eşcinsel erkekler ise heteroseksüel erkeklere göre annelerini daha yakın-samimi, babalarını ise daha reddedici ve uzak algıladıklarını bildirmişlerdir. Araştırmanın başka bir bulgusuna göre, eşcinsellik ile cinsiyet rolüne uymayan davranışlar arasında anlamlı ilişki vardır (Thompson ve ark., 1973).

1974 yılında 307 eşcinsel ve 138 heteroseksüel erkeğin aile ilişkilerinin karşılaştırıldığı bir araştırmada, eşcinsel erkeklerin hem annelerini hem babalarını daha az seven ve reddeden şekilde algıladığı bulunmuştur (Siegelman, 1974b). Siegelman'ın (1974a) kadın eşcinsel ve heteroseksüelleri karşılaştırdığı çalışmasında eşcinsel kadınların her iki ebeveyni de mesafeli algıladıkları bulunmuştur (Siegelman, 1974a).

1976 yılında yapılan bir nitel araştırma eşcinsel kadın ve erkeklerin her iki ebeveyni ile de olumsuz ilişki bildirdiğini göstermiştir (İbrahim, 1976).

1979 yılında 23 eşcinsel ve heteroseksüel bireyin anne algılarının incelendiği bir çalışmada eşcinsel erkeklerin annelerini daha baskın algıladıkları bulunmuştur (Koenig, 1979).

1980 yılında erkek eşcinsel örneklem üzerinde yapılan bir araştırmada, erkek eşcinsellerin annelerini yakın-baskın, babalarını ise uzak-mesafeli algıladıkları bulunmuştur (Zuger, 1980).

1981 yılında yapılan bir araştırmada heteroseksüel kadınların eşcinsel kadınlara göre babalarını daha ilgili ve şefkatli algıladıkları bulunmuştur. Aynı çalışmada babalar sevgi gösterme, saygı gösterme, koruma, öfkeyi ifade etmeye izin verme, bağımsızlığı teşvik etme davranış alanlarında eşcinsel kadınlardan daha az puan almışlardır. (Johnson ve ark., 1981).

Freund ve Blanchard'ın 1983 yılında eşcinsel erkeklerin ebeveyn ilişkisini incelediği bir araştırmada, karşı cinse özgü davranan eşcinsel erkeklerin baba-oğul ilişkisi soğuk ve mesafeli; anne-oğul ilişkisi ise sıcak ve yakın bulunmuştur.

Newcomb'un çalışmasına göre (1985), eşcinsel kadınlar annelerini heteroseksüel kadınlara göre daha bağımsız, agresif ve baskın algılamaktadır.

1986 yılında eşcinsel ve heteroseksüel erkek katılımcıların anne-baba tutumu algılarının incelendiği bir çalışmada, erkek eşcinsel katılımcıların hem annelerini hem babalarını daha reddedici algıladığı bulunmuştur (Milic ve Crowne, 1986).

1989 yılında yapılan bir çalışmada 17 eşcinsel ve 67 heteroseksüel birey baba ilişkileri açısından karşılaştırılmıştır. Araştırmanın bulgusuna göre, eşcinsel erkekler ergenlik yıllarında babaları tarafından daha fazla fiziksel şiddete maruz kalmaktadırlar (Harry, 1989).

1996 yılında 30 eşcinsel ve 30 heteroseksüel erkeğin baba tutumu algıları karşılaştırılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre eşcinsel erkekler babalarını daha fazla reddedici ve daha az seven olarak ifade etmişlerdir (Phelan, 1996).

1996 yılında Brezilya, Peru, Filipinler ve Amerika örnekleme üzerinden yürütülen bir çalışmada, 224 heteroseksüel ve 205 eşcinsel kadının algılanan ebeveyn ilişkisi karşılaştırılmıştır. Araştırmanın bulgularına göre, kadın eşcinsel katılımcılar anlamlı olarak anneleriyle ilişkilerini soğuk ve mesafeli bildirmişlerdir (Whitam ve ark., 1996).

D'augelli ve ark. (1998), 14-21 yaş arasındaki eşcinsel ve biseksüel bireyin, cinsel yönelimlerini ebeveynlerine açıklama durumlarına göre karşılaştıkları tepkileri araştırmışlardır. Araştırma sonuçlarına göre, cinsel yönelimini ebeveynlerine açıklayan eşcinsel ve biseksüel bireyler, açıklamayanlara göre daha fazla tehdide, sözel ve fiziksel tacize maruz kalmaktadır.

Corliss ve ark. (2002) çalışmasında eşcinsel, heteroseksüel ve biseksüel bireylerin çocukluk çağı ihmal ve istismar puanları karşılaştırılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre, genel olarak eşcinsel ve biseksüel bireyler heteroseksüel bireylere göre daha fazla ebeveyn ihmal ve istismarı bildirmişlerdir. Cinsiyet bazında ise, eşcinsel ve biseksüel erkekler heteroseksüel erkeklere kıyasla, anneleri tarafından daha fazla duygusal ve fiziksel istismara; babaları tarafından ise daha fazla fiziksel istismara maruz kaldıklarını bildirmişlerdir. Aynı çalışmada eşcinsel ve biseksüel kadınlar heteroseksüel kadınlara kıyasla daha fazla fiziksel istismar bildirmişlerdir. Eşcinsel ve biseksüel kadın ve erkekler kendi aralarında karşılaştırıldığında ise eşcinsel ve biseksüel erkeklerin eşcinsel ve biseksüel kadınlara göre babaları tarafından daha fazla kötü muameleye maruz kaldıkları görülmüştür (Corliss ve ark., 2002).

2005 yılında Amerika'da yapılan bir araştırmada 557 eşcinsel, 163 biseksüel ve 525 heteroseksüel ergenin aile yaşantıları incelenmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre eşcinsel ve biseksüel bireyler çocukluk ve ergenlik yıllarında daha fazla psikolojik, fiziksel ve cinsel şiddete uğradıklarını bildirmişlerdir (Balsam ve ark., 2005).

2009 yılında Finlandiya örnekleme ile yapılan bir çalışmada 79 heteroseksüel erkek, 79 eşcinsel erkek, 148 heteroseksüel kadın ve 148 eşcinsel kadın, cinsel yönelim ve cinsiyet rolü uyumsuzluğu ile ebeveyn algılanan ebeveyn tutumları açısından karşılaştırılmıştır (Alanko ve ark, 2009). Araştırmanın bulgularına göre, çocukluk çağında karşı cinse özgü davranışlar gösteren katılımcılar ebeveynlerini mesafeli ve aşırı kontrolcü olarak ifade etmişlerdir. Eşcinsel kadınlar ve erkekler annelerini heteroseksüel kadın ve erkeklere göre daha aşırı koruyucu olarak ifade etmişlerdir. Eşcinsel kadınların ise hem anne hem baba ile ilişkisinin heteroseksüel kadınlara göre daha soğuk ve mesafeli olduğu görülmüştür (Alanko ve ark., 2009).

2011 yılında 309 eşcinsel ve biseksüel bireyin algılanan ebeveyn tutumlarının ebeveynlerine açılma sürecine etkisi incelenmiştir. Araştırmanın bulgularına göre ailelerine açılabilen eşcinsel ve biseksüel bireyler, ailelerini kabullenici ve bağımsızlığı teşvik edici olarak algılamaktadırlar (Carnelley, Hepper, Hicks ve Turner, 2011).

2.10. Cinsel Yönelim ve Aile ile İlgili Yurt İçi Çalışmaları

Eşcinsellik ile ilgili yurt içinde yapılan çalışmalar genel olarak toplumun ve meslek çalışanlarının önyargı ve tutumlarını ortaya koymaya yöneliktir. Eşcinsel bireylerin aile içi yaşantılarının incelendiği çok az kaynağa ulaşılmıştır.

Türkiye’de 1999-2005 yılları arasında çeşitli rahatsızlıklardan psikolojik tedavi için başvuran 16 eşcinsel kadın ve 60 eşcinsel erkek sosyo-demografik değişkenler ve yaşam koşulları açısından incelenmiştir. Bu gruptan 6 eşcinsel birey ailesine açılmıştır. Çocuklarının cinsel yönelimlerini öğrenen ailelerin reddetme, şiddet gösterme, çevreden gizleme, tedavi ettirmeye çalışma gibi davranışlarının olduğu görülmüştür (Yüksel, 2009).

Türkiye’de 1262 üniversite öğrencileriyle yapılan bir çalışmada, eşcinsel yönelim, çocukluk çağı cinsel istismarı ve intihar davranışları arasındaki ilişki ve yaygınlık incelenmiştir (Eskin ve ark.,2005). Çalışmanın bulgularına göre, erkeklerde çocukluk çağı cinsel istismarına maruz kalma eşcinsel yönelim ile ilişkilidir. Ayrıca bireyin kendisine eşcinsel ya da biseksüel olarak tanımlaması son bir yılda intihar düşüncesi ile ilişkilidir.

2015 yılında Türkiye’de yapılan nitel bir çalışmada 7 eşcinsel kadın ve 7 eşcinsel erkeğin ailelerine açılma süreci incelenmiştir. Çalışmanın bulgularına göre, eşcinsel bireyler ailelerini açık görüşlü ancak eşcinselliğe karşı hoşgörülü olmayan şekilde ifade etmişlerdir (Kabacaoğlu, 2015). Aynı çalışmada ailelerini muhafazakâr algılayan eşcinsel katılımcılar cinsel yönelimlerini daha geç farketmiş ve kabullenmişlerdir (Kabacaoğlu, 2015).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evreni, örnekleme, kullanılan veri toplama araçları, verilerin toplanması ve analizi ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada nedensel karşılaştırma modeli kullanılmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evreni, Türkiye’de ikamet eden 18 yaş üstü heteroseksüel, biseksüel ve eşcinsel bireylerden oluşmaktadır. Örneklemde ulaşımda kartopu örnekleme yöntemi kullanılmıştır. 30 Eşcinsel, 30 heteroseksüel ve 30 biseksüel birey bu araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır.

3.3. Kullanılan Veri Toplama Araçları

Veri toplamak amacıyla, Sosyo- Demografik Form ve Young Ebeveynlik Ölçeği (YEBÖ) kullanılmıştır.

3.3.1. Sosyo-Demografik Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından hazırlanan Sosyo- Demografik Form toplam 28 sorudan oluşmaktadır. Katılımcıların; yaşları, cinsiyetleri, cinsel yönelimleri, medeni durumları, eğitim düzeyleri, meslek bilgileri, en uzun yaşadıkları yerleşim yeri, sosyo- ekonomik düzeyleri, anne-baba bilgileri, kardeş bilgileri, çocukluk ve gelişim ile ilgili bilgiler, çocukluk çağında yaşadıkları göç ve travmatik yaşantı bilgileri, psikolojik rahatsızlıkları ile ilgili bilgileri, intihar girişiminde bulunup bulunmama bilgileri ve son olarak cinsel yönelimlerini ailelerine açıklama durumları ve eşcinselliğe bakış açıları sorulmuştur.

3.3.2. Young Ebeveynlik Ölçeği (YEBÖ)

Young tarafından geliştirilen, 72 maddeden oluşan Young Ebeveynlik Ölçeği (YEBÖ) erken dönem uyumsuz şemaların gelişiminde rol oynayan ebeveyn biçimlerini değerlendirmektedir. Yönergede kişiden çocukluğunda anne babasını tanımlayan davranışlarını 1 (tamamıyla yanlış) ile 6 (tamamıyla uygun) arasında derecelendirilmesi istenmektedir. Ölçeğin ilk 5 maddesi ile; 36.,45.,52. ve 63. maddeleri anlamsal içerik açısından ters puanlanmaktadır. Yüksek puan olumsuz ebeveyn tutumuna işaret etmektedir (Soygüt, Çakır ve Karaosmanlı, 2008).

Ölçeğin özgün formunda, 17 erken dönem uyumsuz şema ile bağlantılı 17 ebeveyn biçimi alt boyutu vardır. Bu boyutlar; Duygusal Yoksunluk, Terk Edilme/İstikrarsızlık, Güvensizlik/Suistimal Edilme, Hastalıklar ve Tehditler Karşısında Dayanaksızlık, Bağımlılık/Yetersizlik, Kusurluluk/Utanç, Başarısızlık, Yüksek Standartlar/Aşırı Eleştiricilik, Kendini Feda, Hak Görme/Büyüklik, Yetersiz Özdenetim, İç İçe Geçme/Gelişmemiş Benlik, Karamsarlık, Duyguları Bastırma, Cezalandırılma, Onay Arayıcılık, Boyun Eğicilik şemalarıyla ilişkilidir. (Soygüt, ve ark., 2008).

Ölçeğin özgün formuna ilişkin Sheffield, Waller, Emanuelli, Murray ve Meyer (2005), ölçeğin 37 maddelik kısaltılmış formunu üniversite öğrencilerine uygulayarak ölçeğin kabul edilebilir düzeyde geçerli ve güvenilir olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Ölçeğin kısaltılmış formundaki boyutlar arasındaki iç tutarlılık .67-.92 arasındadır. Test tekrar test güvenilirliğinin ise alt boyutlar için .53-.85 arasında değiştiği görülmüştür. Aynı çalışmada Young Şema Ölçeği (YŞÖ) alt boyutları ile YEBÖ alt boyutları arasındaki yapı geçerliliği incelenmiştir. İki ölçeğin alt boyutları arasında anlamlı korelasyonların olduğu görülmüştür.

Sheffield, Waller, Emanuelli ve Meyer (2006), tarafından ölçeğin ölçüt geçerliliğini ölçmeye yönelik yapılan başka bir araştırmada, dürtüsel davranışlar ve Kısa Semptom Envanteri'ninsomatizasyon alt boyutu ile YEBÖ'nün çeşitli alt boyutları arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

YEBÖ'nün Türk örneklemini üzerindeki geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları, Soygüt ve ark., (2008) tarafından üniversite örneklemini üzerinde ele alınmıştır. Yapılan çalışmalar sonucunda YEBÖ'nün Türkçe formunun geçerli ve güvenilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ölçeğin yapı geçerliliğini incelemek amacıyla Temel Bileşenler Analizi ve Açımlayıcı Faktör Analizi yapılmıştır. YEBÖ'nün Anne ve Baba formundaki faktörler ile içerdikleri maddelerin büyük oranda örtüşmesinden dolayı, Türkiye'de yapılan çalışmada, Sheffield ve arkadaşlarının (2005) çalışmasında olduğu gibi, Anne ve Baba formları için ortak bir form oluşturulmasına karar verilmiştir. Ortak form oluşturulduktan sonra 8 madde forma alınmamıştır. Bu sekiz madde; [15 (“Hasta olacağım diye çok endişelenirdi”), 27 (“başarılı olmamı gerçekten istemedi”), 33 (“aile için kendi isteklerini feda etti”), 34 (“günlük sorumluluklarını yerine getiremiyordu ve ben her zaman kendi payıma düşenden fazlasını yapmak zorunda kaldım”), 35 (“hep mutsuzdu, destek ve anlayış için hep bana dayandı”), 44 (“beni çok konuda şımarttı veya aşırı hoşgörülü davrandı”), 55 (“içimizden birinin uzağa gitmesi durumunda birbirimizi üzebileceğimizi hissedirdim”), ve 57 (“küçük bir hata bile yapsam bile, kötü sonuçların ortaya çıkacağını hissettirirdi”)] maddeleridir. Temel Bileşenler

Analizi sonucunda ölçeğin Türkçe Anne ve Baba formları için 10 alt boyutlu ortak bir yapı uygun görülmüştür. Bu faktörler; Kuralcı/Kalıplıyıcı, Küçümseyici/Kusur Bulucu, Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı, Sömürücü/İstismar Edici, Aşırı Koruyucu/Evhamlı, Koşullu/Başarı Odaklı, Aşırı İzin Verici Sınırsız, Kötümser/Endişeli, Cezalandırıcı ve Değişim Kapalı/Duyguları Bastıran Ebeveynliktir.

Birleşen geçerliği test etmek için ise, katılımcılara YEBÖ alt boyutları ile SCL 90'nın Genel Belirti Düzeyi İndeksi (GSI) ve Kaygı, Depresyon, Kişilerarası Duyarlılık alt ölçekleri arasındaki ilişkiye bakılmıştır. Çalışmanın sonunda YEBÖ ile SCL 90 alt boyutları arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. YEBÖ Türkçe formunun ayırt edici geçerliğini test etmek için klinik tanı almış ve almamış iki gruba ölçek uygulanmıştır. İki grubun aldığı puanlar t testi ile değerlendirilmiştir. Grupların ortalamalarına bakıldığında klinik tanı almış grup, alt boyutların tümünden tanı almamış gruba göre daha yüksek puan almıştır. Analiz sonuçları ölçeğin ayırt edici geçerliğini destekler niteliktedir (Soygüt ve ark., 2008).

Ölçeğin güvenirlik çalışması için test-tekrar test yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın sonucunda YEBÖ-A formu için Pearson korelasyon katsayıları .38 ile .83 ($p < .01$) arasında değişirken, YEBÖ-B formu için Pearson korelasyon .56 ve .85 ($p < .01$) arasında değişmektedir. Ölçeğin iç tutarlılık katsayıları ise YEBÖ-A formunda $\alpha = .53 - .86$, YEBÖ-B formunda ise $\alpha = .61 - .88$ bulunmuştur (Soygüt ve ark., 2008).

Buna göre ölçeğin YEBÖ Türkçe formunun uygulamacılar için geçerli ve güvenilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Soygüt ve ark., 2008).

3.4. Verilerin Analizi

Verilerin analizi 30 heteroseksüel, 30 eşcinsel ve 30 biseksüel olmak üzere toplam 90 katılımcının verileri üzerinden yapılmıştır. Elde edilen veriler normal dağılım gösterdiğinden parametrik analiz yöntemleri kullanılmıştır. Sürekli verilerden üç veya daha fazla grubun karşılaştırılmasında Tek Yönlü Varyans (ANOVA) analizi kullanılmıştır. Kategorik değişkenlerde ise ki-kare testi kullanılmıştır. İki ya da daha fazla bağımsız değişkenin, birden fazla bağımlı değişken üzerindeki etkisi incelemek amacıyla da çift yönlü/çok değişkenli (MANOVA) analizi kullanılmıştır. Hipotez sınamalarında anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak seçilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

4.1. Örneklemeye Ait Sosyodemografik Bilgiler

Araştırmanın örneklemini oluşturan 90 katılımcıya ait sosyodemografik bilgilere ilişkin sıklık ve oran dağılımları aşağıda Tablo 1’de verilmiştir.

Heteroseksüel grupta;

Araştırmaya 16 (%53.3) kadın ve 14 (%46.7) erkek alınmıştır ve bu grubun yaş ortalaması 23.03 ± 4.46 , ortalama öğrenim süresi ise 15 ± 2.95 yıl olarak hesaplanmıştır. Bu gruptaki katılımcıların 23’i (%76.7) çalışmıyor iken, 7’si (%23.3) halen bir işte çalışıyordu.

Gruptaki bireylerden 3’ü (%16.7) sosyoekonomik düzeyinin düşük, 21’i (%70.0) orta ve 6’sı (%20.0) iyi olduğunu bildirmiştir. Annelerin eğitim düzeyine bakıldığında, 17 (%56.7) katılımcının annesi ilköğretim, 7’sinin (%23.3) lise ve 6’sının (%20) üniversite mezunu olduğu görülmüştür. Babaların eğitim düzeyine bakıldığında ise 8 (%26.7) katılımcının babası ilköğretim, 9’unun (%30.0) lise ve 13’ünün (%43.3) üniversite mezunu idi. 28 (%93.3) heteroseksüel bireyin anne babası birlikte iken, 2’sinin (%6.7) ayrılmıştı.

Gruptaki katılımcıların 8’i (%26.7) en uzun yaşadığı yerleşim yerini ilçe, 9’u (%30.0) şehir ve 13’ü (%43.3) büyükşehir olarak bildirmiştir. Heteroseksüel bireylerin 21’i (%70.0) çocukluk çağında ayrılık, göç ya da başka bir nedenden dolayı anne babasından ayrı yaşamadığını bildirirken, 9’u (%30.0) herhangi bir nedenden dolayı anne babasından ayrı yaşadığını bildirmiştir.

Katılımcıların 12’si (%40.0) yetiştirilmesinde dinin önemli bir yer tutmadığını bildirirken, 18’i (%60.0) ise yetiştirilmesinde dinin önemli bir yer tuttuğunu bildirmiştir. Çocukluk çağı travmatik yaşantının varlığına bakıldığında, bu gruptaki bireylerden 8’si (%26.7) çocukluk ya da ergenlik çağında travmatik bir olaya maruz kaldığını, 22’si (%73.3) ise herhangi bir travmatik yaşantısı olmadığını bildirmiştir.

Heteroseksüel gruptaki katılımcılardan hiç kimse ruhsal sorun bildirmez iken, 5’i (%16.7) intihar girişimi öyküsü olduğunu bildirmiştir.

Eşcinsel grupta;

Araştırmaya 16 (%53.3) kadın ve 14 (%46.7) erkek katılmıştır ve bu grubun yaş ortalaması 22.17 ± 4.66 , ortalama öğrenim süresi ise 14.30 ± 3.42 yıl olarak hesaplanmıştır.

Bu gruptaki katılımcıların 17'si (%76.7) çalışmıyor iken, 13'ü (%43.3) halen bir işte çalışıyordu.

Gruptaki bireylerden 4'ü (%13.3) sosyo-ekonomik düzeyinin düşük, 15'i (%50.0) orta ve 11'i (%36.7) iyi olduğunu bildirmiştir. Annelerin eğitim düzeyine bakıldığında 12 (%40) katılımcının annesi ilköğretim, 8'inin (%26.7) lise ve 10'unun (%33.3) annesi üniversite mezunu idi. Babaların eğitim düzeyine bakıldığında ise 10 (%33.3) katılımcının babası ilköğretim, 9'unun (%30.0) lise ve 11'inin (%36.7) üniversite mezunu olduğu görülmüştür. 23 (%76.7) eşcinsel bireyin anne babası birlikte iken, 7'sinin (23.3) ayrılmıştı.

Gruptaki katılımcıların 6'sı (%20.0) en uzun yaşadığı yerleşim yeri olarak ilçe, 5'i şehir (%16.7) ve 19'u (%63.3) büyükşehir olarak bildirmiştir. Eşcinsel bireylerin 24'ü (%80.0) çocukluk çağında ayrılık, göç ya da başka bir nedenden dolayı anne babasından ayrı yaşamadığını bildirirken, 6'sı (%20.0) herhangi bir nedenden dolayı anne babasından ayrı yaşadığını bildirmiştir.

Katılımcıların 13'ü (%73.3) yetiştirilmesinde dinin önemli bir yer tutmadığını bildirirken, 17'si (%56.7) ise yetiştirilmesinde dinin önemli bir yer tuttuğunu bildirmiştir.

Çocukluk çağı travmatik yaşantının varlığına bakıldığında, bu gruptaki bireylerden 7'si (%23.3) çocukluk ya da ergenlik çağında travmatik bir olaya maruz kaldığını, 23'ü (%76.7) ise herhangi bir travmatik yaşantısı olmadığını bildirmiştir.

Eşcinsel gruptaki katılımcılardan ruhsal sorun yaşadığını bildiren katılımcı sayısı 7 (%23.3) iken, 9'u (%30) intihar girişimi öyküsü olduğunu bildirmiştir.

Biseksüel grupta;

Araştırmaya 20 (%66.7) kadın ve 10 (%33.3) erkek katılmıştır ve bu grubun yaş ortalaması 22.80 ± 9.03 , ortalama öğrenim süresi ise 13.27 ± 3.62 yıl olarak hesaplanmıştır. Bu gruptaki katılımcıların 22'si (%73.3) çalışmıyor iken, 8'i (%26.7) halen bir işte çalışıyordu.

Gruptaki bireylerden 8'i (%26.7) sosyo-ekonomik düzeyinin düşük, 18'i (%60) orta ve 4'ü (%13.3) iyi olduğunu bildirmiştir. Annelerin eğitim düzeyine bakıldığında 15 (%50) katılımcının annesi ilköğretim, 9'unun (%33.3) lise ve 6'sının (%20.0) annesi üniversite mezunu olduğu görülmüştür. Babaların eğitim düzeyine bakıldığında ise 11 (%36.7) katılımcının babası ilköğretim, 10'unun (%33.3) lise ve 9'unun (%30.0) babası üniversite

mezunu olduğu görülmüştür. 25 (%83.3) biseksüel bireyin anne babası birlikte iken, 5'inin (%16.7) ayrılmıştı.

Gruptaki katılımcıların 7'si (%23.3) en uzun yaşadığı yerleşim yeri olarak ilçe, 11'i (%36.7) şehir ve 12'si (%40.0) büyükşehir olarak bildirmiştir. Biseksüel bireylerin 23'ü (%76.7) çocukluk çağında ayrılık, göç ya da başka bir nedenden dolayı anne babasından ayrı yaşamadığını bildirirken, 7'si (%23.3) herhangi bir nedenden dolayı anne babasından ayrı yaşadığını bildirmiştir.

Katılımcıların 12'si (%40.0) yetiştirilmesinde dinin önemli bir yer tutmadığını bildirirken, 18'i (%60) ise yetiştirilmesinde dinin önemli bir yer tuttuğunu bildirmiştir. Çocukluk çağı travmatik yaşantının varlığına bakıldığında, bu gruptaki bireylerden 14'ü (%46.7) çocukluk ya da ergenlik çağında travmatik bir olaya maruz kaldığını, 16'sının (%53.3) ise herhangi bir travmatik yaşantısı olmadığını bildirmiştir.

Biseksüel gruptaki katılımcılardan ruhsal sorun yaşadığını bildiren katılımcı sayısı 8 (%26.7) iken, 12'si (%40.0) intihar girişimi öyküsü olduğunu bildirmiştir.

Tablo 1. Örneklemen Sosyodemografik Bilgileri

	Heteroseksüel Grup n=30		Eşcinsel Grup n=30		Biseksüel Grup n=30	
	Ort.	S.s	Ort.	S.s	Ort.	S.s
Yaş	23.03	4.460	22.17	4.662	22.80	9.026
Toplam Öğrenim Süresi	15.00	2.948	14.30	3.415	13.27	3.619
	N	%	N	%	N	%
Cinsiyet						
Kadın	16	53.3	16	53.3	20	66.7
Erkek	14	46.7	14	46.7	10	33.3
Medeni Durumu						
Bekar	29	96.7	30	100.0	29	96.7
Evli	1	3.3	-	-	1	3.3
Çalışma Durumu						
Çalışmıyor	23	76.7	17	56.7	22	73.3
Çalışıyor	7	23.3	13	43.3	8	26.7
Algılanan Sosyoekonomik Düzey						
Düşük	3	10.0	4	13.3	8	26.7
Orta	21	70.0	15	50.0	18	60.0
İyi	6	20.0	11	36.7	4	13.3
Anne Eğitim Düzeyi						
İlköğretim	17	56.7	12	40.0	15	50.0
Lise	7	23.3	8	26.7	9	30.0
Üniversite	6	20.0	10	33.3	6	20.0
Baba Eğitim Düzeyi						
İlköğretim	8	26.7	10	33.3	11	36.7
Lise	9	30.0	9	30.0	10	33.3
Üniversite	13	43.3	11	36.7	9	30.0
Anne Baba Birliktelik Durumu						
Birlikte	28	93.3	23	76.7	25	83.3
Ayrı	2	6.7	7	23.3	5	16.7
Yaşanılan Yerleşim Yeri						
İlçe	8	26.7	6	20.0	7	23.3
Şehir	9	30.0	5	16.7	11	36.7
Büyükşehir	13	43.3	19	63.3	12	40.0
Çocukken Ayrılık/Göç/Yer Değiştirme						
Hayır	21	70.0	24	80.0	23	76.7
Evet	9	30.0	6	20.0	7	23.3
Yetiştirmede Dinin Önemi						
Hayır	12	40.0	13	43.3	18	40.0
Evet	18	60.0	17	56.7	12	60.0
Çocukluk ya da Ergenlik Döneminde Travmatik Yaşantı						
Hayır	22	73.3	13	43.3	16	53.3
Evet	8	26.7	17	56.7	14	46.7
Ruhsal Rahatsızlık						
Hayır	30	100.0	23	76.7	22	73.3
Evet		-	7	23.3	8	26.7
İntihar Girişiminde Bulunma						
Hayır	25	83.3	21	70.0	18	60.0
Evet	5	16.7	9	30.0	12	40.0
Anne veya Babanın Cinsel Yönelimi Bilme Durumu						
Hayır	4	13.3	22	73.3	26	86.7
Evet	26	86.7	8	26.7	4	13.3
Eşcinsellik Hakkındaki Yorum						
Doğal bir yönelim	10	33.3	29	96.7	28	93.3
Bir hastalık	5	16.7	-	-	-	-
Bir tercih	12	40.0	-	-	1	3.3
Fikrim yok	3	10.0	1	3.3	1	3.3

4.2. Cinsel Yönelim ile Cinsiyet Değişkeni Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Katılımcıların cinsel yönelimlerinin cinsiyet ile ilişkisini sınamak için Ki-Kare testi (Chi-Square test) yapılmıştır. Yapılan analiz sonuçları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Cinsel Yönelim ile Cinsiyet Değişkeni Arasındaki İlişkiye Dair Ki-Kare Analizi Sonuçları

Cinsel Yönelim		Cinsiyet			χ^2	sd	p
		Kadın	Erkek	Toplam			
Heteroseksüel	Sıklık	16	14	30	1.457	2	0.483
	Oran	53.3	46.7	100			
Eşcinsel	Sıklık	16	14	30			
	Oran	53.3	46.7	100			
Biseksüel	Sıklık	20	10	30			
	Oran	66.7	33.3	100			
Toplam	Sıklık	52	38	90			
	Oran	57.8	42.2	100			

Analiz sonuçlarına göre Heteroseksüellerin 16’sının (%53.3) kadın, 14’ünün (%46.7) erkek olduğu; eşcinsellerin 16’sının (%53.3) kadın, 14’ünün (%46.7) erkek olduğu; biseksüellerin 20’sinin (%66.7) kadın, 10’nun (%33.3) erkek olduğu bulunmuştur. Buna göre cinsel yönelim ile cinsiyet değişkeni arasında fark yoktur [$\chi^2(2)= 1.457, p=0.483$]. Sonuç olarak, katılımcıların cinsiyetlerine göre cinsel yönelimleri arasında fark yoktur.

4.3. Cinsel Yönelim ile İntihar Girişimi Değişkeni Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Katılımcıların cinsel yönelimlerinin intihar girişiminde bulunup bulunmama ile ilişkisini sınamak için Ki-Kare testi (Chi-Square test) yapılmıştır. Yapılan analiz sonuçları Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Cinsel Yönelim ile İntihar Girişimi Değişkeni Arasındaki İlişkiye Dair Ki-Kare Analizi Sonuçları

Cinsel Yönelim		İntihar Girişimi			χ^2	sd	p
		Hayır	Evet	Toplam			
Heteroseksüel	Sıklık	25	5	30	4.002	2	0.135
	Oran	83.3	16.7	100			
Eşcinsel	Sıklık	21	9	30			
	Oran	70.0	30.0	100			
Biseksüel	Sıklık	18	12	30			
	Oran	60.0	40.0	100			
Toplam	Sıklık	64	26	90			
	Oran	71.1	28.9	100			

Analiz sonuçlarına göre Heteroseksüellerin 25'inin (%83.3) intihar girişiminde bulunmadığı, 5'inin (%16.7) intihar girişiminde bulunduğu; eşcinsellerin 21'inin (%70.0) intihar girişiminde bulunmadığı, 9'unun (%30.0) intihar girişiminde bulunduğu; biseksüellerin 18'inin (%60.0) intihar girişiminde bulunmadığı, 12'sinin (%40.0) intihar girişiminde bulunduğu bulunmuştur. Buna göre cinsel yönelim ile intihar girişiminde bulunup bulunmama arasında bir ilişki yoktur [$\chi^2(2)= 4.002, p=0.135$]. Sonuç olarak, katılımcıların intihar girişiminde bulunup bulunmamalarına göre cinsel yönelimleri arasında fark yoktur.

4.4. Cinsel Yönelim ile Ruhsal Rahatsızlık Değişkeni Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Katılımcıların cinsel yönelimlerinin ruhsal rahatsızlık ile ilişkisini sınamak için Ki-Kare testi (Chi-Square test) yapılmıştır. Yapılan analiz sonuçları Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4.Cinsel Yönelim ile Ruhsal Rahatsızlık Değişkeni Arasındaki İlişkiye Dair Ki-Kare Analizi Sonuçları

Cinsel Yönelim	Ruhsal Rahatsızlık				χ^2	sd	p
		Hayır	Evet	Toplam			
Heteroseksüel	Sıklık	30	0	30	9.120	2	0.010
	Oran	100.0	0.0	100			
Eşcinsel	Sıklık	23	7	30			
	Oran	76.7	23.3	100			
Biseksüel	Sıklık	22	8	30			
	Oran	73.3	26.7	100			
Toplam	Sıklık	75	15	90			
	Oran	83.3	16.7	100			

Analiz sonuçlarına göre heteroseksüellerin 30'unda (%100) ruhsal rahatsızlık tanısı olmadığı; eşcinsellerin 23'ünde (%76.7) ruhsal rahatsızlık tanısı bulunmadığı, 7'sinde (%23.3) ruhsal rahatsızlık tanısı bulunduğu; biseksüellerin 22'sinde (%73.3) ruhsal rahatsızlık tanısı bulunmadığı, 8'inde (%26.7) ruhsal rahatsızlık tanısı bulunduğu görülmektedir. Buna göre cinsel yönelim ile ruhsal rahatsızlık arasında ilişki vardır [$\chi^2(2)= 9.120, p=0.010$]. Sonuç olarak, katılımcıların ruhsal rahatsızlıklarının olup olmasına göre cinsel yönelimleri arasında fark vardır.

4.5. Cinsel Yönelim ile Çocukluk ya da Ergenlik Döneminde Travmatik Yaşantı Değişkeni Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Katılımcıların cinsel yönelimlerinin çocukluk ya da ergenlik döneminde travmatik yaşantı geçirme ile ilişkisini sınamak için Ki-Kare testi (Chi-Square test) yapılmıştır. Yapılan analiz sonuçları Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5.Cinsel Yönelim ile Çocukluk ya da Ergenlik Döneminde Travmatik Yaşantı Değişkeni Arasındaki İlişkiye Dair Ki-Kare Analizi Sonuçları

Cinsel Yönelim	Çocukluk ya da Ergenlik Döneminde Travmatik Yaşantı				χ^2	sd	p
		Hayır	Evet	Toplam			
Heteroseksüel	Sıklık	22	8	30	5.701	2	0.058
	Oran	73.3	26.7	100			
Eşcinsel	Sıklık	13	17	30			
	Oran	43.3	56.7	100			
Biseksüel	Sıklık	16	14	30			
	Oran	53.3	46.7	100			
Toplam	Sıklık	51	39	90			
	Oran	56.7	43.3	100			

Analiz sonuçlarına göre; heteroseksüellerin 8'inin (%26.7) çocukluk ya da ergenlik döneminde travmatik yaşantısı olduğu; eşcinsellerin 17'sinin (%56.7) çocukluk ya da ergenlik döneminde travmatik yaşantısı olduğu; biseksüellerin 14'ünün (%46.7) çocukluk ya da ergenlik döneminde travmatik yaşantısı olduğu görülmektedir. Buna göre cinsel yönelim ile çocukluk ya da ergenlik döneminde travmatik yaşantı arasında ilişki yoktur [$\chi^2(2)= 5.701$, $p=0.058$]. Sonuç olarak, katılımcıların çocukluk ya da ergenlik döneminde travmatik yaşantılarına göre cinsel yönelimleri arasında fark yoktur.

4.6. Cinsel Yönelim ile “Eşcinsellik Sizce Nedir?” Sorusuna Verilen Cevaplar Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Katılımcıların cinsel yönelimlerinin“Eşcinsellik sizce nedir?” sorusu ile ilişkisini sınamak için Ki-Kare testi (Chi-Square test) yapılmıştır. Yapılan analiz sonuçları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6.Cinsel Yönelim ile “Eşcinsellik Sizce Nedir?” Sorusuna Verilen Cevaplar Arasındaki İlişkiye Dair Ki-Kare Analizi Sonuçları

Cinsel Yönelim		Eşcinsellik Sizce Nedir?					χ^2	sd	p
		Doğal Bir Yönelim	Bir Hastalık	Bir Tercih	Fikrim Yok	Toplam			
Heteroseksüel	Sıklık	10	5	12	3	30	42.300	6	0.000
	Oran	33.3	16.7	40.0	10.0	100			
Eşcinsel	Sıklık	29	0	0	1	30			
	Oran	96.7	0	0	3.3	100			
Biseksüel	Sıklık	28	0	1	1	30			
	Oran	93.3	0	3.3	3.3	100			
Toplam	Sıklık	67	5	13	5	90			
	Oran	74.4	5.6	14.4	5.6	100			

Analiz sonuçlarına göre heteroseksüellerin 10'unun (%33.3) eşcinselliği doğal bir yönelim, 5'inin (%16.7) bir hastalık, 12'sinin (%40) bir tercih olarak gördüğü; eşcinsellerin 29'unun (%96.7) eşcinselliği doğal bir yönelim olarak gördüğü; biseksüellerin 28'inin (%93.3) eşcinselliği doğal bir yönelim ve 1'inin (%3.3) bir tercih olarak gördüğü görülmektedir. Buna göre cinsel yönelim ile “Eşcinsellik sizce nedir?” sorusu arasında ilişki vardır [$\chi^2(2)= 42.300$, $p=0.000$]. Sonuç olarak, katılımcıların eşcinselliği nasıl tanımladıklarına göre cinsel yönelimleri arasında fark vardır.

4.7. Kuralcı/Kalıplayıcı Alt Ölçek Puanlarının Bireylerin Cinsel Yönelim, Cinsiyet ve Cinsel Yönelim/Cinsiyet Birlikteliğine Göre Karşılaştırılması

Bireylerin cinsel yönelimi ve cinsiyetlerine göre anne ve babanın Kuralcı/Kalıplayıcı tutum puan ortalamaları ve standart sapmaları Tablo 7'de, çok boyutlu varyans analizi (MANOVA) sonuçları Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 7. Bireylerin Cinsel Yönelimi ve Cinsiyetlerine Göre Anne-Baba Kuralcı/Kalıplayıcı Tutumu Puanları ve Standart Sapmaları

Cinsel Yönelim	Cinsiyet	Kuralcı/Kalıplayıcı Anne Tutumu			Kuralcı/Kalıplayıcı Baba Tutumu		
		N	Ort	S.s.	N	Ort	S.s.
Heteroseksüel	Kadın	16	2.91	1.18	16	3.04	1.13
	Erkek	14	2.55	0.94	14	3.20	1.27
Eşcinsel	Kadın	16	3.35	1.53	16	3.33	1.37
	Erkek	14	2.99	0.73	14	3.31	1.10
Biseksüel	Kadın	20	3.05	1.38	20	3.34	1.37
	Erkek	10	2.93	1.10	10	3.07	1.35

Tablo 8. Bireylerin Cinsel Yönelimi ve Cinsiyetine Göre Anne ve Babanın Kuralcı/Kalıplayıcı tutum puan ortalamalarına İlişkin MANOVA Sonuçları

Etki	λ	F	SD	SD Hata	p	η^2
Cinsel Yönelim	0.98	0.510	4	166	0.728	0.012
Cinsiyet	0.98	0.675	2	83	0.512	0.016
Cinsel Yönelim x Cinsiyet	0.99	0.257	4	166	0.905	0.006

Tablo 8’de görüldüğü gibi çok boyutlu varyans analizi sonucunda, bireylerin cinsel yönelimlerine göre cinsiyet ve cinsel yönelim x cinsiyet etkileşimine göre Anne ya da Baba Kuralcı/Kalıplayıcı tutumu puan ortalamalarının farklılaşmadığı görülmektedir ($p>0.05$).

4.8. Küçümseyici/Kusur Bulucu Alt Ölçek Puanlarının Bireylerin Cinsel Yönelim, Cinsiyet ve Cinsel Yönelim/Cinsiyetine Göre Farklaşp Farklaşmadığına İlişkin Bulgular

Bireylerin cinsel yönelimi ve cinsiyetlerine göre anne ve babanın Küçümseyici/Kusur Bulucu tutum puan ortalamaları ve standart sapmaları Tablo 9’da, çok boyutlu varyans analizi (MANOVA) sonuçları Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 9. Bireylerin Cinsel Yönelimi ve Cinsiyetlerine Göre Anne-Baba Küçümseyici/Kusur Bulucu Tutumu Puanları ve Standart Sapmaları

Cinsel Yönelim	Cinsiyet	Küçümseyici/Kusur Bulucu Anne Tutumu			Küçümseyici/Kusur Bulucu Baba Tutumu		
		N	Ort	S.s.	N	Ort	S.s.
Heteroseksüel	Kadın	16	1.71	0.90	16	1.63	0.73
	Erkek	14	1.44	0.77	14	1.72	1.00
Eşcinsel	Kadın	16	2.23	1.52	16	3.01	1.64
	Erkek	14	1.74	0.69	14	2.42	1.14
Biseksüel	Kadın	20	2.46	1.39	20	2.29	1.37
	Erkek	10	2.93	1.10	10	2.33	1.70

Tablo 10. Bireylerin Cinsel Yönelimi ve Cinsiyetine Göre Anne ve Babanın Küçümseyici/Kusur Bulucu tutum puan ortalamalarına İlişkin MANOVA Sonuçları

Etki	λ	F	SD	SD Hata	p	η^2
Cinsel Yönelim	0.88	2.799	4	166	0.028	0.063
Cinsiyet	0.96	1.910	2	83	0.155	0.044
Cinsel Yönelim x Cinsiyet	0.98	0.483	4	166	0.748	0.011

Tablo 10’da görüldüğü gibi çok boyutlu varyans analizi sonucunda, bireylerin cinsel yönelimlerine göre ($\lambda=0.88$, $F=2.799$, $p<0.05$) anne ve babanın Küçümseyici/Kusur Bulucu tutumu puan ortalamaları farklılaşmasına rağmen cinsiyet ve cinsel yönelim/cinsiyet etkileşimine göre anne ya da baba Küçümseyici/Kusur Bulucu tutumu puan ortalamalarının farklılaşmadığı görülmektedir ($p>0.05$). Hangi bağımsız değişkenin çok değişkenli (*multivariate*) anlamlılığa katkı sağladığını belirlemek amacıyla yapılan analiz bulguları tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11. Bireylerin Cinsel Yönelim, Cinsiyet ve Cinsel Yönelim/Cinsiyet Etkileşimine Göre Anne ve Baba Küçümseyici/Kusur Bulucu Alt Ölçek Puanlarına Uygulanan Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Bağımlı Değişkenler	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Cinsel Yönelim	Küçümseyici/Kusur Bulucu Anne Tutumu	4.778	2	2.389	1.884	0.158	-
	Küçümseyici/Kusur Bulucu Baba Tutumu	16.308	2	8.154	4.884	0.010	E>H B>H
Cinsiyet	Küçümseyici/Kusur Bulucu Anne Tutumu	4.687	1	4.687	3.695	0.058	-
	Küçümseyici/Kusur Bulucu Baba Tutumu	0.500	1	0.500	0.300	0.586	-
Cinsel Yönelim x Cinsiyet	Küçümseyici/Kusur Bulucu Anne Tutumu	0.521	2	0.261	0.205	0.815	-
	Küçümseyici/Kusur Bulucu Baba Tutumu	2.088	2	1.044	0.625	0.537	-
Hata	Küçümseyici/Kusur Bulucu Anne Tutumu	106.541	84	1.268			
	Küçümseyici/Kusur Bulucu Baba Tutumu	140.232	84	1.669			
Toplam	Küçümseyici/Kusur Bulucu Anne Tutumu	457.642	90				
	Küçümseyici/Kusur Bulucu Baba Tutumu	610.802	90				
Düzeltilmiş Toplam	Küçümseyici/Kusur Bulucu Anne Tutumu	118.228	89				
	Küçümseyici/Kusur Bulucu Baba Tutumu	159.915	89				

Tablo 11 incelendiğinde, bireylerin cinsel yönelimlerine göre baba Küçümseyici/Kusur Bulucu alt ölçek puan ortalamalarının eşcinsel ve biseksüeller lehine farklılaştığı görülmektedir [$F_{(2-84)} = 4.884$, $p < 0.05$]. Buna karşın Küçümseyici/Kusur Bulucu

anne tutumu puan ortalamalarının cinsel yönelimlerine göre farklılaşmadığı görülmektedir [$F_{(2-84)} = 1.884, p > 0.05$]. Ortaya çıkan farkın kaynağı incelendiğinde, biseksüel ve eşcinsellerin Küçümseyici/Kusur Bulucu puanlarının ortalamasının heteroseksüellerin ortalamasından yüksek olduğu görülmektedir.

Diğer taraftan bireylerin cinsiyet ve cinsel yönelim/cinsiyet etkileşimine göre Küçümseyici/Kusur Bulucu anne ve baba tutum puan ortalamalarının farklılaşmadığı görülmektedir.

4.9. Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı Alt Ölçek Puanlarının Bireylerin Cinsel Yönelim, Cinsiyet ve Cinsel Yönelim/Cinsiyetine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bulgular

Bireylerin cinsel yönelimi ve cinsiyetlerine göre Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı anne ve baba tutum puan ortalamaları ve standart sapmaları Tablo 12’de, çok boyutlu varyans analizi (MANOVA) sonuçları Tablo 13’te verilmiştir.

Tablo 12. Bireylerin Cinsel Yönelimi ve Cinsiyetlerine Göre Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı Anne ve Baba Tutumu Puanları ve Standart Sapmaları

Cinsel Yönelim	Cinsiyet	Küçümseyici/Kusur Bulucu Anne Tutumu			Küçümseyici/Kusur Bulucu Baba Tutumu		
		N	Ort.	S.s.	N	Ort.	S.s.
Heteroseksüel	Kadın	16	2.27	1.29	16	2.60	1.15
	Erkek	14	1.97	0.82	14	2.46	1.15
Eşcinsel	Kadın	16	2.73	1.70	16	4.30	1.38
	Erkek	14	2.39	0.93	14	3.78	1.29
Biseksüel	Kadın	20	2.61	1.46	20	3.68	1.29
	Erkek	10	2.36	0.91	10	3.31	1.68

Tablo 13. Bireylerin Cinsel Yönelimi ve Cinsiyetine Göre Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı Anne ve Baba Tutumu puan ortalamalarına İlişkin MANOVA Sonuçları

Etki	λ	F	SD	SD Hata	p	η^2
Cinsel Yönelim	0.80	4.784	4	166	0.001	0.103
Cinsiyet	0.98	0.993	2	83	0.375	0.023
Cinsel Yönelim x Cinsiyet	1.00	0.088	4	166	0.986	0.002

Tablo 13’de görüldüğü gibi çok boyutlu varyans analizi sonucunda, bireylerin cinsel yönelimlerine göre ($\lambda=0.80$, $F=4.784$, $p<0.05$) Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı Anne ve Baba Tutumu puan ortalamaları farklılaşmasına rağmen cinsiyet ve cinsel yönelim x cinsiyet etkileşimine göre Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı Anne ve Baba Tutumu puan ortalamalarının farklılaşmadığı görülmektedir ($p>0.05$). Hangi bağımsız değişkenin çok değişkenli (*multivariate*) anlamlılığa katkı sağladığını belirlemek amacıyla yapılan analiz bulguları tablo 14’te verilmiştir.

Tablo 14. Bireylerin Cinsel Yönelim, Cinsiyet ve Cinsel Yönelim/Cinsiyet Etkileşimine Göre Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı Anne ve Baba Tutumu Puanlarına Uygulanan Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Bağımlı Değişkenler	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Cinsel Yönelim	Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı Anne Tutumu	3.277	2	1.639	1.011	0.368	-
	Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı Baba Tutumu	34.959	2	17.479	10.179	0.000	B>H E>H
Cinsiyet	Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı Anne Tutumu	1.903	1	1.903	1.174	0.282	-
	Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı Baba Tutumu	2.572	1	2.572	1.498	0.224	-
Cinsel Yönelim x Cinsiyet	Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı Anne Tutumu	0.030	2	0.015	0.009	0.991	-
	Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı Baba Tutumu	0.547	2	0.273	0.159	0.853	-
Hata	Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı Anne Tutumu	136.140	84	1.621			
	Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı Baba Tutumu	144.238	84	1.717			
Toplam	Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı Anne Tutumu	665.453	90				
	Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı Baba Tutumu	1212.953	90				
Düzeltilmiş Toplam	Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı Anne Tutumu	141.639	89				
	Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı Baba Tutumu	183.574	89				

Tablo 14 incelendiğinde, bireylerin cinsel yönelimlerine göre Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı Baba Tutumu alt ölçek puan ortalamalarının eşcinsel ve biseksüeller lehine farklılaştığı görülmektedir [$F_{(2-84)} = 10.179$, $p < 0.001$]. Buna karşın Duygusal

Bakımdan Yoksun Bırakıcı anne tutumu puan ortalamalarının cinsel yönelimlerine göre farklılaşmadığı görülmektedir [$F_{(2-84)} = 1.011, p > 0.05$]. Ortaya çıkan farkın kaynağı incelendiğinde, biseksüel ve eşcinsellerin Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı Baba puanlarının ortalamasının heteroseksüellerin ortalamasından yüksek olduğu görülmektedir.

Diğer taraftan bireylerin cinsiyet ve cinsel yönelim/cinsiyet etkileşimine göre Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı anne ve baba tutum puan ortalamalarının farklılaşmadığı görülmektedir.

4.10. Sömürücü/İstismar Edici Alt Ölçek Puanlarının Bireylerin Cinsel Yönelim, Cinsiyet ve Cinsel Yönelim/Cinsiyetine Göre Farklaşp Farklaşmadığına İlişkin Bulgular

Bireylerin cinsel yönelimi ve cinsiyetlerine göre Sömürücü/İstismar Edici anne ve baba tutum puan ortalamaları ve standart sapmaları Tablo 15'te, çok boyutlu varyans analizi (MANOVA) sonuçları Tablo 16'da verilmiştir.

Tablo 15. Bireylerin Cinsel Yönelimi ve Cinsiyetlerine Göre Sömürücü/İstismar Edici Anne ve Baba Tutumu Puanları ve Standart Sapmaları

Cinsel Yönelim	Cinsiyet	Sömürücü/İstismar Edici Anne Tutumu			Sömürücü/İstismar Edici Baba Tutumu		
		N	Ort.	S.s.	N	Ort.	S.s.
Heteroseksüel	Kadın	16	1.07	0.25	16	1.21	0.54
	Erkek	14	1.06	0.19	14	1.30	0.73
Eşcinsel	Kadın	16	1.07	0.22	16	2.04	1.46
	Erkek	14	1.28	0.39	14	1.57	0.63
Biseksüel	Kadın	20	1.13	0.15	20	1.63	0.81
	Erkek	10	1.19	0.30	10	1.67	1.11

Tablo 16. Bireylerin Cinsel Yönelimi ve Cinsiyetine Göre Sömürücü/İstismar Edici

Anne ve Baba Tutumu puan ortalamalarına İlişkin MANOVA Sonuçları

Etki	λ	F	SD	SD Hata	p	η^2
Cinsel Yönelim	0.92	1.842	4	166	0.123	0.043
Cinsiyet	0.99	0.454	2	83	0.637	0.011
Cinsel Yönelim x Cinsiyet	0.97	0.529	4	166	0.714	0.013

Tablo 16’da görüldüğü gibi çok boyutlu varyans analizi sonucunda, bireylerin cinsel yönelimlerine göre cinsiyet ve cinsel yönelim x cinsiyet etkileşimine göre Sömürücü/İstismar Edici Anne ve Baba Tutumu puan ortalamalarının farklılaşmadığı görülmektedir ($p>0.05$).

4.11. Aşırı Koruyucu/Evhamlı Alt Ölçek Puanlarının Bireylerin Cinsel Yönelim, Cinsiyet ve Cinsel Yönelim/Cinsiyetine Göre Farklaşıp Farklılaşmadığına İlişkin Bulgular

Bireylerin cinsel yönelimi ve cinsiyetlerine göre Aşırı Koruyucu/Evhamlı anne ve baba tutum puan ortalamaları ve standart sapmaları Tablo 17’de, çok boyutlu varyans analizi (MANOVA) sonuçları Tablo 18’de verilmiştir.

Tablo 17. Bireylerin Cinsel Yönelimi ve Cinsiyetlerine Göre Aşırı Koruyucu/Evhamlı Anne ve Baba Tutumu Puanları ve Standart Sapmaları

Cinsel Yönelim	Cinsiyet	Aşırı Koruyucu/Evhamlı Anne Tutumu			Aşırı Koruyucu/Evhamlı Baba Tutumu		
		N	Ort.	S.s.	N	Ort.	S.s.
Heteroseksüel	Kadın	16	3.25	0.24	16	2.93	0.24
	Erkek	14	3.44	0.26	14	3.21	0.25
Eşcinsel	Kadın	16	3.50	0.24	16	2.64	0.24
	Erkek	14	3.63	0.26	14	2.73	0.25
Biseksüel	Kadın	20	3.68	0.22	20	3.32	0.21
	Erkek	10	3.17	0.31	10	2.53	0.30

Tablo 18. Bireylerin Cinsel Yönelimi ve Cinsiyetine Göre Aşırı Koruyucu/Evhamlı Anne ve Baba Tutumu puan ortalamalarına İlişkin MANOVA Sonuçları

Etki	λ	F	SD	SD Hata	p	η^2
Cinsel Yönelim	0.89	2.368	4	166	0.055	0.054
Cinsiyet	0.99	.253	2	83	0.777	0.006
Cinsel Yönelim x Cinsiyet	0.94	1.244	4	166	0.294	0.029

Tablo 18’de görüldüğü gibi çok boyutlu varyans analizi sonucunda, bireylerin cinsel yönelimlerine göre cinsiyet ve cinsel yönelim/cinsiyet etkileşimine göre Aşırı Koruyucu/Evhamlı Anne ve Baba Tutumu puan ortalamalarının farklılaşmadığı görülmektedir ($p>0.05$).

4.12. Koşullu/Başarı Odaklı Alt Ölçek Puanlarının Bireylerin Cinsel Yönelim, Cinsiyet ve Cinsel Yönelim/Cinsiyetine Göre Farklaşım Farklaşmadığına İlişkin Bulgular

Bireylerin cinsel yönelimi ve cinsiyetlerine göre Aşırı Koşullu/Başarı Odaklı anne ve baba tutum puan ortalamaları ve standart sapmaları Tablo 19’da, çok boyutlu varyans analizi (MANOVA) sonuçları Tablo 20’de verilmiştir.

Tablo 19. Bireylerin Cinsel Yönelimi ve Cinsiyetlerine Göre Koşullu/Başarı Odaklı Anne ve Baba Tutumu Puanları ve Standart Sapmaları

Cinsel Yönelim	Cinsiyet	Koşullu/Başarı Odaklı Anne Tutumu			Koşullu/Başarı Odaklı Baba Tutumu		
		N	Ort.	S.s.	N	Ort.	S.s.
Heteroseksüel	Kadın	16	2.91	0.30	16	3.35	0.32
	Erkek	14	3.81	0.32	14	4.03	0.34
Eşcinsel	Kadın	16	3.76	0.30	16	3.66	0.32
	Erkek	14	3.67	0.32	14	3.67	0.34
Biseksüel	Kadın	20	3.77	0.26	20	3.34	0.29
	Erkek	10	3.44	0.37	10	2.94	0.40

Tablo 20. Bireylerin Cinsel Yönelimi ve Cinsiyetine Göre Koşullu/Başarı Odaklı Anne ve Baba Tutumu puan ortalamalarına İlişkin MANOVA Sonuçları

Etki	λ	F	SD	SD Hata	p	η^2
Cinsel Yönelim	0.91	1.996	4	166	0.098	0.046
Cinsiyet	1.00	0.196	2	83	0.823	0.005
Cinsel Yönelim x Cinsiyet	0.95	1.153	4	166	0.333	0.027

Tablo 20’de görüldüğü gibi çok boyutlu varyans analizi sonucunda, bireylerin cinsel yönelimlerine göre cinsiyet ve cinsel yönelim/cinsiyet etkileşimine göre Koşullu/Başarı Odaklı Anne ve Baba Tutumu puan ortalamalarının farklılaşmadığı görülmektedir ($p>0.05$).

4.13. Aşırı İzin Verici/Sınırsız Alt Ölçek Puanlarının Bireylerin Cinsel Yönelim, Cinsiyet ve Cinsel Yönelim/Cinsiyetine Göre Farklaşp Farklaşmadığına İlişkin Bulgular

Bireylerin cinsel yönelimi ve cinsiyetlerine göre Aşırı Aşırı İzin Verici/Sınırsız anne ve baba tutum puan ortalamaları ve standart sapmaları Tablo 21’de, çok boyutlu varyans analizi (MANOVA) sonuçları Tablo 22’de verilmiştir.

Tablo 21. Bireylerin Cinsel Yönelimi ve Cinsiyetlerine Göre Aşırı İzin Verici/Sınırsız Anne ve Baba Tutumu Puanları ve Standart Sapmaları

Cinsel Yönelim	Cinsiyet	Aşırı İzin Verici/Sınırsız Anne Tutumu			Aşırı İzin Verici/Sınırsız Baba Tutumu		
		N	Ort.	S.s.	N	Ort.	S.s.
Heteroseksüel	Kadın	16	1.76	0.18	16	1.74	0.26
	Erkek	14	1.71	0.19	14	1.74	0.27
Eşcinsel	Kadın	16	1.76	0.18	16	2.56	0.26
	Erkek	14	1.76	0.19	14	2.19	0.27
Biseksüel	Kadın	20	2.23	0.16	20	2.28	0.23
	Erkek	10	1.98	0.23	10	2.42	0.33

Tablo 22. Bireylerin Cinsel Yönelimi ve Cinsiyetine Göre Aşırı İzin Verici/Sınırsız Anne ve Baba Tutumu puan ortalamalarına İlişkin MANOVA Sonuçları

Etki	λ	F	SD	SD Hata	P	η^2
Cinsel Yönelim	0.87	3.121	4	166	0.017	0.070
Cinsiyet	1.00	0.184	2	83	0.832	0.004
Cinsel Yönelim x Cinsiyet	0.96	0.757	4	166	0.555	0.018

Tablo 22’de görüldüğü gibi çok boyutlu varyans analizi sonucunda, bireylerin cinsel yönelimlerine göre ($\lambda=0.87$, $F=3.121$, $p<0.05$) Aşırı İzin Verici/Sınırsız Anne ve Baba Tutumu puan ortalamaları farklılaşmasına rağmen cinsiyet ve cinsel yönelim/cinsiyet etkileşimine göre Aşırı İzin Verici/Sınırsız Anne ve Baba Tutumu puan ortalamalarının farklılaşmadığı görülmektedir ($p>0.05$). Hangi bağımsız değişkenin çok değişkenli (*multivariate*) anlamlılığa katkı sağladığını belirlemek amacıyla yapılan analiz bulguları tablo23’te verilmiştir.

Tablo 23. Bireylerin Cinsel Yönelim, Cinsiyet ve Cinsel Yönelim/Cinsiyet Etkileşimine Göre Aşırı İzin Verici/Sınırsız Anne ve Baba Tutumu Puanlarına Uygulanan Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Bağımlı Değişkenler	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Cinsel Yönelim	Aşırı İzin Verici/Sınırsız Anne Tutumu	2.331	2	1.165	2.217	0.115	-
	Aşırı İzin Verici/Sınırsız Baba Tutumu	7.603	2	3.801	3.595	0.032	E>H
Cinsiyet	Aşırı İzin Verici/Sınırsız Anne Tutumu	0.196	1	0.196	0.373	0.543	-
	Aşırı İzin Verici/Sınırsız Baba Tutumu	0.129	1	0.129	0.122	0.728	-
Cinsel Yönelim x Cinsiyet	Aşırı İzin Verici/Sınırsız Anne Tutumu	0.230	2	0.115	0.219	0.804	-
	Aşırı İzin Verici/Sınırsız Baba Tutumu	1.010	2	0.505	0.477	0.622	-
Hata	Aşırı İzin Verici/Sınırsız Anne Tutumu	44.156	84	0.526			
	Aşırı İzin Verici/Sınırsız Baba Tutumu	88.830	84	1.058			
Toplam	Aşırı İzin Verici/Sınırsız Anne Tutumu	366.278	90				
	Aşırı İzin Verici/Sınırsız Baba Tutumu	513.694	90				
Düzeltilmiş Toplam	Aşırı İzin Verici/Sınırsız Anne Tutumu	47.680	89				
	Aşırı İzin Verici/Sınırsız Baba Tutumu	97.669	89				

Tablo 23 incelendiğinde, bireylerin cinsel yönelimlerine göre Aşırı İzin Verici/Sınırsız Baba Tutumu alt ölçek puan ortalamalarının eşcinseller lehine farklılaştığı görülmektedir [$F_{(2-84)} = 3.595, p < 0.05$]. Buna karşın Aşırı İzin Verici/Sınırsız anne tutumu puan ortalamalarının cinsel yönelimlerine göre farklılaşmadığı görülmektedir [$F_{(2-84)} = 2.217, p > 0.05$]. Ortaya çıkan farkın kaynağı incelendiğinde, eşcinsellerin Aşırı İzin Verici/Sınırsız puanlarının ortalamasının heteroseksüellerin ortalamasından yüksek olduğu görülmektedir.

Diğer taraftan bireylerin cinsiyet ve cinsel yönelim x cinsiyet etkileşimine göre Aşırı İzin Verici/Sınırsız anne ve baba tutum puan ortalamalarının farklılaşmadığı görülmektedir.

4.14. Kötümser/Endişeli Alt Ölçek Puanlarının Bireylerin Cinsel Yönelim, Cinsiyet ve Cinsel Yönelim/Cinsiyetine Göre Farklaşp Farklaşmadığına İlişkin Bulgular

Bireylerin cinsel yönelimi ve cinsiyetlerine göre Aşırı Kötümser/Endişeli anne ve baba tutum puan ortalamaları ve standart sapmaları Tablo 24'te, çok boyutlu varyans analizi (MANOVA) sonuçları Tablo 25'te verilmiştir.

Tablo 24. Bireylerin Cinsel Yönelimi ve Cinsiyetlerine Göre Kötümser/Endişeli Anne ve Baba Tutumu Puanları ve Standart Sapmaları

Cinsel Yönelim	Cinsiyet	Kötümser/Endişeli Anne Tutumu			Kötümser/Endişeli Baba Tutumu		
		N	Ort.	S.s.	N	Ort.	S.s.
Heteroseksüel	Kadın	16	2.48	0.29	16	2.29	0.36
	Erkek	14	2.36	0.31	14	2.71	0.39
Eşcinsel	Kadın	16	3.19	0.29	16	3.10	0.36
	Erkek	14	2.98	0.31	14	3.19	0.39
Biseksüel	Kadın	20	2.80	0.26	20	3.03	0.32
	Erkek	10	2.27	0.37	10	2.90	0.46

Tablo 25. Bireylerin Cinsel Yönelimi ve Cinsiyetine Göre Kötümser/Endişeli Anne ve Baba Tutumu puan ortalamalarına İlişkin MANOVA Sonuçları

Etki	λ	F	SD	SD Hata	p	η^2
Cinsel Yönelim	0.92	1.673	4	166	0.159	0.039
Cinsiyet	0.97	1.281	2	83	0.283	0.030
Cinsel Yönelim x Cinsiyet	0.99	0.182	4	166	0.948	0.004

Tablo 25’de görüldüğü gibi çok boyutlu varyans analizi sonucunda, bireylerin cinsel yönelimlerine göre cinsiyet ve cinsel yönelimxcinsiyet etkileşimine göre Kötümser/Endişeli Anne ve Baba Tutumu puan ortalamalarının farklılaşmadığı görülmektedir ($p>0.05$).

4.15. Cezalandırıcı Alt Ölçek Puanlarının Bireylerin Cinsel Yönelim, Cinsiyet ve Cinsel Yönelim/Cinsiyetine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bulgular

Bireylerin cinsel yönelimi ve cinsiyetlerine göre Aşırı Kötümser/Endişeli anne ve baba tutum puan ortalamaları ve standart sapmaları Tablo 26’da, çok boyutlu varyans analizi (MANOVA) sonuçları Tablo 27’de verilmiştir.

Tablo 26. Bireylerin Cinsel Yönelimi ve Cinsiyetlerine Göre Cezalandırıcı Anne ve Baba Tutumu Puanları ve Standart Sapmaları

Cinsel Yönelim	Cinsiyet	Cezalandırıcı Anne Tutumu			Cezalandırıcı Baba Tutumu		
		N	Ort.	S.s.	N	Ort.	S.s.
Heteroseksüel	Kadın	16	2.67	0.29	16	2.70	0.31
	Erkek	14	2.45	0.31	14	2.79	0.33
Eşcinsel	Kadın	16	3.16	0.29	16	3.61	0.31
	Erkek	14	3.16	0.31	14	3.46	0.33
Biseksüel	Kadın	20	3.06	0.26	20	2.96	0.28
	Erkek	10	2.68	0.37	10	3.08	0.40

Tablo 27. Bireylerin Cinsel Yönelimi ve Cinsiyetine Göre Cezalandırıcı Anne ve Baba Tutumu puan ortalamalarına İlişkin MANOVA Sonuçları

Etki	λ	F	SD	SD Hata	p	η^2
Cinsel Yönelim	0.91	2.003	4	166	0.096	0.046
Cinsiyet	0.99	0.348	2	83	0.707	0.008
Cinsel Yönelim x Cinsiyet	0.99	0.182	4	166	0.948	0.004

Tablo 27’de görüldüğü gibi çok boyutlu varyans analizi sonucunda, bireylerin cinsel yönelimlerine göre cinsiyet ve cinsel yönelimxcinsiyet etkileşimine göre Cezalandırıcı Anne ve Baba Tutumu puan ortalamalarının farklılaşmadığı görülmektedir ($p>0.05$).

4.16. Değişime Kapalı/Duyguları Bastıran Alt Ölçek Puanlarının Bireylerin Cinsel Yönelim, Cinsiyet ve Cinsel Yönelim/Cinsiyetine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bulgular

Bireylerin cinsel yönelimi ve cinsiyetlerine göre Aşırı Kötümser/Endişeli anne ve baba tutum puan ortalamaları ve standart sapmaları Tablo 28’de, çok boyutlu varyans analizi (MANOVA) sonuçları Tablo 29’da verilmiştir.

Tablo 28. Bireylerin Cinsel Yönelimi ve Cinsiyetlerine Göre Değişime Kapalı/Duyguları Bastıran Anne ve Baba Tutumu Puanları ve Standart Sapmaları

Cinsel Yönelim	Cinsiyet	Değişime Kapalı/Duyguları Bastıran Anne Tutumu			Değişime Kapalı/Duyguları Bastıran Baba Tutumu		
		N	Ort.	S.s.	N	Ort.	S.s.
Heteroseksüel	Kadın	16	2.73	0.31	16	3.19	0.32
	Erkek	14	2.43	0.33	14	3.10	0.34
Eşcinsel	Kadın	16	3.27	0.31	16	3.48	0.32
	Erkek	14	2.76	0.33	14	3.76	0.34
Biseksüel	Kadın	20	2.85	0.28	20	3.83	0.29
	Erkek	10	2.83	0.39	10	3.07	0.40

Tablo 29. Bireylerin Cinsel Yönelimi ve Cinsiyetine Göre Değişime Kapalı/Duyguları Bastıran Anne ve Baba Tutumu puan ortalamalarına İlişkin MANOVA Sonuçları

Etki	λ	F	SD	SD Hata	p	η^2
Cinsel Yönelim	0.97	0.672	4	166	0.613	0.016
Cinsiyet	0.99	0.557	2	83	0.575	0.013
Cinsel Yönelim x Cinsiyet	0.94	1.321	4	166	0.264	0.031

Tablo 29’da görüldüğü gibi çok boyutlu varyans analizi sonucunda, bireylerin cinsel yönelimlerine göre cinsiyet ve cinsel yönelim/cinsiyet etkileşimine göre Değişime Kapalı/Duyguları Bastıran Anne ve Baba Tutumu puan ortalamalarının farklılaşmadığı görülmektedir ($p>0.05$).

4.17. YEBÖ Anne Alt Ölçekleri Puan Ortalamalarının Cinsel Yönelim Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Katılımcıların YEBÖ Anne alt ölçekleri puan ortalamalarının cinsel yönelim değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini sınamak amacıyla Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) yapılmıştır. Yapılan analiz sonuçları Tablo 30'da verilmiştir.

Tablo 30. Katılımcıların YEBÖ Anne Alt Ölçekleri Puan Ortalamalarının Cinsel Yönelim Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Sonuçları

Anne Tutumu	Grup	N	Ort	S.s.	F	p	η^2	Fark
Kuralcı /Kalıplayıcı	Heteroseksüel	30	2.74	1.07	1.057	0.352	0.024	-
	Eşcinsel	30	3.18	1.22				
	Biseksüel	30	3.01	1.28				
Küçümseyici /Kusur Bulucu	Heteroseksüel	30	1.59	0.84	2.571	0.082	0.056	-
	Eşcinsel	30	2.00	1.22				
	Biseksüel	30	2.24	1.29				
Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı	Heteroseksüel	30	2.13	1.09	1.115	0.333	0.025	-
	Eşcinsel	30	2.58	1.38				
	Biseksüel	30	2.53	1.29				
Sömürücü/ İstismar Edici	Heteroseksüel	30	1.07	0.22	1.929	0.151	0.042	-
	Eşcinsel	30	1.21	0.31				
	Biseksüel	30	1.18	0.35				
Aşırı Koruyucu/Evhamlı	Heteroseksüel	30	3.34	0.94	0.434	0.649	0.010	-
	Eşcinsel	30	3.56	1.08				
	Biseksüel	30	3.51	0.89				
Koşullu/Başarı Odaklı	Heteroseksüel	30	3.33	1.23	0.907	0.407	0.020	-
	Eşcinsel	30	3.72	1.15				
	Biseksüel	30	3.66	1.21				
Aşırı İzin Verici/ Sınırsız	Heteroseksüel	30	1.74	0.64	3.045	0.053	0.065	-
	Eşcinsel	30	1.76	0.66				
	Biseksüel	30	2.14	0.83				
Kötümser /Endişeli	Heteroseksüel	30	2.42	1.23	2.591	0.081	0.056	-
	Eşcinsel	30	3.09	1.28				
	Biseksüel	30	2.62	0.96				
Cezalandırıcı	Heteroseksüel	30	2.57	1.25	1.985	0.144	0.044	-
	Eşcinsel	30	3.16	1.16				
	Biseksüel	30	2.93	1.06				
Değişime Kapalı/ Duygularını Bastıran	Heteroseksüel	30	2.59	1.16	1.001	0.372	0.022	-
	Eşcinsel	30	3.03	1.40				
	Biseksüel	30	2.84	1.08				

Yapılan Tek Yönlü Varyans (ANOVA) analizi sonuçlarına göre; cinsel yönelim değişkenine göre katılımcıların YEÖ anne ile alt boyutları puan ortalamaları arasında farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$).

4.18. YEBÖ Baba Alt Ölçekleri Puan Ortalamalarının Cinsel Yönelim Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Katılımcıların YEBÖ Baba alt ölçekleri puan ortalamalarının cinsel yönelim değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini sınamak amacıyla Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) yapılmıştır. Yapılan analiz sonuçları Tablo 31’de verilmiştir.

Tablo 31. Katılımcıların YEBÖ Baba Alt Ölçekleri Puan Ortalamalarının Cinsel Yönelim Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Sonuçları

Baba Tutumu	Grup	N	Ort	S.s.	F	p	η^2	Fark
Kuralcı /Kalıplayıcı	A. Heteroseksüel	30	3.11	1.18	0.209	0.812	0.005	-
	B. Eşcinsel	30	3.32	1.23				
	C. Biseksüel	30	3.25	1.35				
Küçümseyici /Kusur Bulucu	A. Heteroseksüel	30	1.67	0.85	5.190	0.007	0.107	B>A
	B. Eşcinsel	30	2.73	1.44				
	C. Biseksüel	30	2.31	1.46				
Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı	A. Heteroseksüel	30	2.53	1.13	10,69	0.000	0.197	B>A C>A
	B. Eşcinsel	30	4.06	1.34				
	C. Biseksüel	30	3.55	1.41				
Sömürücü/ İstismar Edici	A. Heteroseksüel	30	1.25	0.63	3.021	0.054	0.065	-
	B. Eşcinsel	30	1.82	1.16				
	C. Biseksüel	30	1.64	0.90				
Aşırı Koruyucu/Evhamlı	A. Heteroseksüel	30	3.06	0.97	1.500	0.229	0.033	-
	B. Eşcinsel	30	2.69	0.94				
	C. Biseksüel	30	3.06	0.99				
Koşullu/Başarı Odaklı	A. Heteroseksüel	30	3.67	1.29	1.299	0.278	0.029	-
	B. Eşcinsel	30	3.67	1.32				
	C. Biseksüel	30	3.21	1.21				
Aşırı İzin Verici/ Sınırsız	A. Heteroseksüel	30	1.74	0.68	3.708	0.028	0.079	B>A
	B. Eşcinsel	30	2.39	1.26				
	C. Biseksüel	30	2.32	1.03				
Kötümser /Endişeli	A. Heteroseksüel	30	2.49	1.34	1.727	0.184	0.038	-
	B. Eşcinsel	30	3.14	1.42				
	C. Biseksüel	30	2.99	1.52				
Cezalandırıcı	A. Heteroseksüel	30	2.74	1.06	3.291	0.042	0.070	B>A
	B. Eşcinsel	30	3.54	1.28				
	C. Biseksüel	30	3.00	1.34				
Değişime Kapalı/ Duygularını Bastıran	A. Heteroseksüel	30	3.14	1.26	1.250	0.292	0.028	-
	B. Eşcinsel	30	3.61	1.24				
	C. Biseksüel	30	3.58	1.32				

Yapılan analiz sonuçlarına göre; katılımcıların YEBÖ baba tutumlarını ölçen alt boyutlarından Küçümseyici/Kusur Bulucu puan ortalamaları katılımcıların cinsel yönelimine göre farklılık göstermektedir [F(2,89)=5.190, p=0.007, $\eta^2=0.107$]. Farklılıkların hangi ikili

gruplardan kaynaklandığını gösteren çoklu karşılaştırma Tukey testi sonuçlarına göre; kendilerini eşcinsel olarak tanımlayan katılımcıların ($\bar{x}=2.73$, S.S.=1.44) Küçümseyici/Kusur Bulucu alt ölçeği puan ortalamaları kendisini heteroseksüel olarak tanımlayan katılımcıların ($\bar{x}=1.67$, S.S.=0.85) puan ortalamalarından yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların YEBÖ baba tutumlarını ölçen alt boyutlarından Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakma puan ortalamaları katılımcıların cinsel yönelimine farklılık göstermektedir [F(2,89)=10.692, p=0.000, $\eta^2=0.197$]. Farklılıkların hangi ikili gruplardan kaynaklandığını gösteren çoklu karşılaştırma Tukey testi sonuçlarına göre; kendilerini eşcinsel ($\bar{x}=4.06$, S.S.=1.34) ya da biseksüel ($\bar{x}=3.55$, S.S.=1.41) olarak tanımlayan katılımcıların Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı alt ölçeği puan ortalamaları kendilerini heteroseksüel olarak tanımlayan katılımcıların ($\bar{x}=2.53$, S.S.=1.13) puan ortalamalarından yüksek bulunmuştur.

Bunun yanında, katılımcıların YEBÖ baba tutumlarını ölçen alt boyutlarından Aşırı İzin Verici/Sınırsız puan ortalamaları katılımcıların cinsel yönelimine göre farklılık göstermektedir [F(2,89)=3.708, p=0.028, $\eta^2=0.079$]. Farklılıkların hangi ikili gruplardan kaynaklandığını gösteren çoklu karşılaştırma Tukey testi sonuçlarına göre; kendilerini eşcinsel olarak tanımlayan katılımcıların ($\bar{x}=2.39$, S.S.=1.26) Aşırı İzin Verici/Sınırsız alt ölçeği puan ortalamaları kendilerini heteroseksüel olarak tanımlayan katılımcıların ($\bar{x}=1.74$, S.S.=0.68) puan ortalamalarından yüksek bulunmuştur.

Son olarak, katılımcıların YEBÖ baba tutumlarını ölçen alt boyutlarından Cezalandırıcı puan ortalamaları katılımcıların cinsel yönelimine göre farklılık göstermektedir [F(2,89)=3.291, p=0.042, $\eta^2=0.070$]. Farklılıkların hangi ikili gruplardan kaynaklandığını gösteren çoklu karşılaştırma Tukey testi sonuçlarına göre; kendilerini eşcinsel olarak tanımlayan katılımcıların ($\bar{x}=3.54$, S.S.=1.28) Cezalandırıcı alt ölçeği puan ortalamaları kendilerini heteroseksüel olarak tanımlayan katılımcıların ($\bar{x}=2.74$, S.S.=1.06) puan ortalamalarından yüksek bulunmuştur.

Ancak çalışmaya katılan katılımcıların Kuralcı/Kalıplayıcı, Sömürücü/İstismar Edici, Aşırı Koruyucu/Evhamlı, Koşullu Başarı Odaklı, Kötümser/Endişeli ve Değişime Kapalı/Duygularını Bastıran alt ölçekleri puan ortalamaları cinsel yönelim değişkenine göre farklılık göstermediği bulunmuştur.

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada 30 eşcinsel, 30 heteroseksüel ve 30 biseksüel birey algılanan ebeveyn tutumları açısından karşılaştırılmıştır. Bu çalışmanın amacı, cinsel yönelime göre aile tutumlarının nasıl değiştiğini araştırmaktır. Araştırma bu anlamda, cinsel yönelim ve ebeveyn tutumları arasında neden–sonuç ilişkisi kurmamaktadır.

5.1. Cinsel Yönelim, Cinsiyet ve Cinsiyet x Cinsel Yönelim Etkileşimi ile Algılanan Anne Tutumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Bu araştırmada katılımcıların cinsel yönelim, cinsiyet ve cinsel yönelim/cinsiyet etkileşimine göre hiçbir anne tutumu alt ölçek puan ortalamaları arasında fark bulunmamıştır. Eşcinsel ve biseksüel bireylerin algılanan anne ilişkisi ve tutumunun incelendiği araştırmaların bulguları anlamsal açıdan; Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı, Aşırı Koruyucu/Evhamlı, Kuralcı/Kalıplayıcı ve Kötümser/Endişeli başlıkları altında tartışılmıştır. Literatürde Küçümseyici/Kusur Bulucu, Sömürücü/İstismar Edici, Koşullu/Başarı Odaklı, Aşırı İzin Verici/Sınırsız, Cezalandırıcı ve Değişime Kapalı/Duyguları Bastıran başlıkları altında incelenebilecek cinsel yönelim ve anne tutumu ile ilgili bulgulara rastlanılmamıştır.

Bu çalışmada, katılımcıların Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı anne tutumu ortalamaları arasında fark bulunmamaktadır. Her üç grubun da annelerini duygusal bakımdan yoksun bırakıcı algılamadığı görülmektedir. Eşcinsel erkeklerin anne ilişkisinin incelendiği bazı araştırmalarda; eşcinsel erkeklerin anne-oğul ilişkisi sıcak ve yakın bulunmuştur (Alanko ve ark.,2009; Evans, 1969; Freund ve Blanchard, 1983; Phelan, 1996; Thompson ve ark.,1973; Zuger 1980). Bazı araştırmalarda ise eşcinsel erkeklerin anne ilişkileri zayıf, soğuk veya mesafeli bulunmuştur (İbrahim, 1976; Milic ve Crowne, 1986; Siegelman, 1974b). Eşcinsel kadınların anne ilişkisi algılarının incelendiği araştırmalarda, eşcinsel kadınların anneleriyle ilişkisinin soğuk ve mesafeli olduğu bulunmuştur (İbrahim, 1976; Kenyon, 1968; Siegelman, 1974a; Thomson ve ark., 1973; Whitam ve ark., 1996). Eşcinsel erkeklerin annelerini yakın ve sıcak buldukları araştırma sonuçları, yapılan bu araştırmanın sonuçlarını kısmen desteklemektedir. Ancak eşcinsel erkeklerin ve kadınların annelerini uzak ve mesafeli algıladıkları araştırma bulguları bu araştırmanın bulgularını desteklememektedir. Literatürde bu başlık altında incelenebilecek biseksüel bireylerin anne tutumu algısı ile ilgili araştırma bulgusuna rastlanılmamıştır.

Yapılan bu araştırmanın sonuçlarına göre; katılımcıların Aşırı Koruyucu/Evhamlı anne tutumu puanları arasında fark bulunmamıştır. Her üç grup da annelerini aşırı koruyucu veya evhamlı algılamamaktadır. Bu konuyla alakalı yapılan araştırmalara bakıldığında biseksüel bireylerin dahil edildiği bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Alanko ve ark. (2009), çalışmasında aşırı koruyucu anne tutumunun hem erkeklerde hem kadınlarda karşı cinse özgü davranma ile pozitif ilişkili olduğu bulunmuştur. Yapılan bazı araştırmalarda eşcinsel kadınlar ve erkekler annelerini heteroseksüel kadın ve erkeklere göre daha aşırı koruyucu veya aşırı ilgili olarak ifade etmişlerdir (Alanko ve ark., 2009; Bieber ve ark., 1962; West, 1959). Sadece eşcinsel erkeklerle yapılan bazı araştırmalarda erkek eşcinsellerin annelerini aşırı koruyucu olarak ifade ettikleri bulunmuştur (Bene, 1965; Nash ve Hayes, 1965; Zuger, 1980). Bene'nin (1965) çalışmasında aynı zamanda eşcinsel erkekler kardeşlerine göre annelerini daha aşırı koruyucu algılamaktadır.

Bu çalışmanın bulgularına göre katılımcıların Kuralcı/Kalıplayıcı anne tutumu puan ortalamaları arasında fark bulunmamıştır. Literatür incelendiğinde doğrudan kuralcı-kalıplayıcı tutum ifadelerini karşılayabilecek cinsel yönelim ile ilgili çalışma bulgularına rastlanılmamıştır. “Baskın” ebeveyn algısı ile ilgili bulguların anlamsal açıdan dolaylı olarak kuralcı-kalıplayıcı ebeveyn tutumu ile ilgili olduğu düşünülmüş ve bu başlık altında incelenmiştir. Eşcinsel kadınların annelerini babalarına göre daha “baskın” algıladıkları çalışmalar mevcuttur (Kaye ve ark., 1967; Newcomb, 1985). Koenig'in (1979) çalışmasında ise erkek eşcinseller annelerini babalarına göre daha baskın ifade etmişlerdir.

Yapılan bu çalışmanın bulgularına göre; katılımcıların Kötümser/Endişeli anne tutumu puan ortalamaları arasında fark bulunmamıştır. Nash ve Hayes'in (1965) çalışmalarında ise erkek eşcinseller annelerini daha endişeli ifade etmişlerdir. Bu konuyla ilgili biseksüel bireyler ve kadın eşcinsellerin anne algılarını içeren araştırma bulgusuna rastlanılmamıştır.

Özetle, konuyla ilgili alanyazın incelendiğinde Duygusal Açıdan/Yoksun Bırakıcı anne tutumu ile ilgili eşcinsel erkeklerin algıları kimi çalışmada olumlu kimi çalışmada olumsuzdur. Eşcinsel kadınların ise olumlu anne ilişkisi bildirdiği bir çalışma bulgusuna rastlanılmamıştır. Yapılan bu çalışmanın bulgusuna göre ise eşcinsel, biseksüel ve heteroseksüel bireyler anlamlı olarak annelerini Duygusal Açıdan Yoksun Bırakıcı olarak algılamamaktadır. Türkiye'deki eşcinsel ve biseksüel bireylerin annelerine cinsel yönelimleriyle ilgili açılmakta zorluk yaşadıkları ve cinsel yönelimlerini gizledikleri bilinmektedir (Kabacaoğlu, 2015). Bu sebeple Türkiye'de yaşayan eşcinsel ve biseksüel

bireyler doğrudan cinsel yönelimlerine yönelik anneleri tarafından olumsuz bir tutuma maruz kalmıyor olabilirler. Annelerin çocuklarındaki cinsiyet rolü uyumsuzluğuna babalar kadar olumsuz tepki vermemeleri eşcinsel ve biseksüel bireylerin anneleriyle ilgili olumlu algılara sahip olmalarını sağlıyor olabilir. Yurt dışında yapılan çalışmalar Aşırı Koruyucu/Evhamlı anne tutumu algısının eşcinsel bireyler lehine anlamlı olarak daha yüksek olduğunu göstermiştir. Bu çalışmada ise üç grubun da annesini aşırı koruyucu algılamadığı bulunmuştur. Kuralcı/Kalıplayıcı ve Kötümser/Endişeli anne tutumu algısının cinsel yönelime göre karşılaştırıldığı çok az çalışmaya rastlanılmıştır.

5.2. Cinsel Yönelim, Cinsiyet ve Cinsiyet /Cinsel Yönelim Etkileşimi ile Algılanan Baba Tutumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Bu araştırmanın bulgularına göre eşcinsel, biseksüel ve heteroseksüel katılımcıların Küçümseyici/Kusur Bulucu, Duygusal Açından Yoksun Bırakıcı, Aşırı İzin Verici/Sınırsız ve Cezalandırıcı baba tutumu puanları arasında farklar gözlenmiştir. Bu başlıklar altında incelenebilecek literatür bulguları bu bölümde tartışılmıştır. Katılımcıların Kuralcı/Kalıplayıcı, Sömürücü/İstismar Edici, Aşırı Koruyucu/Evhamlı, Koşullu/Başarı Odaklı, Kötümser/Endişeli ve Değişime Kapalı/Duygularını Bastıran baba tutumu puanları arasında fark bulunmamıştır.

Kendisini eşcinsel olarak ifade eden katılımcıların Küçümseyici/Kusur Bulucu baba tutumu puan ortalamaları, kendisini heteroseksüel olarak ifade eden bireylerin puan ortalamalarından daha yüksek bulunmuştur. YEBÖ Küçümseyici/Kusur Bulucu ebeveyn ifadeleri; “Kardeş (ler)imi bana tercih etti”, “Beni çok eleştirdi”, “Bana kendimi sevmeye layık olmayan veya dışlanmış biri gibi hissettirdi”, “Bana hep bende yanlış bir şey varmış gibi davrandı” , “Önemli konularda kendimden utanmama neden oldu”, “Bana salakmışım veya beceriksizmişim gibi davrandı”, “ Hayatta başarısız olacağıma inandı”, “Benim fikrim ya da isteklerim önemsizmiş gibi davrandı” ve “Benim ihtiyaçlarımı gözetmeden kendisi ne istiyorsa onu yaptı” şeklindedir.

Bu araştırmanın Küçümseyici/Kusur bulucu baba tutumu bulguları yurt dışında yapılan çalışmaları destekler niteliktedir. Yapılan çalışmalarda eşcinsel bireylerin babalarını daha reddedici algıladıkları bulunmuştur (Bieber ve ark.,) Eşcinsel erkeklerin baba algısının incelendiği araştırmalar eşcinsel erkeklerin babaları tarafından reddeditutuma maruz kaldıklarını göstermektedir (Evans, 1969; Nash ve Hayes, 1965; Phelan, 1996; Siegelman, 1974b;)

Araştırmanın diğer bir bulgusuna göre, Duygusal Açından Yoksun Bırakıcı baba tutumu puan ortalamaları kendisini eşcinsel ve biseksüel olarak tanımlayan bireylerin lehine istatistiksel olarak anlamlı ölçüde yüksek bulunmuştur. YEBÖ ölçeğinde Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı ebeveyn ifadeleri; “Beni sevdi ve bana özel birisi gibi davrandı”, “Bana vaktini ayırdı ve özen gösterdi”, “Bana yol gösterdi ve beni olumlu yönlendirdi”, “Beni dinledi, anladı ve duygularımızı karşılıklı paylaştık”, “Bana karşı sıcaktı ve şefkatliydi” şeklindedir. Bu faktördeki maddeler ters puanlanmıştır.

Eşcinsel bireylerin babalarıyla duygusal ilişkisini inceleyen araştırmaların bulguları ile bu araştırmanın eşcinsel bireylerle ilgili bulguları tutarlıdır. Biseksüel bireylerin baba algısının incelendiği bir araştırmaya rastlanılmamıştır. Eşcinsel erkeklerin baba-oğul ilişkisine odaklanan araştırma sonuçlarına göre, eşcinsel erkekler babalarını heteroseksüel erkeklere göre daha soğuk ve mesafeli algılamaktadır. (Alanko ve ark.,2009; Bene, 1965;Evans, 1969; Freund ve Blanchard, 1983; Milic ve Crowne, 1986; O’connor, 1964; Phelan, 1996; Thompson ve ark., 1973; West, 1959; Zuger, 1980). Eşcinsel kadınların baba algıları ile ilgili yapılan araştırmalarda eşcinsel kadınların heteroseksüel kadınlara göre babalarıyla daha olumsuz ilişkileri olduğu bulunmuştur (Alanko ve ark., 2009; İbrahim, 1976; Kenyon, 1968; O’connor, 1964; Siegelman, 1974a; Thompson ve ark., 1973).

Araştırmanın diğer bir bulgusu, Aşırı İzin verici/Sınırsız baba tutumu puan ortalamalarının kendisini eşcinsel olarak tanımlayan bireylerin lehine istatistiksel olarak anlamlı ölçüde yüksek bulunmasıdır. YEBÖ Aşırı İzin Verici/Sınırsız ebeveyn ifadeleri; “Okulda başarılı olmam için gerekli disiplini bana kazandırmadı”, “Diğer insanlara karşı sorumluluklarımın olduğunu bana öğretmedi”, “Bana çok az disiplin veya terbiye verdi”, “Bana çok az kural koydu veya sorumluluk verdi”, “Aşırı sinirlenmeme ve kontrolü kaybetmeme izin verdi”, “ Disiplinsiz bir insandı” şeklindedir.

Literatürde doğrudan Aşırı İzin Verici/Sınırsız baba tutumuyla cinsel yönelim arasındaki ilişkiyi gösteren bir araştırma bulgusuna rastlanılmamıştır. Bu araştırmanın diğer iki bulgusuna göre; eşcinsel bireylerin babalarını Küçümseyici/Kusur Bulucu ve Duygusal Açından Yoksun Bırakıcı algıladıkları görülmektedir. Bu iki bulguyla anlamlı olarak eşcinsel bireyler babalarını daha umursamaz ve ilgisiz algılıyor olabilirler. Böyle bir durumda Aşırı İzin Verici/Sınırsız baba tutumu ifadelerini de işaretlemiş olabilirler.

Bu araştırmanın diğer bir bulgusuna göre kendisini eşcinsel olarak ifade eden katılımcıların Cezalandırıcı baba puan ortalamaları kendisini heteroseksüel olarak ifade eden

katılımcıların puan ortalamalarından anlamlı ölçüde yüksektir. YEBÖ Cezalandırıcı ebeveyn ifadeleri, “Kızgınlığını çok nadir belli ederdi”, “Yanlış bir şey yaptığımda beni cezalandırdığı olurdu”, “Yanlış yaptığımda bana aptal ya da salak gibi kelimelerle hitap ettiği olurdu”, “İşler kötü gittiğinde başkalarını suçlardı” şeklindedir.

Literatürde doğrudan Cezalandırıcı baba tutumu ile ilgili olabilecek cinsel yönelim ile ilgili araştırma bulgularına rastlanılmamıştır. Babalarını heteroseksüel bireylere göre daha reddedici, küçümseyici, umursamaz ve soğuk algılayan eşcinsel bireylerin Cezalandırıcı ebeveyn tutumu ifadelerini de işaretlemiş oldukları düşünülmektedir.

Bazı araştırmacılar babaların eşcinsel çocuklarına soğuk ve mesafeli davranmasını çocuğun eşcinsel olmasından ziyade karşı cinse özgü davranışlar göstermesi ile açıklamışlardır (Evans, 1969; Freund ve Blanchard, 1983; Harry, 1989). Zira ebeveyn tutumu eşcinsel yönelimin farkındalığından önce başlamaktadır ve çoğu anne-baba çocuğunun eşcinsel olduğunu bilmemektedir (Evans, 1969). Babalar, erkek çocuklarındaki feminen davranışlara tolerans göstermemektedir. (Bailey ve Zucker, 1995; Freund ve Blanchard, 1983). Eşcinselliğin ve cinsiyete uygun davranmamanın birlikte incelendiği çalışmalara bakıldığında, eşcinsel ve cinsiyetine özgü davranışlar göstermeyen bireyler, heteroseksüel bireylere göre daha olumsuz ebeveyn ilişkisi bildirmişlerdir. (D’augelli, Grossman ve Starks, 2008; Landolt, Bartholomew, Saffrey, Oram ve Perlman, 2004; Milic ve Crowne). Sandnabba ve Ahlberg’in (1999) çalışmasında katılımcılar “erkek gibi” davranan kız ya da “kız gibi” davranan erkek çocuğu ebeveyni olsalardı, kendilerini kötü hissedeceklerini bildirmişlerdir (Sandnabba ve Ahlberg, 1999). Sandnabba ve Ahlberg’e (1999) göre, ailelerin kadınsı davranan erkek çocuklarının davranışlarını onaylamama eğiliminin altında çocuklarının ilerde eşcinsel olacağı korkusu yatmaktadır.

Bazı çalışmalar ise reddedici baba tutumu ile aşırı ilgili-yakın anne tutumunun erkek eşcinselliği ile ilgili olabileceğini ileri sürmüştür (Bene, 1965; Bieber ve ark., 1962). Bazı çalışmalar ise baskın anne rolü ile zayıf baba figürünün erkek eşcinselliği ile ilgili olduğunu ileri sürmüştür (Koenig, 1979).

Literatüre bakıldığında, D’augelli ve ark. (1998), çalışmasında cinsel yönelimini açıklayan çocuklarına, babaların annelere göre daha reddedici yaklaştığını bulmuşlardır. Ayrıca yapılan çalışmalar babaların annelere göre çocuklarındaki cinsiyet rolü uyumsuzluğuna daha olumsuz tutum sergilediğini göstermektedir (Lytton ve Romney, 1991).Yapılan başka bir araştırmada “daha feminen” kadınların baba ilişkisinin “ daha az feminen” kadınlara göre

daha yakın olduğu bulunmuştur (Johnson ve ark., 1981). Nash ve Hayes (1965) çalışmasında Feminin davranış gösteren erkek eşcinsellerin maskülen davranış gösteren erkek eşcinsellere göre daha reddedici baba tutumu bildirdikleri bulunmuştur. Yapılan başka bir araştırmada, babaların 3-5 yaş arası hem kız hem erkek çocuklarının cinsiyete uygun oyuncak oynaması ve davranmalarını annelere oranla daha fazla teşvik ettikleri bulunmuştur (Langlois ve Downs, 1980). Babaların heteroseksüellik dışındaki cinsel yönelimlere ve cinsiyet rolü uyumsuzluğına tahammülünün daha az olması bu araştırmada baba lehine puan ortalamalarının yüksek çıkmasını açıklayabilir.

Yapılan bu araştırmada katılımcıların Kuralcı/Kalıplayıcı baba tutumu puanları arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Literatüre bakıldığında eşcinsel bireylerin baskıcı ve kalıplayıcı ebeveyn tutumu bildirdikleri araştırmalar mevcuttur (Alanko ve ark.,2009; Newcomb, 1985). Bir çalışmada babalar sevgi gösterme, saygı gösterme, koruma, öfkeyi ifade etmeye izin verme, bağımsızlığı teşvik etme davranış alanlarında eşcinsel kadınlardan daha az puan almışlardır. (Johnson ve ark., 1981). Carnelley ve ark., (2011), çocukluğunda bağımsızlığı teşvik eden ebeveynlerin eşcinsel ve biseksüel çocuklarına daha ılımlı yaklaştıklarını bulmuşlardır.

Bu çalışmada katılımcıların Sömürücü/İstismar Edici baba tutumu puan ortalamaları arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Literatüre bakıldığında eşcinsel ve biseksüel bireylerin çocukluk çağında ebeveynleri tarafından fiziksel ve duygusal istismara uğradığı ile ilgili araştırma bulguları mevcuttur (Corliss ve ark.,2002; Balsam ve ark., 2005; Harry, 1989; Trajen ve ark., 1999; Yüksel 2009). Bazı çalışmalarda çocukluk döneminde cinsel istismar yaşantısı ile eşcinsel cinsel yönelim arasında anlamlı ilişki bulunmuştur (Doll ve ark., 1992; Eskin ve ark., 2005; Myers, 1989 ve Watkins; Watkins ve Bentovim, 1992). D'augelli ve ark. (1998) çalışmasında, cinsel yönelimlerini ailelerine açıklayan eşcinsel ve biseksüel katılımcıların açıklamayanlara göre daha fazla tehdit, sözel ve fiziksel şiddet yaşadıkları bulunmuştur. Yurt içinde ve yurt dışında yapılan araştırmalar, bu araştırmanın Sömürücü/İstismar edici baba tutumu ile ilgili bulgularını desteklememektedir.

Yapılan bu araştırmanın başka bir bulgusuna göre, katılımcıların Değişime Kapalı/Duygularını Bastıran baba tutumu puanları arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Değişime Kapalı/Duygularını Bastıran ebeveyn tutumu ile ilgili olabilecek, Newman ve Muzzonigro (1993), yaptıkları araştırmada, ailede geleneksel değerlere vurgu arttıkça, eşcinsellere yönelik reddedici tutumun da arttığı sonucuna ulaşmışlardır. Kaye ve ark., (1967) çalışmasında eşcinsel kadınlar babalarını daha tutucu ifade etmişlerdir .

Özetle, eşcinsel bireylerin baba ilişkilerini inceleyen araştırmaların bulguları ile bu araştırmanın Küçümseyici/Kusur Bulucu, Duygusal Açıdan Yoksun Bırakıcı, Aşırı İzin Verici ve Cezalandırıcı baba tutumu ile ilgili bulguları birbirlerini destekler niteliktedir. Kuralcı/Kalıplayıcı, Sömürücü/İstismar Edici ve Değişime Kapalı/Duygularını Bastıran baba tutumları ile ilgili sayılabilecek bazı araştırmalarda eşcinsel bireylerin lehine anlamlı sonuçlar bulunmuştur. Aşırı Koruyucu/Evhamlı, Koşullu/Başarı Odaklı ve Kötümser/Endişeli baba tutumu ile cinsel yönelim ile ilgili bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu araştırmada eşcinsel bireylerin bazı baba tutumu algılarının diğer çalışmaların bulgularından farklı çıkması, babaların eşcinsel çocuklarınatutumlarının kültürden kültüre farklılık göstermesiyle açıklanabilir (Green, 2000).

5.3. Cinsel Yönelim ile Ruhsal Rahatsızlık Değişkeni Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Yapılan bu çalışmanın sonuçlarına göre, katılımcıların ruhsal rahatsızlıklarının olup olmamasına göre cinsel yönelimleri farklılık vardır. Yurt içinde ve yurt dışında eşcinsel ve biseksüel bireylerin psikolojik sağlıklarının incelendiği çalışmalar araştırmanın bu bulgusunu destekler niteliktedir. Yapılan araştırmalarda, eşcinsel ve biseksüel bireylerin birçok psikiyatrik sendrom bildirdikleri bulunmuştur (Alexander, 2002; Cochran, 2001; Fergusson ve ark., 2005; Fredriksen-Goldsen, 2007; Gilman ve ark., 2001; Sanford ve ark., 2001; Meyer, 2003). Türkiye’de ise Amanat’ın (2011) yaptığı çalışmada, eşcinsel erkeklerin heteroseksüel erkeklere oranla depresyon ve utanç düzeyleri daha yüksek bulunmuştur.

Eşcinsel ve biseksüel bireylerin daha fazla psikiyatrik sendrom bildirmelerinin nedeni aile ve çevre tarafından cinsel yönelimleri dolayısıyla damgalanmaları ve olumsuz tutuma maruz kalmaları olabilir (Fergusson ve ark., 1999; Garofalo ve ark, 1999; Russel, Driscoll ve Truong, 2002; Saewyc, Bearinger, Heinz, Blum ve Resnick, 1998, Sanford ve ark., 2007).

Eşcinsel ve biseksüel bireylerin yaşadığı psikolojik sıkıntıların başka bir nedeni içselleştirilmiş homofobi olabilir (Szymanski, Kashubeck-West ve Meyer, 2008; Williamson, 2000).Eşcinsel veya biseksüel bireylerin toplumun olumsuz kalıpyargılarını içselleştirmesi, içselleştirilmiş homofobi kavramı olarak adlandırılmaktadır (Cox, Dewaele, vanHoutte ve Vincke, 2010). Eşcinsel cinsel yönelim ve içselleştirilmiş homofobinin gelişimi bireyde çatışma yaratmaktadır (Allen ve Oleson, 1999). Yapılan çalışmalar içselleştirilmiş homofobisi olan eşcinsel ve biseksüel bireylerin daha fazla psikiyatrik sendrom bildirdiklerini göstermiştir (Newcomb ve Mutanski, 2010; Rosser, Bockting, Ross, Miner ve Coleman, 2008). Türkiye’de eşcinsel ve biseksüel erkeklerle yapılan çalışmada içselleştirilmiş

homofobinin depresyon ve anksiyete gibi psikolojik problemlerle ilgili olduğu bulunmuştur (Gençöz ve Yüksel, 2006; Yalçınoğlu, 2010).

Yapılan bir çalışmada, cinsiyet rolü uyumsuzluğunun erkek eşcinseller için psikolojik sıkıntılar ve sosyal uyum güçlüğü ile ilişkili olduğu bulunmuştur. (Skidmore, Linsenmeier ve Bailey, 2006).

Meyer'e göre (2003), eşcinsel bireylerin yaşadığı ruhsal sıkıntıların en büyük nedenlerinden biri cinsel yönelimlerini gizlemeleridir. Eşcinsel ve biseksüel bireyler, dışlanmaktan, saldırıya uğramaktan, işlerini kaybetmekten, suçluluk ve utanç hisleri yaşamaktan korktukları için cinsel yönelimlerini gizlemektedirler (Meyer, 2003).

Özetle, eşcinsel ve biseksüel bireylerin daha fazla psikiyatrik sendrom bildirmelerinin nedenleri arasında; aile ve toplum tarafından reddedilme, dışlanma gibi olumsuz tutumlara maruz kalmaları, içselleştirilmiş homofobiye sahip olmaları, cinsiyet rolü uyumsuzluğuna bağlı aldıkları tepkiler ve cinsel yönelimlerini gizlemek zorunda olmaları gösterilebilir.

5.4. Cinsel Yönelim ile İntihar Girişimi Değişkeni Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Yapılan bu çalışmada, katılımcıların intihar girişiminde bulunup bulunmamalarına göre cinsel yönelimleri arasında farklılık bulunmamıştır.

Literatüre bakıldığında ise cinsel yönelime göre intihar girişimi anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Yurt dışında yapılan çalışmalara göre eşcinsel ve biseksüel bireyler heteroseksüel bireylere göre daha fazla intihar davranışı ve girişimi bildirmektedir (Garofalo ve ark., ; Hatzenbuehler, 2011; Paul ve ark., 2002). Türkiye'de intihar düşüncesi ile cinsel yönelimin ilişkisinin incelendiği araştırmalar da yurt dışında yapılan çalışma bulgularını destekler niteliktedir (Baydar, 2015; Eskin ve ark.,2005)

Bu araştırmada sosyo–demografik bilgi formunda katılımcılara intihar girişiminde bulunup bulunmadıkları sorulmuştur ancak intihar düşüncesi sorulmamıştır. Katılımcılar intiharı düşünmüş ama gerçekleştirmemiş olabilirler. Katılımcıların yaşadığı psikolojik rahatsızlıklar intihar girişimini gerçekleştirecek seviyede ve türde olmayabilir. Bu çalışmaya katılan eşcinsel ve biseksüel bireylerin büyük çoğunluğunu LGBT derneklerine üye olan, LGBT ile ilgili farkındalık çalışmalarına katılan ve LGBT ile ilgili sosyal medya gruplarına üye olan kişiler oluşturmaktadır. Bu tarz eylemlere ve oluşumlara katılan eşcinsel ve biseksüel bireylerin kendileri ile barışık oldukları ve yaşama isteği ile dolu olabilecekleri düşünülmektedir. Bu sebeple yaşadıkları psikolojik problemler intihar girişimi ile sonuçlanmamış olabilir.

5.5. Cinsel Yönelim ile Çocukluk ya da Ergenlik Döneminde Travmatik Yaşantı Değişkeni Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Yapılan bu çalışmada, katılımcıların çocukluk ya da ergenlik döneminde travmatik yaşantılarına göre cinsel yönelimleri arasında fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Literatüre bakıldığında eşcinsel ve biseksüel bireylerin çocukluk çağında fiziksel, duygusal ve sözel istismar öyküsü bildirdikleri çalışmalar mevcuttur (Balsam ve ark., 2005; Corliss ve ark., 2002). Türkiye’de yapılan bir çalışmada, erkeklerde çocukluk çağı cinsel istismarına maruz kalma ile eşcinsel cinsel yönelim arasında ilişki bulunmuştur (Eskin ve ark.,2005).

Eşcinsel ve heteroseksüel kadınların çeşitli değişkenler üzerinden karşılaştırıldığı bir araştırmanın bulgusuna göre, cinsel istismar öyküsü bildirme cinsel yönelime göre farklılaşmamaktadır (Griffith, Myers, Cusick ve Tankersley, 1989).

Bu çalışmada sosyo-demografik bilgi formunda katılımcıların ergenlik veya çocukluk yıllarında travmatik yaşantı yaşayıp yaşamadıkları sorulmuş ancak travmanın türü ile ilgili bilgi verilmemiştir. Evet cevabını veren katılımcılardan açıklama yapmaları istenmiştir. Katılımcılar sözel, duygusal ya da fiziksel istismarı travmatik yaşantı olarak değerlendirmemiş olabilirler. Cinsel istismar ile cinsel yönelim arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmaların sonuçları tutarlı değildir. Bu çalışmada katılımcılar cinsel istismar öyküsü bildirmemişlerdir.

5.6. Cinsel Yönelim ile “Eşcinsellik Sizce Nedir?” Sorusuna Verilen Cevaplar Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Yapılan bu çalışmada, katılımcıların eşcinselliği nasıl tanımladıklarına göre cinsel yönelimleri arasında farklılık bulunmuştur. Heteroseksüel katılımcıların % 33.3 ‘ü eşcinselliğin doğal bir yönelim olduğunu ,% 40’ı tercih olduğunu, %16.7 ‘si ise hastalık olduğunu düşünmektedir. Eşcinsel bireylerin ise % 96.7’si, biseksüel bireylerin de % 93.3’ü eşcinselliğin doğal bir yönelim olduğunu düşünmektedir.

Araştırmanın bu bulgusu heteroseksüel bireylerin eşcinsel ve biseksüel bireylerden ne ölçüde farklı düşündüğünü göstermektedir. Türkiye’de genel olarak eşcinsellik kabul edilemez bir durum veya hastalık olarak görülmektedir (Sakallı ve Uğurlu, 2001).

Cinsel yönelim ile ilgili yanlış inançlar ve kalıp yargılar eşcinsel ve biseksüel bireylerin kendilik kabulünü zorlaştırmaktadır (Savcı, 2015). Heteroseksüel bireylerin cinsel yönelimlerle ilgili doğru inanç ve bilgilere sahip olması, eşcinsel ve biseksüel bireylerin daha

fazla kendini kabul etmelerini ve daha az psikolojik problemler yaşamalarını sağlayacağı düşünülmektedir.

5.7. Sonuç ve Öneriler

Küçük yaşlardan itibaren LGBT bireylerin gerek aileleri gerek sosyal çevreleri tarafından olumsuz tutumlara maruz kalmaları psikolojik iyilik hallerini önemli ölçüde etkilemektedir (Uluyol, 2016). Eşcinsel bireylerin yaşadıkları psikolojik sıkıntıların kaynağının çocukluk yıllarındaki olumsuz aile ilişkileri olduğu düşünülmektedir (Evans, 1969). Eşcinsel ve biseksüel bireylerin aile ortamında yaşadığı olumsuz tutumlar, bu bireylerin psikolojik rahatsızlık yaşama, intihar davranışı bildirme ve sokakta yaşama ihtimallerini artırmaktadır (Göregenli, 2009). Aileleri tarafından reddedilen eşcinsel ergenler, evden kaçma, çok partnerli gelişigüzel cinsel ilişkiler yaşama gibi riskli davranışlar geliştirebilmektedir (Balsam ve ark. 2005). Ailesinden yeterince kabul ve destek alamayan LGB bireyleri daha fazla madde kullanımı, intihar düşüncesi ve depresyon bildirmektedir (Needham ve Austin, 2010). LGBT bireylerin ailelerinden ve yakın çevrelerinden tarafından kabul edilmeleri ve sosyal destek almaları; depresyon, madde bağımlılığı, intihar düşüncesi ve girişimi riskini azaltmaktadır (Ryan, Russel, Huebner, Diaz ve Sanchez, 2010).

Yapılan araştırmalarda ailelerine açılabilen eşcinsel biseksüel bireylerin ailelerini daha kabul edici algıladıkları bulunmuştur (Carnelley ve ark., 2011). Anneleriyle güven dolu ilişkileri olan eşcinsel ve biseksüel bireyler annelerine cinsel yönelimlerini açıklayabilmektedirler (Boon ve Miller, 1999). Aileleriyle açık iletişim kuran eşcinsel ve biseksüel bireylerin ailelerine cinsel yönelimlerini açıklama durumu, aileleriyle kapalı iletişim kuran eşcinsel ve biseksüel bireylere göre daha olasıdır (Green, 2000).

Eşcinsel ve biseksüel bireylerin iyilik hallerinin artırılmasında ve yaşadıkları olumsuz tutumun azaltılmasında eğitimcilere ve ruh sağlığı çalışanlarına önemli görevler düşmektedir (Kabacaoğlu, 2015). Ailelerin cinsel yönelim, cinsiyet ve cinsellik konularında eğitilmeleri gerekmektedir (Küçükkaraca, 2003).

KAYNAKÇA

- Açıkgöz, E. ve Saltan, E. (2011). Üniversitede queer çalışmalarına doğru: toplumsal cinsiyet ve queer çalışmaları sertifika programı, LGBTT aktivizmi- queer akademi ilişkisi ve olası söylemsel gerilimler üzerine. *Heteroseksizme karşı gökkuşağı antihomofobi 3*. Ankara: KAOS GL Yayınları. 20 Temmuz 2018,
<http://www.kaosgldernegei.org/resim/kutuphane/dl/antihomofobikitabi3.pdf>
- Aksoy, U. M. (2009). Psikanaliz'in eşcinselliğe yönelik tutumuna tarihsel bir bakış. *New Symposium Journal*, 47 (2), 60-63.
- Alanko, K., Santtila, P., Witting, K., Varjonen, M., Jern, P., Johansson, A., Pahlen, B., & Sandnabba, N.K. (2009). Psychiatric symptoms and same-sex sexual attraction and behavior in light of childhood gender atypical behavior and parental relationships. *Journal of Sex Research*, 46 (5), 494-504.
- Alexander, C. J. (2002). Homosexuality and risk for psychiatric disorders. *Journal of Gay & Lesbian Social Services*, 14 (3), 103-107.
- Allen, D.J., & Oleson, T. (1999). Shame and internalized homophobia in gay men. *Journal of Homosexuality*, 37 (3), 33-43.
- Allen, L.S., & Gorski, R.A. (1992). Sexual orientation and the size of anterior commissure in the human brain. *Proceeding of the National Academy of Sciences*, 89, 7199-7202.
- Amanat, Ç. (2011). *Erkek homoseksüel ve heteroseksüellerde depresyon ve suçluluk-utanç düzeylerinin cinsiyet rolüne göre karşılaştırılması*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Amerikan Psikiyatri Birliği, Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal Elkitabı, Beşinci Baskı (DSM 5), Tanı Ölçütleri Başvuru El Kitabı'ndan, çev. Köroğlu E, Hekimler Yayın Birliği, Ankara, 2014.
- Anderssen, N., Amlie, C., & Ytterøy, E.A. (2002). Outcomes for children with lesbian or gay parents. a review of studies from 1978 to 2000. *Scandinavian Journal of Psychology*, 43, 335-351.
- Bailey, J.M., & Pillard, R.C. (1991). A genetic study of male sexual orientation. *Arch. Gen. Psychiatry*, 48, 1089-1096.

- Bailey, J.M., Pillard, R.C., Neale, M.C., & Agyei, Y.(1993). Heritable factors influence sexual orientation in women. *Archives Genetic Psychiatry*,50, 217-223.
- Bailey,J.M.,& Zucker, K.J.(1995). Childhood sex-typed behavior and sexual orientation: a conceptual analysis and quantitive review. *Developmental Psychology*, 31 (1), 43-55.
- Bakker, F.C., Sanfort, T.G.M., Vanwesenbeeck, I., van Lindert, H., & Westert, G.P. (2006). Do homosexual persons use health care services more frequently than heterosexual persons: finding from a dutch population survey. *Social Science & Medicine*, 63, 2022-2030.
- Balsam, K.F., Rothblum, E.D., & Beauchaine, T.P. (2005). Victimization over the life span: a comparison of lesbian, gay, bisexual, and heterosexual siblings. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 73 (3), 477-487.
- Baydar, M. (2015). *Gay, lezbiyen ve biseksüel bireylerde içselleştirilmiş homofobi ve psikolojik sıkıntılar*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Bem, D. (1996). Exotic becomes erotic: a developmental theory of sexual orientation. *Psychological Review*, 103 (2), 320-335.
- Bem, S.L.(1981). Gender schema theory: a cognitive account of sex typing. *Psychological Review*, 88 (4), 354-364.
- Bem, S.L. (1974). The measurement of psychological androgyny. *Journal of Counseling and Clinical Psychology*, 42 (2), 155-162.
- Bene, E. (1965). On the genesis of male homosexuality: an attempt at clarifying the role of the parents. *Brit. F. Psychiat.*, 111, 803-813.
- Berenbaum, S.A.,& Hinsi M. (1992). Early androgens are related to childhood sex-typed toy preferences. *Psychological Science*, 3 (3), 203-206.
- Berril, K.T. (1990). Anti-gay violence and victimization in the united states. *Journal of Interpersonal Violence*, 5(3), 274-294.
- Bieber, I., Dain, H.J., Dince, P.R., Drellich, M.G., Grand, H.G., Gunclach, R.H., Kremer, M.W., Rıfkın, A.H., Wilbur, C.B., & Bieber, T.B. (1962). *Homosexuality*. New York: Basic Books Inc. 18 Kasım 2018,

[https://www.jaacap.org/article/S0002-7138\(09\)61983-X/pdf](https://www.jaacap.org/article/S0002-7138(09)61983-X/pdf)

- Biçmen, Z. ve Bekiroğulları Z. (2014). Social problems of LGBT people in Turkey. *Social and Behavioral Science*, 113, 224-233.
- Bobbe, J. (2002). Treatment with lesbian alcoholics: healing shame and internalized homophobia for ongoing sobriety. *Health and Social Work*, 27, 218-222.
- Bogaert, A.F., Friesen, C. (2002). Sexual orientation and height, weight, and age of puberty: new tests from a British national probability sample. *Biological Psychology*, 59, 135-145.
- Bogaert, A.F., Friesen, C., & Klentrou, P. (2002). Age of puberty and sexual orientation in a national probability sample. *Archives of Sexual Behavior*, 31 (1), 73-81.
- Bolak- Boratav, H. (2009). Psikolojide heteroseksizm. *Anti-homofobi kitabı uluslararası homofobi karşıtı buluşma*. (1. Baskı). Ankara: KAOS GL Yayınları. 21 Temmuz 2018, <http://www.kaosgl.org/antihomofobi/homofobi.pdf>
- Boon, S.D., & Miller, R.J. (1999). Exploring the links between interpersonal trust and the reasons underlying gay and bisexual males' disclosure of their sexual orientation to their mothers. *Journal of Homosexuality*, 37 (3), 45-68.
- Bradley, S.J., & Zucker, K.J. (1990). Gender identity disorder psychosexual problems in children and adolescents. *Canadian Journal of Psychiatry*, 35 (6), 477-486.
- Bringaze, T.B., & White L.J. (January 4, 2001). *Living out proud: factors contributing to healthy identity development in lesbian leaders*. Retrieved May 4, 2018, from <http://www.biomedsearch.com/article/Living-Out-Proud-Factors-Contributing/75246280.html>.
- Bybee, J.A., Sullivan, E.L., Zielonka, E., & Moes, E. (2009). Are gay men in worse mental health than heterosexual men? the role of age, shame and guilt, and coming-out. *J.Adult.Dev.*, 16, 144-154.
- Candansayar, S. (2009). Bir ötekileştirme pratiği olarak cinselliğin tıbbileştirilmesi ve eşcinsellik. *Anti-homofobi kitabı uluslararası homofobi karşıtı buluşma*. (1. Baskı). Ankara: KAOS GL Yayınları. 21 Temmuz 2018, <http://www.kaosgl.org/antihomofobi/homofobi.pdf>

- Carnelley, K.B., Hepper, E., Hicks, C., & Turner, W. (2011). Perceived parental reactions to coming-out, attachment, and romantic relationship views. *Attachment & Human Development, 13* (4), 217-236.
- Clark, F. (2014). Discrimination against LGBT people triggers health concerns. *The Lancet, 383* (9916), 500-502.
- Cochran, S.D. (2001). Emerging issues in research on lesbians' and gay mens mental health: does sexual orientation really matter? *American Psychologist, 56*, 932- 947.
- Corliss, H.L., Cochran, S.D., & Mays, V.M. (2002). Reports of parental maltreatment during childhood in a United States Population-based survey of homosexual, bisexual, and heterosexual adults. *Child Abuse Negl., 26* (11), 1165-1178.
- Cox, N., Dewaele, A., van Houtte, M., & Vincke, J. (2010). Stress- related growth, coming out, and internalized homonegativity in lesbian, gay, and bisexual youth. An examination of stress-related growth within the minority stress model. *Journal of Homosexuality, 58* (1), 117-137.
- Çabuk, F.D. (2010). *Tıp öğrencileri ve hekimlerin eşcinsellik hakkındaki tutumları ve gey ve lezbiyenlerin sağlık hizmetleri deneyimleri*. Yayımlanmamış uzmanlık tezi, Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı.
- D'augelli, A.R. (2002). Mental health problems among lesbian, gay and bisexual youths ages 14-21'. *Clinical child psychology and psychiatry, 7* (3), 433-456.
- D'augelli, A.R., & Hershberger, S. L. (1993). Lesbian, gay, and bisexual youth in community settings: personal challenges and mental health problems. *American Journal of Community, Psychology, 21* (4), 421-448.
- D'augelli, A.R., Grossman, A.H., & Starks, M.T. (2006). Childhood gender atypicality, victimization, and PTSD among lesbian, gay and bisexual youth. *Journal of Interpersonal Violence, 21* (11), 1-21.
- D'augelli, A.R., Grossman, A.H., & Starks, M.T. (2008). Gender atypicality and sexual orientation development among lesbian, gay, and bisexual youth: prevalence, sex differences, and parentel responses. *Journal Gay & Lesbian Mental Health, 12* (1-2), 121- 143.

- D'augelli, A.R., Hershberger, S.L., & Pilkington, N.W. (1998). Lesbian, gay and bisexual youth and their families: disclosure of sexual orientation and its consequences. *American Orthopsychiatric Association*, 68 (3), 361-371.
- Dinç, G.B. (2011). İslam ve homofobi: tarihsel bir perspektif. *Heteroseksizme karşı gökkuşağı antihomofobi 3*. Ankara: KAOS GL Yayınları. 20 Temmuz 2018, <http://www.kaosgldernegei.org/resim/kutuphane/dl/antihomofobikitabi3.pdf>
- Doll, S.L., Dan. J., Bartholow, B.N., Harrison J.S., Bolan, G., Douglas, J.M., Saltzman, L.E., Moss, P.M., & Delgado, W. (1992). Self-reported childhood and adolescent sexual abuse among adult homosexual and bisexual man. *Child Abuse & Neglect*, 16, 855-864.
- Drescher, J. (2001). Ethical concerns raised when patients seek to change same-sex attractions. *Journal of Gay & Lesbian Mental Health*, 5, 181-210.
- Drescher, J. (2002). I'm your handyman: a history of reparative therapies. *Journal of Gay & Lesbian Psychotherapy*, 5 (3-4), 5-24.
- Dunne, M.P., Bailey, J.M., Kirk, K.M., & Martin, N.M. (2000). The subtlety of sex-atypicality. *Archives of Sexual Behavior*, 29(6), 549-565.
- Eissler, K.R. (1953). The effect on the structure of the ego on psychoanalytic technique. *American Psychoanalytic Association*, 1 (1), 104-143.
- Ellis, L., & Blanchard, R. (2001). Birth order, sibling sex ratio, and maternal miscarriages in homosexual and heterosexual men and women. *Personality and Individual Difference*, 30, 543-552.
- Ellis, L., Ficek, C., Burke, D., & Das, S. (2008). Eye color, hair color, blood type, and the rhesus factor: exploring possible genetic links to sexual orientation. *Archives Sexual Behavior*, 37, 145-149.
- Elizur, Y., & Mintzer, A. (2003). Gay males' intimate relationship quality: the roles of attachment security, gay identity, social support, and income. *Personal Relationships*, 10, 411-435.
- Erol, A. (2003). Lezbiyen ve geylerin sorunları ve toplumsal barış için çözüm arayışları. *Lezbiyen ve geylerin sorunları ve toplumsal barış için çözüm arayışları*. Ankara: KAOS GL Yayınları. 26 Temmuz 2018,

- Eskin, M., Kaynak-Demir, H., & Demir, S. (2005). Same-sex sexual orientation, childhood sexual abuse, and suicidal behavior in university students in Turkey. *Archives of Sexual Behavior, 34* (2), 185-195.
- Evans, R.B. (1969). Childhood parental relationships of homosexual men. *Journal of Consulting and Clinical Psychology, 33* (2), 129-135.
- Eysenck, H.J., Wakefield, J.A., & Friedman, A.F.(1983). Diagnosis and clinical assessment: the DSM-III. *Annual Review of Psychology, 34*, 167-193.
- Fergusson, D.M., Horwood, L.J.,& Beautrais,A.L. (1999). Is sexual orientation related to mental health problems and suicidality in young people?.*Archives General Psychiatry, 56*, 876-880.
- Fergusson, D.M., Horwood, L.J., Ridder, E.M., & Beautrais, A.L. (2005). Sexual orientation and mental health in a birth cohort of young adults. *Psychological Medicine, 35*, 971-981.
- Frederick, L.,Whitam, D., & Mathy, R.M. (1991). Childhood cross-gender behavior of homosexual females in Brazil, Peru, the Philippines, and the United States. *Archives of Sexual Behavior, 20* (2), 151-170.
- Fredriksen-Goldsen, K.I. (2007). HIV-AIDS caregiving. *Journal of gay & lesbian social services, 18* (3-4), 53-73.
- Freund, K.,& Blanchard, R. (1983). Is the distant relationship of fathers and homosexual sons related to the sons' erotic preference for male partners, or the sons' atypical gender identity, or to both? *Journal of Homosexuality, 9* (1), 7-25.
- Freund, K., Langevin, R., Zajac, R. , Steiner, B., & Zajac, A. (1974). Parent-child relations in transsexual and non-transsexual homosexual males. *British Journal of Psychiatry, 124*, 22-23.
- Friedman, R.C. (1991). Contemporary psychoanalysis and homosexuality. *Exp. Clin. Endocrinol 98* (2), 155-161.

- Friedman, R.C. & Downey, J.I. (1998). Psychoanalysis and the model of homosexuality as psychopathology: a historical overview. *The American Journal of Psychoanalysis*, 58 (3), 249-270.
- Gander, M.J. ve Gardiner, H.W.(1993). *Çocuk ve ergen gelişimi* (3. Baskı). (A. Dönmez ve ark., çev.). 9 Haziran 2018,
[https://media.turuz.com/.../2453-Cocuq_Ve_Ergen_Gelishimi-Mary_J.Gander-Harry_W.Gardiner-chev-Ali_Donmez-1993-184s%20\(5\).pdf](https://media.turuz.com/.../2453-Cocuq_Ve_Ergen_Gelishimi-Mary_J.Gander-Harry_W.Gardiner-chev-Ali_Donmez-1993-184s%20(5).pdf)
- Garofalo, R., Wolf, R.C., Wissow, LS., Woods, E.R., & Goodman, E. (1999). Sexual orientation and risk of suicide attempts among a representative sample of youth. *Archives of Pediatrics and Adolescent Medicine*, 153 (5), 487-493.
- Gençöz, T.,& Yüksel, M. (2006). Psychometric properties of the Turkish version of the internalized homophobia scale. *Archives of Sexual Behavior*, 35, 597-602.
- Gilman, S.E., Cochran, S.D., Mays, V.M., Hughes, M., Ostrow, D., & Kessler, R.C. (2001). Risk of psychiatric disorders among individuals reporting same-sex sexual partners in the national comorbidity survey. *American Journal of Public Health*, 91 (6), 933-939.
- Golombok S.,& Tasker, F. (1996). Do parents influence the sexual orientation of their children? findings from a longitudinal study of lesbian families. *Developmental Psychology*, 32 (1), 3-11.
- Göregenli, M. (2004). Bir gruplararası ilişki ideolojisi olarak homofobi ve homofobik şakalar. *Lezbiyen ve geşlerin sorunları ve toplumsal barış için çözüm arayışları* (ss.171-175). Ankara: Kaos GL Yayınları.
- Göregenli, M. (2009). Gruplararası ilişki ideolojisi olarak homofobi. *Anti- homofobi kitabı uluslararası homofobi karşıtı buluşma*. (1. Baskı). Ankara: KAOS GL Yayınları. 21 Temmuz 2018,
<http://www.kaosgl.org/antihomofobi/homofobi.pdf>
- Götestam, K.O., Coates, T.J., & Ekstrand, M. (1992). Handedness, dyslexia and twinning in homosexual man. *International Journal Neuroscience*, 63, 179-186.
- Green, R. J. (2000). Lesbians, gay men and their parents: a critique of lasala and the prevailing clinical wisdom. *Family Process*, 39 (2), 257-266.

- Griffith, P.L., Myers, R.W., Cusick, G.M., & Tankersley, M.J. (1997). MMPI-2 profiles of women differing in sexual abuse history and sexual orientation. *Journal of Clinical Psychology, 53* (8), 791-800.
- Hamer, D.H., Hu, S., Magnuson, V.L., Hu, N., & Pattatucci, A.M.L. (1993). A linkage between DNA markers on the x chromosome and male sexual orientation. *Science, 261*, 321-327.
- Harry, J. (1989). Parental physical abuse and sexual orientation in males. *Archives of Sexual Behavior, 18* (3), 251-261.
- Hatzenbuehler, M.L. (2011). The social environment and suicide attempts in lesbian, gay and bisexual youth. *Pediatrics, 127* (5), 896-903.
- Herdt, G., & Van de Meer, T. (2003). Homophobia and anti-gay violence: contemporary perspectives. *Culture, Health and Sexuality, 5* (2), 99-101.
- Herek, G.M. (2007). Confronting sexual stigma and prejudice: theory and practice. *Journal of Social Issues, 63*, 905-925.
- Herek, G.M., Gillis, J.R., & Cogan, J.C. (1999). Psychological sequelae of hate crime victimization among lesbian, gay and bisexual adults. *Journal of Consulting and Clinical Psychology, 67* (6), 945-951.
- İbrahim, A. (1976). The home situation and the homosexual. *The Journal of Sex Research, 12*, (4), 263-282.
- Johnson, M.M., Stockard, J., Rothbart, M.K., & Friedman, L. (1981). Sexual preference, feminism, and women's perceptions of their parents. *Sex Roles, 7* (1), 1-18.
- Kabacaoğlu, G. (2015). *Gey ve lezbiyenlerde açılma süreci: nitel bir çalışma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı.
- Kahramanoğlu, K. (2009). Eşcinsellerin kurtuluşu heteroseksüelleri de özgürleştirecektir. *Anti-homofobi kitabı uluslararası homofobi karşıtı buluşma*. (1. Baskı). Ankara: KAOS GL Yayınları. 21 Temmuz 2018, <http://www.kaosgl.org/antihomofobi/homofobi.pdf>

- Karadağ, M. (2011). ‘ Kendi’lik mümkün müdür? *Heteroseksizme karşı gökkuşağı antihomofobi 3*.(1. Baskı) . Ankara: KAOS GL Yayınları. 20 Temmuz 2018, <http://www.kaosgldernege.org/resim/kutuphane/dl/antihomofobikitabi3.pdf>
- Kaye, H.E., Berl, S., Clare, J., Eleston, M.R., Gershwin, B.S., Gershwin, P., Kogan, L.S., & Torda, C. (1967). Homosexuality in women. *Arch. Gen. Psychiat.*, 17, 626-634.
- Kendler, K.S., Thornton, L.M., Gilman, S.E., & Kessler, R.C. (2000). Sexual orientation in a U.S. national sample of twin and nontwin sibling pairs. *American Journal of Psychiatry*, 157 (11), 1843-1846.
- Kenyon, F.E. (1968). Studies in female homosexuality IV. social and psychiatric aspects. *British Journal of Psychiatry*, 114, 1337-1350.
- King, M., & Bartlett, A. (1999). British psychiatry and homosexuality. *British Journal of Psychiatry*, 175, 106-113.
- Kirby, A. (2008). *Freud on homosexuality*. Retrieved May 1, 2018, from <https://psychotherapypapers.wordpress.com/2008/11/12/kirby1/> .
- Kirkpatrick, R.C. (2000). The evolution of homosexual behavior. *Current Anthropology*, 41 (3), 385-413.
- Koenig, F. (1979). Dominant parent as projected by homosexual and heterosexual males. *The Journal of Sex Research*, 15 (4), 316-320.
- Köylü, M. (Ed.). (2016). *Aile ve sosyal politikalar bakanlığı için LGBT hakları el kitabı* (1. Baskı). Ankara: KAOS GL Yayınları. 22 Temmuz 2018, <http://www.kaosgldernege.org/yayindetay.php?id=151>
- Kurbanoglu, E. (2011). Türkiye’de LGBTTT hareketinin tarihi. *Heteroseksizme karşı gökkuşağı antihomofobi 3*. Ankara: KAOS GL Yayınları. 20 Temmuz 2018, <http://www.kaosgldernege.org/resim/kutuphane/dl/antihomofobikitabi3.pdf>
- Küçükkaraca, N.(2003). Eşcinsellik, farklılık ve toplumsal barış. *Lezbiyen ve geylerin sorunları ve toplumsal barış için çözüm arayışları*. Ankara: KAOS GL Yayınları. 26 Temmuz 2018, <http://www.kaosgldernege.org/resim/yayin/dl/sempozyum2003.pdf>

- Lalumière, M., Blanchard, R., & Zukker, K.J. (2000). Sexual orientation and handedness in men and women: a meta-analysis. *Psychological Bulletin*, 126 (4), 575-592.
- Landolt, M.A., Bartholomew, K., Saffrey, C., Oram, D., & Perlman, D. (2004). Gender nonconformity, childhood rejection, and adult attachment: a study of gay men. *Archives of sexual behavior*, 33 (2), 117-128.
- Langlois, J.H. & Downs, A.C. (1980). Mothers, fathers and peers as socializations agents of sex-typed play behaviors in young children. *Child Development*, 51, 1237-1247.
- Leway, S. (1991). A difference in hypothalamic structure between heterosexual and homosexual men. *Science*, 253, 1034-1037.
- Lewis, N.M. (2009). Mental health in sexual minorities: recent indicators, trends, and their relationships to place in North America and Europe. *Health & Place*, 15, 1029-1045.
- Lippa, R.A. (2000). Gender-related traits in gay men, lesbian women, and heterosexual men and women: the virtual identity of homosexual- heterosexual diagnosticity and gender diagnosticity. *Journal of Personality*, 68 (5), 900-925.
- Lippa, R.A.(2002). Gender related traits of heterosexual and homosexual men and women. *Archives of Behavior*, 31 (1), 83-98.
- Lippa, R.A.,& Tan, F.D. (2001). Does culture moderate the relationship between sexual orientation and gender-related personality traits?.*Cross- Cultural Research*, 35 (1), 65-87.
- Lytton, H.,& Romney, D.M. (1991). Parents' differential socialization of boys and girls: a meta analysis. *Psychological Bulletin*, 109 (2). 267-296.
- Margolese, M.S.,& Janiger, O. (1973). Androsterone/etiocholanolone ratios in male homosexuals. *British Medical Journal*, 3, 207-210.
- McConaghy, N.,& Silove, D. (1992). Do sex-linked behaviors in children influence relationships with their parents? *Archives of Sexual Behavior*, 21 (5), 469-479.
- McGinn, L.K., Cukor, D., & Sanderson, W.C. (2011). The relationship between parenting style, cognitive style, and anxiety and depression: does increased early adversity influence symptom severity through the mediating role of cognitive style? *Cognitive Therapy and Research*, 29 (2), 219-242.

- Mendelson, G. (2003). Homosexuality and psychiatric nosology. *Australian and New Zealand Journal of Psychiatry*, 37, 678-683.
- Mert, Y. (2009). Transeksüellik ve cinsiyet değiştirmenin standart değerlendirme, karar verme ve bakım ilkeleri. *Anti-homofobi kitabı uluslararası homofobi karşıtı buluşma*. (1. Baskı). Ankara: KAOS GL Yayınları. 21 Temmuz 2018,
<http://www.kaosgl.org/antihomofobi/homofobi.pdf>
- Meyer, I.H. (2003). Prejudice, social stress, and mental health in lesbian, gay, and bisexual populations: conceptual issues and research evidence. *Psychological Bulletin*, 129 (5), 674- 697.
- Meyer –Bahlburg, H.F.L., Dolezal, C., Baker, S.W.,&New, M.I. (2008). Sexual orientation in women with classical or non-classical congenital adrenal hyperplasia as a function of degree of prenatal androgen excess. *Archives Sexual Behavior*, 37, 85-99.
- Miller, E.M. (2000). Homosexuality, birth order, and evolution: toward and equilibrium reproductive economics of homosexuality. *Archives of Sexual Behavior*, 29 (1), 1-34.
- Millic, J.H.,& Crowne, D.P. (1986). Recalled parent-child relation need for approval of homosexual and heterosexual men. *Archives of sexual behavior*, 15 (3), 239-246.
- Muscarella, F.(1991). The homoerotic behavior that never evolved. *Journal of homosexuality*, 37 (3), 1-18.
- Myers, M.F.(1989). Men sexually assaulted as adults and sexually abused as boys. *Archives of Sexual Behavior*, 18 (3), 203-215.
- Nash, J. & Hayes, F. (1965). The parental relationships of male homosexuals: some theoretical issues and a pilot study. *Australian Journal of Psychology*, 17 (1), 35-43.
- Needham, B.L., & Austin, E.L. (2010). Sexual orietation, parental support, and health during the transition to young adulthood. *Journal of Youth Adolescence*, 39, 1189-1198.
- Nematy, A.,Fattahi, K., Khosravi, Z., & Khodabakhsh, R. (2014). A comparison of early maladaptive shemata among homosexual, bisexual and heterosexual people in Iran. *Journal of Gay & Lesbian Mental Health*, 18, 361-374.

- Newcomb, M. D. (1985). The role of perceived relative parent personality in the development of heterosexuals, homosexuals, and transvestites. *Archives of sexual behavior*, 14 (2), 147-164.
- Newcomb, M. E., & Mustanski, B. (2010). Internalized homophobia and internalizing mental health problem: a meta-analytic review. *Clinical Psychology Review*, 30, 1019-1029.
- Newman, B.S., & Muzzonigro, P.G. (1993). The effects of traditional family values on the coming out process of gay male adolescents. *Adolescence*, 28 (109), 213-226.
- O'Connor, P.J. (1964). Aetiological factors in homosexuality as seen in royal air force psychiatric practise. *Brit. F.Psychiat.*, 110, 381-391.
- Onur, B. (2008). Yetişkinlikte orta yıllar. *Gelişim psikolojisi yetişkinlik yaşlılık ölüm* (8. Baskı) içinde (179-261). Ankara: İmge Kitabevi.
- Ostowich, J.M., & Sabini, J. (2005). Timing of puberty and sexuality in men and women. *Archives of Sexual Behavior*, 34 (2), 197-206.
- Paul, J.P., Catania, J., Pollack, L., Moskowitz, J., Canchola, J., Mills, T., Binson, D. & Stall, R. (2002). Suicide attempts among gay and bisexual men: lifetime prevalence and antecedents. *American Journal of Public Health*, 92 (8), 1338-1345.
- Phelan, J.E. (1996). Recollections of their fathers by homosexual and heterosexual men. *Psychological Reports*, 79, 1027-1034.
- Polimeni, A.M., Hardie, E., & Buzwell, S. (2000). Homophobia among Australian heterosexuals: the role of sex, gender role ideology, and gender role traits. *Current Research in Social Psychology*, 5(4), 47-62.
- Rahman, Q. ve Wilson, G.D. (2003). Born gay? The psychobiology of human sexual orientation. *Personality and Individual Differences*, 34, 1337-1382.
- Rosaldo, M.Z. (1980). The use and abuse of anthropology reflections on feminism and cross-cultural understanding. *Social of Women in Culture and Society*, 5 (3), 389-417.
- Rosser, B.R.S., Bockting, W.O., Ross, M.W., Miner, M, H., & Coleman, E. (2008). The relationship between homosexuality, internalized homo-negativity, and mental health in men who have sex with men. *Journal of Homosexuality*, 55 (2), 185-203.

- Russel, S.T., Driscoll, A.K., & Truong, N. (2002). Adolescent same-sex romantic attractions and relationships: implications for substance use and abuse. *American Journal of Puplic Health*, 92 (2), 198-202.
- Ryan, C., Russel, S.T., Huebner, D., Diaz, R., & Sanchez, J. (2010). Family acceptance in adolescence and the health of LGBT young adults. *Journal of Child and Adolescent Psychiatric Nursing*, 23 (4), 205-213.
- Sabirli, A.(2018). *Türkiye ve Azerbaycan toplumlarında aile tutumunun bireyin kendi kişilikleriyle ilgili ara inançlarını nasıl etkilediğinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Saewyc, E.M., Bearinger, L.H., Heinz, P.A., Blum, R.W., & Resnick, M.D. (1998). Gender differences in health and risk behaviors among bisexual and homosexual adolescents. *Journal of Adolescent Health*, 23, 181-188.
- Sakallı, N. (2002). The relationship between sexism and attitudes toward homosexuality in a sample of Turkish college students. *Journal of Homosexuality*, 42 (3), 53-64.
- Sakallı, N.,& Uğurlu, O. (2001). Effects of social contact with homosexuals on heterosexual Turkish university students 'attitudes towards homosexuality. *Journal of Homosexuality*, 42 (1), 53-62.
- Sandfort, T.G.M., de Graaf, R.,Bijl, R.V., & Schnabel, P. (2001). Same-sex sexual behavior and psychiatric disorders. *Archives General Psychiatry*, 58, 85-91.
- Sandfort, T.G.M., Melendez, R.M., & Diaz, R.M. (2007). Gender nonconformity, homophobia, and mental distress in Latino gay and bisexual men. *Journal of Sex Research*, 44 (2), 181-189.
- Sandnabba, N.K.,& Ahlberg, C. (1999). Parents' attitudes and expectations about childrens cross- gender behavior. *Sex Roles*, 40 (3-4), 249-263.
- Savcı, G. (2015). *Türkiye 'de yaşayan LGBT bireylerinde sosyal uyum ve bağımlılık ilişkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sheffield, A., Waller, G., Emanuelli, F., & Murray, J. (2006). Is comorbidity in the eating disorders related to perceptions of parenting? Criterion validity of the revised Young parenting inventory. *Eating Behaviors*,7, 37-45.

- Sheffield, A., Waller, G., Emanuelli, F., Murray, J., & Meyer, C. (2005). Links between parenting and core beliefs: preliminary psychometric validation of the Young parenting inventory. *Cognitive Therapy and Research*, 29 (6), 787-802.
- Siegelman, M. (1974a). Parental background of homosexual and heterosexual women. *Brit. F. Psychiat.*, 124, 14-21.
- Siegelman, M. (1974b). Parental background of male homosexuals and heterosexuals. *Archives of sexual behavior*, 3 (1), 3-18.
- Siegelman, M. (1978). Psychological adjustment of homosexual and heterosexual men: a cross-national replication. *Archives of Sexual Behavior*, 7 (1), 1-11.
- Skidmore, W.C., Linsenmier, J.A.W., & Bailey, J.M. (2006). Gender nonconformity and psychological distress in lesbians and gay men. *Archives Sexual Behavior*, 35, 685-697.
- Sokolec, J.E., & Dentato, M.P. (2014). *The effect of marginalization on the healthy aging on LGBTQ older adults*. Retrieved May 12, 2018, from https://ecommons.luc.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=https://www.google.com.tr/&httpsredir=1&article=1050&context=social_justice
- Sözen, Ş. (2009). Kişilerin cinsel yönelimleri sebebiyle yaşadıkları şiddet ve adli tıbbi süreçte karşılaştıkları zorluklar. *Anti-homofobi kitabı uluslararası homofobi karşıtı buluşma*. (1. Baskı). Ankara: KAOS GL Yayınları. 21 Temmuz 2018, <http://www.kaosgl.org/antihomofobi/homofobi.pdf>
- Swaap, D.F., & Hofmann, M.A. (1990). An enlarged suprachiasmatic nucleus in homosexual man. *Brain Research*, 537, 141-148.
- Szymanski, D.M., Kashubeck- West, S., & Meyer, J. (2008). Internalized heterosexism measurement, psychosocial correlates, and research directions. *The Counselling Psychologist*, 36 (4), 525-574.
- Şenel, B. (2014). *Cinsel yönelim ayrımcılığının gündelik hayat yansımaları*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Thompson, N.L., Schwartz, D.M., McCandless, B.R., & Edwards, D.A. (1973). Parent-child relationships and sexual identity in male and female homosexuals and heterosexuals. *Journal of Consulting and Clinical Psychology, 41* (1), 120-127.
- Tjaden, P., Thoennes, N., & Allison, C.J. (1999). Brief report: comparing violence over the life span in samples of same- sex and opposite-sex cohabitants. *Violence and Victims, 14* (4), 413-425.
- Turner, W.J. (1995). Homosexuality, type:1: and Xq28 phenomenon. *Archives of Sexual Behavior, 24* (2), 109-134.
- Türkçapar, M.H. (2015). *Bilişsel terapi* (9. Baskı). Ankara: HYB Yayıncılık.
- Türkçapar, M.H. (2013). *Depresyon* (2. Baskı). Ankara: HYB Yayıncılık.
- Uluyol, F.M. (2016). Cinsiyet kimliği ve cinsel yönelime bağlı zorbalığa maruz kalma, sosyal destek ve psikolojik iyilik hali arasındaki ilişki. *Klinik Psikiyatri, 19*, 87-96.
- Ummak, E. (2012). *Mersin üniversitesi öğrencilerinin eşcinsellere yönelik tutumunun incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Watkins, B., & Bentovim, A. (1992). The sexual abuse of male children and adolescents: the review of current research. *J. Child Psychol. Psychiat., 33* (1), 197-248.
- West, D.J. (1959). Parental figures in the genesis of male homosexuality. *Int. F.Soc. Psychiat., 5*, 85-97.
- Whitam, F.L. (1983). Culturally invariable properties of male homosexuality: tentative conclusions from cross-cultural research. *Archives of Sexual Behavior, 12* (3), 207-226.
- Whitam, F.L., & Mathy, R.M. (1991). Childhood cross-gender behavior of homosexual females in Brazil, Peru, the Philippines, and the United States. *Archives of Sexual Behavior, 20* (2), 151-170
- Whitam, F.L., Daskalos, C.T., & Mathy, R.M. (1996). A cross- cultural assessment a familial factors in the development of female homosexuality. *Journal of Psychology & Human Sexuality, 7* (4), 59-76.

- Williamson, R.I. (2000). Internalized homophobia and health issues affecting lesbians and gay men. *Health Education Research Theory & Practise*, 15 (1), 97-107.
- Witelson, S.F., Kigar, D.L., Scamvougeras, A., Kideckel, D.M., Buck, B., Stanchev, P.L., Bronskill, M., & Black, S. (2008). Corpus callosum anatomy in right handed homosexual and heterosexual men. *Archives of Ssexual Behavior*, 37, 857-863.
- Yalçinoğlu, N.(2013). *Eşcinsel ve biseksüel erkeklerin psiko-sosyal sorunları ve bunları etkileyen faktörlerin incelenmesi (İstanbul 2012 çalışması)*. Tıpta uzmanlık tezi, İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı.
- Yavuz, M.F.,Dalkanat, N.,Gölge, B. ve Müderrisoğlu, S. (2006). Eşcinsel erkeklere yönelik fiziksel şiddetin değerlendirilmesi. *Adli Tıp Dergisi*, 20 (2), 15-21.
- Yeşiler, G.N. (2010). *Gençlerde kişilik bozuklukları ve cinsel yönelim*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Yörükoğlu, A. (1986). *Çocuk ruh sağlığı*. (11. Baskı). Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Yüksel, Ş. (2009). Ruh sağlığı ile ilgili destek isteyen LGB bireyler ve aileleri ile çalışmak. *Anti-homofobi kitabı uluslararası homofobi karşıtı buluşma*. (1. Baskı). Ankara: KAOS GL Yayınları. 21 Temmuz 2018,
<http://www.kaosgl.org/antihomofobi/homofobi.pdf>
- Zuger, B. (1980). Homosexuality and parental guilt. *Brit. F. Psychiat.* 137, 55-57.

EKLER

Ek 1. Sosyo – Demografik Bilgi Formu

SOSYO-DEMOGRAFİK BİLGİ FORMU

Bu çalışma Hasan Kalyoncu Üniversitesi Klinik psikoloji yüksek lisans öğrencisi Kübra Astan tarafından gerçekleştirilen bilimsel bir çalışmadır. Bu çalışmaya katılım tamamen isteğinize bağlıdır. Sorulara verdiğiniz yanıtlar sadece araştırma ekibi tarafından diğer anketle birlikte değerlendirilecektir. Tüm örneklem gruplarına aynı sorular sorulacaktır. Sizden soruları boş bırakmadan, uygun ve içten cevaplamanız istenmektedir. Katılımınız ve yardımınız için teşekkür ederiz. kubraastan_91@hotmail.com.tr

1. Yaşınız: _____
2. Cinsiyet: Erkek Kadın Diğer (açıklayınız).....
3. Medeni Durum: Bekar Evli Birlikte yaşıyor Boşanmış Diğer
4. Cinsel yöneliminiz:
 - Heteroseksüel (Karşı cinse yönelimi olan)
 - Eşcinsel(Hemcinsine yönelimi olan)
 - Biseksüel (Her iki cinse yönelimi olan)
5. Toplamda kaç yıl eğitim gördünüz?.....
6. Çalışıyor musunuz?
Hayır Evet
7. Mesleğiniz?.....
8. Sizce sosyo-ekonomik düzeyiniz nedir?
Düşük Orta iyi çok iyi
9. Anne: Sağ Ölü
10. Annenizin Mesleği :.....
11. Annenizin Eğitim Düzeyi
Okur- yazar değil İlköğretim Lise Üniversite
12. Baba: Sağ Ölü
13. Babanızın Mesleği:
14. Babanızın Eğitim Düzeyi
Okur- yazar değil İlköğretim Lise Üniversite
15. Annenizin babanızın birliktelik durumu

Birlikte Ayrı Diğer

16. Kaç Kardeşiniz?

17. Siz baştan itibaren kaçınıcı çocuksunuz?

18. Şu ana kadar yaşadığınız en uzun yerleşim yeri hangisi?

Köy / kasaba İlçe Şehir Büyükşehir

19. 0-6 yaş arasında sizi kim büyüttü?

Anne-Baba Akrabalar Kurum

20. Çocukken önemli bir ayrılık/göç/yer değiştirme yaşadınız mı?

Hayır Evet

21. Yetiştirilmenizden dinin önemli bir yeri var mıydı?

Hayır Evet

22. Ailenizin içinde yaşadığınız toplumdan farklı bir dinsel ya da etnik özelliği var mıydı?

Hayır Evet

23. Çocukluk ya da ergenlik çağlarınızda travmatik bir yaşantınız oldu mu?

Hayır Evet

24. Herhangi bir ruhsal rahatsızlığınız var mı?

Hayır Evet

25. Evetse nedir?

26. Hiç intihar girişiminde buldunuz mu?

Hayır Evet

27. Cinsel yöneliminizi aileniz biliyor mu?

Hayır Evet

28. Eşcinsellik sizce nedir?

Doğal bir yönelimdir Bir hastalıktır Bir tercihtir Fikrim yok

Ek 2. Young Ebevenlik Ölçeği

Young-E

Aşağıda anne ve babanızı tarif etmekte kullanabileceğiniz tanımlar verilmiştir. Lütfen her tanımlamayı dikkatle okuyun ve ebeveynlerinize ne kadar uyduğuna karar verin. 1-6 arasında çocukluğunuz sırasında annenizi ve babanızı tanımlayan en yüksek dereceyi seçin. Eğer sizi anne veya babanız yerine başka insanlar büyüttü ise onları da aynı şekilde derecelendirin. Eğer anne ya da babanızdan biri hiç olmadı ise o sütunu boş bırakın.

1. Tamamı ile yanlış	4. Orta derecede doğru
2. Çoğunlukla yanlış	5. Çoğunlukla doğru
3. Uyan tarafı daha fazla	6. Ona tamamen uyuyor

	Anne	Baba
1. Beni sevdi ve bana özel birisi gibi davrandı.
2. Bana vaktini ayırdı ve özen gösterdi
3. Bana yol gösterdi ve olumlu yönlendirdi.
4. Beni dinledi anladı ve duygularımızı karşılıklı paylaştık.
5. Bana karşı sıcaktı ve fiziksel olarak şefkatliydi.
6. Ben çocukken öldü veya evi terk etti.
7. Dengesizdi, ne yapacağı belli olmazdı veya alkolikti.
8. Kardeş(ler)imi bana tercih etti.
9. Uzun süreler boyunca beni terk etti veya evda yalnız bıraktı.
10. Bana yalan söyledi, beni kandırdı veya bana ihanet etti.
11. Beni dövdü, duygusal veya cinsel olarak beni taciz etti.
12. Beni kendi amaçları için kullandı.
13. İnsanların canını yakmaktan hoşlanırdı.
14. Bir yerimi inciteceğim diye çok endişelenirdi.
15. Hasta olacağım diye çok endişelenirdi.
16. Evhamlı veya korkak/fobik bir insandı.
17. Beni aşırı korurdu.
18. Kendi kararlarım ve yargılarıma güvenememe neden oldu.
19. İşleri kendi başıma yapmama fırsat vermeden çoğu işimi o yaptı.....
20. Bana hep daha çocukmuşum gibi davrandı.
21. Beni çok eleştirirdi.

22. Bana kendimi sevilmeye layık olmayan ve dışlanmış biri gibi hissettirirdi.
23. Bana hep bende yanlış bir şey varmış gibi davrandı.
24. Önemli konularda kendimden utanmama neden oldu.
25. Okulda başarılı olmam için gereken disiplini bana kazandırmadı.
26. Bana salakmışım veya beceriksizmişim gibi davrandı.
27. Başarılı olmamı gerçekten istemedi.
28. Hayatta başarısız olacağıma inandı.
29. Benim fikrim veya isteklerim önemsizmiş gibi davrandı.
30. Benim ihtiyaçlarımı gözetmeden kendisi ne istiyorsa onu yaptı.
31. Hayatımı o kadar çok kontrol altında tuttu ki çok az seçme özgürlüğüm oldu.
32. Her şey onun kurallarına uymalıydı.
33. Aile için kendi isteklerini feda etti.
34. Günlük sorumluluklarının pek çoğunu yerine getiremiyordu ve ben her zaman kendi payıma düşenden fazlasını yapmak zorunda kaldım.
35. Hep mutsuzdu, destek ve anlayış için hep bana dayandı.
36. Bana güçlü olduğumu ve diğer insanlara yardım etmem gerektiğini hissettirdi.
37. Kendisinden beklentisi hep çok yüksekti ve bunlar için kendisini çok zorlardı.
38. Benden her zaman en iyisini yapmamı bekledi.
39. Pek çok alanda mükemmelliyetçiydi, ona göre her şey olması gerektiği gibi olmalıydı.
40. Yaptığım hiçbir şeyin yeterli olmadığını hissetmeme neden oldu.
41. Neyin doğru neyin yanlış olduğu hakkında kesin ve katı kuralları vardı.
42. Eğer işler düzgün ve yeterince hızlı yapılmazsa sabırsızlanırdı.
43. İşlerin tam ve iyi yapılmasına eğlenmek ve dinlenmekten daha fazla önem verirdi.
44. Beni birçok konuda şımarttı ve aşırı hoşgörülü davrandı.
45. Diğer insanlardan daha önemli ve daya iyi olduğumu hissettirirdi.
46. Çok talepkardı, işlerin onun istediği gibi olmasını isterdi.
47. Diğer insanlara karşı sorumluluklarımın olduğunu bana öğretmedi.

48. Bana çok az disiplin veya terbiye verdi.
49. Bana çok az kural koydu ve sorumluluk verdi.
50. Aşırı sinirlenmeme ve kontrolümü kaybetmeme izin verirdi.
51. Disiplinsiz bir insandı.
52. Birbirimizi çok iyi anlayacak kadar yakındık.
53. Ondan tam olarak ayrı bir birey olduğumu hissedemedim veya bireyselliğimi yeterince yaşayamadım.
54. Onun çok güçlü bir insan olmasından dolayı büyürken kendi yönümü belirleyemiyordum.
55. İçimizden birinin uzağa gitmesi durumunda birbirimizi üzebileceğimizi hissedirdim.
56. Ailemizin ekonomik sorunları ile ilgili çok endişeliydi.
57. Küçük bir hata bile yapsam kötü sonuçların ortaya çıkacağını hissettirirdi.
58. Kötümser bir bakış açısı vardı, hep en kötüsünü beklerdi.
59. Hayatın kötü yanlarına ve kötü giden şeyler üzerine odaklanırdı.
60. Her şey onun kontrolü altında olmalıydı.
61. Duygularını ifade etmekten rahatsız olurdu.
62. Hep düzenli ve tertipliydi, değişiklik yerine bilineni tercih ederdi.
63. Kızgınlığını çok nadir belli ederdi.
64. Kapalı birisiydi, duygularını çok nadir açardı.
65. Yanlış bir şey yaptığımda kızardı veya sert bir şekilde eleştirdiği olurdu.
66. Yanlış bir şey yaptığımda beni cezalandırdığı olurdu.
67. Yanlış bir şey yaptığımda bana aptal ya da salak gibi kelimelerle hitap ettiği olurdu.
68. İşler kötü gittiğinde başkalarını suçlardı.
69. Sosyal statü ve görünümüne önem verirdi.
70. Başarı ve rekabete çok önem verirdi.
71. Başkalarının gözünde benim davranışlarımın onu ne duruma düşüreceği ile çok ilgiliydi.
72. Başarılı olduğum zaman beni daha çok sever ve bana daha çok özen gösterirdi.